

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΖΑΓΟΡΙΑΝΑΚΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΜΑΡΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 99224

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ο.Τ.Α.), ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ
ΙΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ »**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2004- 2005

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΖΑΓΟΡΙΑΝΑΚΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΜΑΡΚΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 99224

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ (Ο.Τ.Α.). ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ
ΙΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ »**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ »

1.1 Γενικά στοιχεία για την περιβαλλοντική πολιτική στην Ελλάδα	σελ.10
1.2 Τι είναι περιβαλλοντική πολιτική και πώς ορίζεται βάση νόμου	σελ. 10- 11
1.3 Το θεσμικό πλαίσιο	σελ. 11
1.3.1 Ο Νόμος 1650/1986 «Περί προστασίας του περιβάλλοντος».	σελ. 11- 12
1.4 Τι εφαρμόζεται από τους Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα	σελ. 12- 16
1.5 Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α.	σελ. 16- 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ »

2.1 Το θεσμικό πλαίσιο και οι στόχοι της Ε.Ε. για την προστασία του περιβάλλοντος	σελ. 19- 21
2.2 Εμπειρία των κρατών της Ε.Ε. όσον αφορά την καθαριότητα και το πράσινο	σελ. 21- 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

« ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ »

3.1 Γενικά στοιχεία για τον δήμο Ιλίου	σελ. 25
3.2 Ιστορικά στοιχεία	σελ. 25- 26
3.3 Γεωγραφικά στοιχεία	σελ. 26
3.4 Δημογραφικά στοιχεία	σελ. 27
3.5 Οικονομικά στοιχεία	σελ. 28- 29
3.6 Περιβαλλοντική πολιτική	σελ. 29
3.6.1 Μέσα μαζικής μεταφοράς και οδικό δίκτυο	σελ. 29- 31
3.6.2 Ύδρευση και Αποχέτευση	σελ. 31
3.6.3 Γραμμές υψηλής τάσης και ηλεκτροφωτισμός	σελ. 31- 32
3.7 Συμπεράσματα	σελ. 32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

« ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ »

4.1 Γενικά στοιχεία για τον δήμο Αμαρουσίου	σελ. 34
4.2 Ιστορικά στοιχεία	σελ. 34

4.3 Γεωγραφικά στοιχεία	σελ. 34- 35
4.4 Δημογραφικά στοιχεία	σελ. 35
4.5 Οικονομικά στοιχεία	σελ. 36
4.6 Περιβαλλοντική πολιτική	σελ. 37
4.6.1 Μέσα μαζικής μεταφοράς και οδικό δίκτυο	σελ. 37- 39
4.6.2 Ύδρευση και Αποχέτευση	σελ. 39
4.6.3 Ηλεκτροφωτισμός και οικοδομικές εργασίες	σελ. 39- 40
4.7 Συμπεράσματα	σελ. 40

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

« Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΔΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ»

5.1 Δήμος Ιλίου και καθαριότητα	σελ. 43- 44
5.1.1 Ανθρώπινο και μηχανολογικό δυναμικό	σελ. 44- 46
5.1.2 Το πρόγραμμα καθαριότητας του δήμου Ιλίου	σελ. 46- 48
5.1.3 Κανονισμός καθαριότητας	σελ. 48- 49
5.1.4 Πρόγραμμα Ανακύκλωσης	σελ. 49- 51
5.2 Δήμος Αμαρουσίου και καθαριότητα	σελ. 51
5.2.1 Ανθρώπινο και μηχανολογικό δυναμικό	σελ. 51- 52
5.2.2 Το πρόγραμμα καθαριότητας του δήμου Αμαρουσίου	σελ. 52- 53
5.2.3 Καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης	σελ. 53- 54
5.2.4 Έντυπο τήρησης περιβαλλοντικών όρων	σελ. 54- 56
5.2.5 Πρόγραμμα Ανακύκλωσης	σελ. 56- 58
5.3 Συμπεράσματα	σελ. 59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

« Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΠΡΑΣΙΝΟΥ »

6.1 Δήμος Αμαρουσίου και πράσινο	σελ. 61- 62
6.1.1 Ανοιχτοί χώροι πρασίνου	σελ. 62
6.1.2 Σκληρές επιφάνειες	σελ. 63
6.1.3 Τμήματα δρόμων	σελ. 63- 64
6.1.4 Έργα πρασίνου σε εξέλιξη	σελ. 64- 65
6.2 Δήμος Ιλίου και πράσινο	σελ. 65- 66
6.2.1 Ανοιχτοί χώροι πρασίνου	σελ. 66
6.2.2 Σκληρές επιφάνειες	σελ. 66- 67
6.2.3 Τμήματα δρόμων	σελ. 67
6.2.4 Έργα πρασίνου σε εξέλιξη	σελ. 67- 71
6.3 Συμπεράσματα	σελ. 71- 72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο

«ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ »

7.1 Γενικά στοιχεία για το ερωτηματολόγιο	σελ. 74
7.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου	σελ. 74- 77
7.2 Συμπεράσματα	σελ. 77-78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^Ο

«ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ»

8.1 Γενικά στοιχεία για το ερωτηματολόγιο	σελ. 80
8.2 Απαντήσεις των δημοτών στο ερωτηματολόγιο	σελ. 81- 85
8.3 Συμπεράσματα	σελ. 86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^Ο

« ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ »

9.1 Συμπεράσματα	σελ. 88- 90
9.2 Προτάσεις	σελ. 91- 92

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

I. Ο κανονισμός καθαριότητας του δήμου Ιλίου	σελ. 94- 102
II. Έντυπο τήρησης περιβαλλοντικών όρων δήμου Αμαρουσίου	σελ. 103-105
III. Ερωτηματολόγιο προς τους κατοίκους των δύο δήμων	σελ. 106

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν ξεκινήσει η ανάλυση και η παρουσίαση της παρούσας πτυχιακής εργασίας, καλό θα ήταν να δούμε ορισμένους ανθρώπους που βοήθησαν να περατωθεί και να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία. Πρώτα απ' όλα πρέπει να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου που μου συμπαραστάθηκαν στα τέσσερα φοιτητικά μου χρόνια.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ θα πρέπει να πω σε όλους τους καθηγητές του Τ.Ε.Ι. που μου έδωσαν τις απαραίτητες γνώσεις για να πραγματοποιήσω ένα τόσο μεγάλο έργο. Ιδιαίτερα πρέπει να ευχαριστήσω το επιβλέποντα καθηγητή μου κο. Ζαγοριανάκο Ευθύμιο που στάθηκε πλάι μου σχεδόν ένα χρόνο και ήταν εκείνος που με καθοδηγούσε στα κρίσιμα βήματα αυτής της πτυχιακής.

Ακόμα μεγάλη ήταν και η συμβολή των ιδίων των φορέων, από τους αντιδημάρχους του δήμου Ιλίου ως τον κατώτερο υπάλληλο του κάθε δήμου που απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις και που έδωσαν πλούσια στοιχεία για την περιβαλλοντική πολιτική ενός Ο.Τ.Α. Ιδιαίτερη μνεία από τον δήμο Ιλίου χρειάζονται ο κο. Φεγγερός (αντιδήμαρχος τεχνικών έργων του δήμου), ο κο. Μπουρδάκης (αντιδήμαρχος καθαριότητας). Επίσης, σημαντική βοήθεια από τους φορείς του δήμου, δόθηκε από την κα. Κοντοπάνου υπεύθυνη του τμήματος πρασίνου, τον κο Καλογερόπουλο υπεύθυνο του τμήματος καθαριότητας του δήμου, τον κο Ζαλέπα του τμήματος προσωπικού και τον κο Τερζή του τμήματος εσόδων και οικονομικών.

Από τον δήμο Αμαρουσίου μεγάλη ήταν η συνεισφορά της κα. Καπετανάκη υπεύθυνη γραφείου περιβάλλοντος, του κου. Κάτσαρη υπεύθυνου της δημοτικής συγκοινωνίας, του κου. Τσόλκα του γραφείου πρασίνου, των κυρίων Τσαμπαλή και Χατζηθεοδώρου του γραφείου καθαριότητας και των κυρίων Τσίλογλου και Κουμενίδη του γραφείου ανακύκλωσης. Τέλος μεγάλη ήταν και η βοήθεια από την κα. Μανανά της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια της παρούσας πτυχιακής εργασίας του Τμήματος « Τοπικής Αυτοδιοίκησης » του Τ.Ε.Ι Καλαμάτας , αποφασίσαμε με τον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας μου , κο Ζαγοριανάκο Ευθύμιο, να ορίσουμε το θέμα της πτυχιακής εργασίας ως εξής : «Η Περιβαλλοντική πολιτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι περιπτώσεις των δήμων Ιλίου και Αμαρουσίου στους τομείς καθαριότητας και πρασίνου.»

Ο λόγος για την επιλογή ενός περιβαλλοντικού θέματος σχετίζεται με την αναγκαιότητα ανάδειξης θεμάτων που κρίνονται ιδιαίτερα ευαίσθητα από τους δημότες τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα τα τελευταία χρόνια οι Ο.Τ.Α. ασχολούνται ολοένα και περισσότερο με το περιβάλλον, ψάχνοντας τρόπους για την διάσωση και ανάδειξή του. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες και ιδιαίτερα από το 1990 και έπειτα, η περιβαλλοντική συνείδηση των ατόμων και κατά προέκταση των κατοίκων-δημοτών μιας περιοχής- δήμου, έχει αυξηθεί σημαντικά. Η περιβαλλοντική συνείδηση των ατόμων αυξήθηκε κυρίως εξαιτίας της συνεχιζόμενης καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος και η ανησυχία τους για το ανθρώπινο μέλλον , που κρίνεται αβέβαιο αν συνεχιστεί αυτή η περιβαλλοντική καταστροφή.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδειχθεί η περιβαλλοντική πολιτική των Ο.Τ.Α. καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί στην διαχείριση των τομέων καθαριότητας και πρασίνου και γενικότερα στην άσκηση της περιβαλλοντικής τους πολιτικής. Επίσης θα γίνει προσπάθεια να αναφερθούν οι αρμοδιότητες- δυνατότητες που έχουν οι Ο.Τ.Α. και να προταθούν διάφορες προτάσεις που θα βοηθήσουν ώστε να είναι πιο ολοκληρωμένη η πολιτική των Ο.Τ.Α. για την ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος στους παραπάνω τομείς. Επίσης, επιλέχθηκαν αυτοί οι δύο τομείς επειδή η αρμοδιότητα τους ανήκει πλήρως στους Ο.Τ.Α. Τέλος, με την χρήση ερωτηματολογίου στους δημότες των δύο δήμων θα δούμε αν οι πολίτες είναι ευχαριστημένοι με τις πολιτικές αυτές και αν οι ίδιοι συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Για την καλύτερη προσέγγιση του θέματος θα γίνει αναφορά σε δύο δήμους του νομού Αττικής. Τον δήμο Ιλίου και τον δήμο Αμαρουσίου. Η επιλογή των δήμων έγινε με τα εξής κριτήρια: α) είναι και οι δύο δήμοι από τον νομό Αττικής, ο οποίος έχει τεράστια περιβαλλοντικά προβλήματα , β) εξαιτίας του γεωγραφικού μεγέθους τους , γ) επειδή είναι από τους πρώτους δήμους που δημιούργησαν ολοκληρωμένα περιβαλλοντικά προγράμματα και δ) των διαφορετικών τους οικονομικών και κοινωνικών τους στοιχείων.

Ο δήμος Ιλίου βρίσκεται στην δυτική Αθήνα και θεωρείται ένας από τους λιγότερα οικονομικά εύρωστους δήμους της , με πληθυσμό κυρίως εργάτες ή ελεύθερους επαγγελματίες. Αντίθετα ο δήμος Αμαρουσίου ανήκει στην βόρεια περιοχή της Αθήνας η οποία θεωρείται αρκετά εύρωστη οικονομικά. Μία ακόμα, πολύ σημαντική διαφορά, είναι ότι ο δήμος του Αμαρουσίου είναι ένας Ολυμπιακός δήμος (στον οποίο έγιναν σημαντικά έργα λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του καλοκαιριού), ενώ ο δήμος Ιλίου δεν ανήκει στους δήμους αυτούς με αποτέλεσμα να γίνουν πολύ λιγότερα έργα που θα αφορούν τους αγώνες. Τέλος οι δύο αυτοί δήμοι έχουν παρόμοια γεωγραφικά και δημογραφικά στοιχεία.

Σκοπός της εξειδίκευσης της πτυχιακής στους παραπάνω δήμους είναι η συλλογή στοιχείων για την περιβαλλοντική πολιτική των Ο.Τ.Α. μέσα από την αναφορά των προγραμμάτων και των σκέψεων τους πάνω στο ευαίσθητο θέμα του περιβάλλοντος και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την καλύτερη επιλογή των προτάσεων που θα γίνουν μέσα από την σύγκριση τους , τις δυνατότητες τους και την πολιτική που ασκούν ήδη.

Η περιβαλλοντική συνείδηση των πολιτών είναι ακόμα σε αρχικό στάδιο που ευτυχώς τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότερα άτομα – πολίτες την αποκτούν. Οι πιο σημαντικοί λόγοι έλλειψης περιβαλλοντικής συνείδησης οφείλονται στο γεγονός ότι ζούμε σε μια υπερκαταναλωτική κοινωνία με ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας η οποία τις περισσότερες φορές αδιαφορεί για τις επιπτώσεις της στο περιβάλλον και εξαιτίας έλλειψης πληροφόρησης των πολιτών από τους αρμόδιους φορείς για τα περιβαλλοντικά προβλήματα αλλά και τους κινδύνους που κρύβει η έλλειψη περιβαλλοντικής συνείδησης . Έτσι η περιβαλλοντική πολιτική των Ο.Τ.Α. θα αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα όσο οι πολίτες θα αδιαφορούν για το περιβάλλον.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω η διάρθρωση της παρούσας πτυχιακής εργασίας θα έχει ως εξής. Στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στην παρούσα πολιτική των ΟΤΑ για το περιβάλλον τι γίνεται γενικά στους Ο.Τ.Α. για το περιβάλλον στην Ελλάδα στο θεσμικό τους πλαίσιο και τις αρμοδιότητές τους. Με αυτό τον τρόπο θα πάρουμε μια μικρή γεύση για το τι εφαρμόζεται , τις δραστηριότητες τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει μια προσπάθεια προσέγγισης για τα γενικά στοιχεία που ισχύουν στην Ευρώπη και κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία ανήκουμε και εμείς , ως επίσημο μέλος της , από την 1^η Ιανουαρίου του 1981. Τα περισσότερα μέλη της , έχουν να επιδείξουν πλούσια περιβαλλοντική δράση και σε ορισμένους τομείς έχουν ήδη βρει αρκετές λύσεις. Έτσι λαμβάνοντας ως υπόψη τις λύσεις αυτές θα γίνει προσπάθεια να βρούμε τρόπους υιοθέτησης τους στα αντίστοιχα προβλήματα που υπάρχουν και στην Ελλάδα.

Στα επόμενα δύο κεφάλαια θα γίνει αναφορά στα γενικά στοιχεία των δύο δήμων (οικονομικά , γεωγραφικά , πολιτιστικά στοιχεία), καθώς και μια σύντομη περιγραφή σε όλους τους τομείς περιβαλλοντικής πολιτικής τους , πέραν των δύο τομέων (καθαριότητας και πρασίνου) Έτσι το τρίτο κεφάλαιο θα αφορά τον δήμο Ιλίου και το τέταρτο κεφάλαιο τον δήμο Αμαρουσίου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο θα γίνει λεπτομερής αναφορά στον τομέα της καθαριότητας και στους δύο δήμους. Εκεί θα γίνει αναφορά στην πολιτική που ασκούν ήδη οι δύο αυτοί δήμοι και στο τέλος θα γίνει μια σύγκριση μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο θα μάθουμε τις ελλείψεις αλλά και στην πρόοδο που έχει αναπτύξει ο κάθε δήμος στον τομέα αυτόν.

Το επόμενο κεφάλαιο θα αφορά την πολιτική και τα έργα που έχουν κάνει οι δύο δήμοι στον τομέα του πρασίνου. Ο τομέας αυτός είναι ιδιαίτερα περίπλοκος ειδικά στους μεγάλους δήμους και πόλεις όπου η έλλειψη χώρου δημιουργεί πολλά προβλήματα. Στο τέλος και αυτού του κεφαλαίου θα γίνει ουσιαστική σύγκριση ανάμεσα στους δύο δήμους.

Στο επόμενο, έβδομο κεφάλαιο, θα παρουσιαστούν όλες οι απόψεις των υπεύθυνων φορέων των δύο δήμων. Αυτό το κεφάλαιο είναι αρκετά σημαντικό γιατί θα δούμε την άποψη των ίδιων των φορέων για την περιβαλλοντική τους πολιτική αλλά και το σημαντικότερο για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν για την καλύτερη άσκηση αυτής της πολιτικής. Οι απόψεις αυτές καταγράφονται έπειτα από συνεντεύξεις που έγιναν μαζί τους.

Το όγδοο κεφάλαιο θα αφορά μια έρευνα μέσω ερωτηματολογίου των πολιτών όπου θα παρουσιάζονται οι απόψεις τους για την πολιτική των δύο δήμων στον τομέα της καθαριότητας και του πρασίνου. Έτσι θα γίνει μια δημοσκόπηση σε ένα δείγμα των πολιτών των δύο δήμων για να φανεί πόσο ευχαριστημένοι είναι και να γίνει σύγκριση μεταξύ των απόψεων των φορέων και των πολιτών. Αυτό το κεφάλαιο θα βοηθήσει ώστε να βγουν μερικά συμπεράσματα και προτάσεις.

Το επόμενο κεφάλαιο, που θα είναι και το τελευταίο της εργασίας αυτής, θα αφορά στα συμπεράσματα που θα έχουν βγει από όλα τα παραπάνω. Επίσης όλα όσα θα έχουν αναφερθεί σε αυτήν την εργασία θα βοηθήσουν ώστε να γίνουν και οι κατάλληλες προτάσεις. Οι προτάσεις θα αφορούν τεχνικές και παραδείγματα τα οποία θα έχουν ως στόχο την βελτίωση της περιβαλλοντικής πολιτικής όχι μόνο των δύο Ο.Τ.Α. που αναφέρθηκαν, καθώς και στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

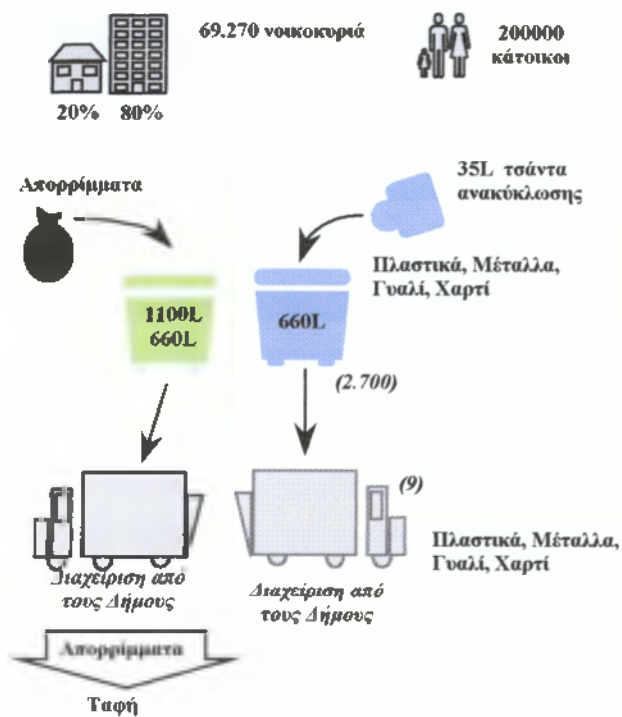
Έπειτα από την παρουσίαση της διάθρωσης της εργασίας, είναι αναγκαίο να γίνει αναφορά και στους τρόπους συλλογής των στοιχείων που θα βοηθήσουν ώστε να περατωθεί αυτή η εργασία και η μεθοδολογία της. Η σημαντικότερη βοήθεια ήταν η επιτόπια έρευνα στους δύο Ο.Τ.Α. με προσωπικές συνεντεύξεις από τους ίδιους τους φορείς και από στοιχεία που δόθηκαν από τους δήμους. Η βοήθεια που δόθηκε από όλους τους υπαλλήλους ήταν μεγάλη γιατί απάντησαν και έδωσαν όλα τα στοιχεία που χρειαζόντουσαν για την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας.

Επίσης, μεγάλος σύμμαχος στην περάτωση της εργασίας ήταν και η τεχνολογία. Τα τελευταία χρόνια η διάδοση του διαδικτύου, μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών, είναι ραγδαία με αποτέλεσμα να προσφέρει πλούσια συλλογή στοιχείων και ενημέρωση για διάφορες εκδόσεις που αφορούν το περιβάλλον. Έτσι, με την χρήση του διαδικτύου κατάφερα να συλλέξω αρκετά στοιχεία, κυρίως για την κατάσταση στην Ευρώπη και τις περιβαλλοντικές πολιτικές που εφαρμόζονται εκεί, αλλά και γενικά στοιχεία για το τι επικρατεί στους Ελληνικούς Ο.Τ.Α.

Άλλη μια ουσιαστική βοήθεια ήταν η σχετική με το θέμα βιβλιογραφία που υπάρχει. Πάντως οι εκδόσεις που αφορούν το θέμα είναι κυρίως τα βιβλία και τα φυλλάδια που έχουν εκδώσει οι ίδιοι οι φορείς και τα πρακτικά από διάφορα σεμινάρια και συνέδρια που να αφορούν το περιβάλλον. Σημαντική είναι και η ξένη βιβλιογραφία που υπάρχει και που έχει ασχοληθεί με την προστασία του περιβάλλοντος περισσότερα χρόνια απ' ότι στην Ελλάδα. Ακόμα μεγάλη είναι και η συμβολή των κατοίκων των δύο δήμων. Η έρευνα που έγινε στις τάξεις των δημοτών με την μορφή του ερωτηματολογίου, βοήθησε ώστε να βγουν πιο ολοκληρωμένα συμπεράσματα για την πολιτική που ήδη ασκούν οι δύο δήμοι και να εντοπιστούν τυχόν ελλείψεις που θα οδηγήσουν στις προτάσεις που θα αναφερθούν στην εργασία αλλά και θα βοηθήσουν τους δύο Ο.Τ.Α. να βελτιώσουν την πολιτική τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ »

- Συλλογή απορριμμάτων 5 ή 6 φορές την εβδομάδα.
- Συλλογή ανακυκλώσιμων ανά δεύτερη ημέρα.

1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το πρώτο κεφάλαιο θα αναφέρεται στα γενικά στοιχεία που επικρατούν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) στην Ελλάδα στο θέμα της περιβαλλοντικής πολιτικής τους. Έτσι θα γίνει προσπάθεια να αναφερθούν οι αρμοδιότητες που έχουν καθώς και μερικά ξεχωριστά στοιχεία που έχουν να παρουσιάσουν μερικοί Ο.Τ.Α. σε κάποιον τομέα περιβαλλοντικής πολιτικής. Επίσης θα γίνει μια προσέγγιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α.

Ακόμα σ' αυτό το κεφάλαιο θα γίνει και μια προσέγγιση του θεσμικού πλαισίου που επικρατεί στην Ελλάδα για την προστασία του περιβάλλοντος και μια αναφορά στις θεσμικές αρμοδιότητες που έχουν οι Ο.Τ.Α. Με αυτόν τον τρόπο θα μάθουμε και τι προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τι πρέπει να περιμένουμε αλλά και τι να ζητάμε από τους Ο.Τ.Α. για το θέμα αυτό.

1.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ΟΡΙΣΜΟΙ

Σ' αυτό το σημείο θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο να γίνει μια προσέγγιση της έννοιας του περιβάλλοντος και άλλων όρων, που σχετίζονται με την υποβάθμισή του ώστε έπειτα, να γίνει αντιληπτή η αναγκαιότητα ύπαρξης μιας οργανωμένης και προγραμματισμένης περιβαλλοντικής πολιτικής τόσο από τους Ο.Τ.Α. όσο και από τα αρμόδια Υπουργεία. Σύμφωνα με την βασική χωροταξική και πολεοδομική νομοθεσία, που ισχύει στη χώρα μας, ορίζονται με ακρίβεια τα στοιχεία εκείνα που περιλαμβάνονται στις έννοιες περιβάλλον, ρύπανση, μόλυνση, υποβάθμιση και περιβαλλοντική πολιτική.

Πρώτα απ' όλα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου 1650/1986 το περιβάλλον είναι το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων, που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες¹. Η ρύπανση του περιβάλλοντος αφορά την παρουσία επικίνδυνης ποσότητας ρύπων, ουσιών ή άλλων μορφών ενέργειας σ' αυτό, σε τέτοιο βαθμό ώστε να απειλείται το οικοσύστημα, οι ζωντανοί οργανισμοί, η υγεία και εν γένει το περιβάλλον.

Επιπρόσθετα, πέρα από την έννοια της ρύπανσης, υπάρχει και αυτή της μόλυνσης του περιβάλλοντος, η οποία περιλαμβάνει κάθε μορφή πιθανής ρύπανσης ή υπαρκτής από παθογόνους μικροοργανισμούς στο περιβάλλον. Μια γενικότερη έννοια, αυτή της υποβάθμισης του περιβάλλοντος αφορά την πρόκληση ρύπανσης ή άλλης μεταβολής στο περιβάλλον από ανθρώπινες δραστηριότητες, απειλώντας το σύνολο του οικοσυστήματος, την υγεία και την κληρονομιά του τόπου μας.

Κατά συνέπεια, το σύνολο όλων των ανωτέρω αρνητικών ορισμών με την ταυτόχρονη παρουσία αποβλήτων, επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων στο περιβάλλον, καθιστούν αναγκαία και

¹ Από τα πρακτικά του διήμερου εργασίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 17 και 18 Φεβρουαρίου 2003 του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης και του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Θέμα: Βασική Και Χωροταξική Πολεοδομική Νομοθεσία

αναπόφευκτη την εφαρμογή από όλους τους αρμόδιους φορείς, μιας οργανωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής.

Συγκεκριμένα, η περιβαλλοντική αυτή πολιτική θα αποτρέπει την ρύπανση του περιβάλλοντος, την μόλυνσή του και την υποβάθμισή του με μία σειρά από στόχους, προγραμματισμένες ενέργειες και προληπτικά μέτρα. Θα διασφαλίζει την οικολογική ισορροπία και την ανθρώπινη υγεία. Επιπλέον, θα προωθεί τη ισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ των οικιστικών ενοτήτων και του χώρου συνολικά και τέλος, θα προστατεύει αυστηρά κάθε οικοσύστημα και κάθε ανανεώσιμη πηγή.

1.3 ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σε αυτήν την ενότητα του κεφαλαίου θα περιγραφεί η Ελληνική νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος και οι αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α.. Όλες οι αρμοδιότητες που έχουν οι Ο.Τ.Α. πηγάζουν από το Σύνταγμα και από τα προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται κατά καιρούς ανάλογα και με τις περιστάσεις. Οι κύριες διατάξεις περιέχονται στο Σύνταγμα του 1975 και στον Ν 1650/ 1986.

Ήδη, το Σύνταγμα του 1975 περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και των περιβαλλοντικών αγαθών. Οι διατάξεις αυτές αφορούν είτε άμεσα είτε έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος. Τα άρθρα τα οποία αφορούν άμεσα το περιβάλλον είναι τα άρθρα 24 και 117 παρ. 3 ενώ εκείνα που αφορούν έμμεσα το περιβάλλον είναι τα άρθρα 2 παρ. 1 , 5 παρ. 1 , 21 παρ. 3 , 25 και 106.

Έτσι, στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος , η Ελλάδα πρωτοπορεί σε σχέση με πολλές άλλες χώρες και αναφέρεται ρητά ότι το κράτος υποχρεούται να προστατεύει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Επίσης αναφέρει ότι η διοίκηση υποχρεούται κατά την ενάσκηση ενός έργου της (είτε άυλο π.χ. μια υπηρεσία, είτε υλικό π.χ. κατασκευή ενός κτιρίου) να λαμβάνει υπόψη την προστασία του περιβάλλοντος ως αυτόνομου αγαθού.

Οι κύριες διατάξεις του Συντάγματος του 1975 περί της χωροταξίας των οικισμών και προστασίας του περιβάλλοντος (θαλάσσιου και ηπειρωτικού) καθώς και μια τροποποίησή του 1980 που μιλάει περί συστάσεως του Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος².

1.3.1 Ο ΝΟΜΟΣ 1650/1986 « ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ».

Όπως είδαμε το Σύνταγμα δεν αναφέρει ρητά τις αρμοδιότητες που έχει ο κάθε φορέας. Τα άρθρα του αναφέρονται κυρίως σε γενικότερες διατάξεις. Επίσης το 1975 οι αρμοδιότητες που είχαν γενικότερα οι Ο.Τ.Α. ήταν πολύ περιορισμένες με αποτέλεσμα το Σύνταγμα να μην τους αναθέτει αρμοδιότητες για το περιβάλλον. Χαρακτηριστικό της έλλειψης αρμοδιοτήτων από τους Ο.Τ.Α. είναι και το γεγονός ότι οι νομάρχες διορίζονταν από το κράτος και δεν υπήρχε ακόμα ο θεσμός των περιφερειών.

² Μετέπειτα μετονομάστηκε σε Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.)

Η συνεχής οικονομική ανάπτυξη από τις αρχές της δεκαετίας του 80' και η εγκατάλειψη της υπαίθρου είχε ως αποτέλεσμα να οξυνθούν περισσότερο τα περιβαλλοντικά προβλήματα της Ελλάδας. Έτσι, το 1986 ψηφίστηκε ο νόμος 1650/1986 « περί προστασίας του περιβάλλοντος ». Ουσιαστικά αυτός ο νόμος ήρθε σε μια εποχή δύσκολη για το περιβάλλον με στόχο να ολοκληρώσει και να διορθώσει τις ελλείψεις που είχε το Σύνταγμα του 1975.

Έτσι με τον νόμο 1650/1986 θέτονται οι βασικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες θα αναπτύσσονται οι βασικές αρχές περιβαλλοντικής πολιτικής και καθορίζονται τα πλαίσια και τα μέσα με τα οποία θα ασκείται. Οι ρυθμίσεις αυτού του νόμου μπορούν να καταταχθούν σε τρεις επιμέρους κατηγορίες.

i) Προστασία του περιβάλλοντος από έργα και δραστηριότητες :

Εδώ επιδιώκεται η προστασία του περιβάλλοντος από τα έργα και τις δραστηριότητες ξεκινώντας από την επιλογή των χώρων εγκατάστασης τους (χωροθέτηση) , θέτοντας τις προϋποθέσεις εγκατάστασης τους (Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Μ.Π.Ε.) και φτάνει ως τον έλεγχο κατά την λειτουργία τους.

ii) Προστασία του περιβάλλοντος από την ρύπανση :

Τίθεται μια σειρά από ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους των επιμέρους κλάδων του περιβάλλοντος (π.χ. ατμόσφαιρα , έδαφος , θάλασσα) για την επίτευξη των οποίων λαμβάνονται προληπτικά μέτρα και καθιερώνεται σύστημα ελέγχου και παρακολούθησης.

iii) Συνολική προστασία ευρύτερων περιοχών :

Στόχος σε αυτήν την κατηγορία μέτρων είναι η προστασία ευρύτερων περιοχών της χώρας , είτε με κριτήρια την προστασία από σοβαρή περιβαλλοντική υποβάθμιση είτε για την προστασία τους λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που έχουν για την διασφάλιση των φυσικών διεργασιών. Τέτοιες περιοχές και παραδείγματα είναι τα εξής : ο Εθνικός δρυμός στα Γρεβενά, το θαλάσσιο πάρκο για την προστασία της μεσογειακής φώκιας στις Σποράδες κ.α.

Επίσης ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε περιόδου εκδίδονται νέοι νόμοι και προεδρικά διατάγματα με σκοπό την συμπλήρωση του Ν 1650/ 1986 αλλά και την εναρμόνιση του Ελληνικού δικαίου με τις οδηγίες της Ε.Ε. Τέτοιοι νόμοι και προεδρικά διατάγματα είναι τα εξής: i) η Κ.Υ.Α. 49541/1424/9-7-1986 που αναφερόταν για την διαχείριση των στερεών αποβλήτων από τους Ο.Τ.Α. (π.χ. αστικά απορρίμματα) και το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (π.χ. χημικά απόβλητα), ii) τον Ν. 2323/ 1995 που αναφέρεται στο υπαίθριο εμπόριο, iii) ο Ν. 2639/ 6-8-2001 για την «εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων» που αφορά την ανακύκλωση των προϊόντων, iv) Ν. 2946/2001 «Υπαίθρια Διαφήμιση, Συμπολιτείες Δήμων και Κοινοτήτων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 224/Α/ 8-10-2001) που καθορίζει τον τρόπο υπαίθριας διαφήμιση, ώστε να μην μολύνεται το περιβάλλον και να μην αλλοιώνεται η αισθητική του, κ.α.

1.4 ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι Ο.Τ.Α. τα τελευταία χρόνια έχουν αποκτήσει πολλές αρμοδιότητες και έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες για να ασκήσουν την πολιτική τους. Έτσι, μετά την άμεση εκλογή των Νομαρχιακών

Συμβουλίων και των Νομαρχών από το 1994 , τον νόμο 2218/94 με την δημιουργία των τοπικών συμβουλίων περιοχής μέσα σε μεγάλους δήμους της Ελλάδας και με τον νόμο 2503/97 , γνωστότερος ως νόμος « Καποδίστριας », για την συνένωση των μικρών κοινοτήτων σε δήμους, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της περιβαλλοντικής τους πολιτικής και κατ' επέκταση στην βελτίωση της προστασίας του.

Έτσι, σε αυτό το σημείο θα δούμε τις αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α που πηγάζουν από τους παραπάνω νόμους. Έτσι, θα ξεκαθαριστούν ως ενός σημείου οι αρμοδιότητες που έχει η περιφερειακή-τοπική διοίκηση της χώρας μας. Έτσι έχουμε τις εξής περιπτώσεις :

i) **Περιφέρειες** : Οι αρμοδιότητες σε επίπεδο περιφέρειας σχετίζονται με τους υδάτινους πόρους, την αποκομιδή και διαχείριση των επικίνδυνων και τοξικών αποβλήτων, της προστασίας των δασών και στην αντιμετώπιση ακραίων καιρικών συνθηκών. Βάσει της ελληνικής νομοθεσίας η χώρα διαιρείται σε 14 υδατικά διαμερίσματα τα οποία ορίζονται με βάση γεωγραφικών και υδρολογικών δεδομένων τα οποία όμως δεν συμπίπτουν πλήρως με τις 13 περιφέρειες της χώρας. Έτσι η διαχείριση των υδάτινων πόρων συντονίζεται από μια Περιφερειακή επιτροπή Υδάτων (ΠΕ.Υ.Α.) η οποία συνεργάζεται με την διοίκηση της περιφέρειας. Επειδή, οι γενικοί διευθυντές των περιφερειών δεν είναι αιρετοί αλλά έχουν διοριστεί από την κεντρική εξουσία, εκτελούν τις αρμοδιότητες τους σε συνεργασία με άλλους φορείς. Π.χ. για την προστασία των δασών συνεργάζονται με την πυροσβεστική υπηρεσία και για την αντιμετώπιση των ακραίων καιρικών συνθηκών συνεργάζεται με την Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

ii) **Νομαρχίες** : Οι αρμοδιότητες των νομαρχιών αφορούν τη δημιουργία και εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την εφαρμογή Χωροταξικών Σχεδίων για την προστασία του περιβάλλοντος, που έχουν εγκριθεί από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του νόμου 2242/ 1994, προβλέπεται η σύσταση μιας Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών για την προστασία του Περιβάλλοντος (Ε.Υ.Ε.Π.) σε κάθε νομαρχία και κάθε Σώμα θα εξετάζει καταγγελίες από ιδιώτες ή από δημόσιο φορέα και θα συντάσσει εκθέσεις. Μόνο η Νομαρχία Ανατολικής Αττικής είχε λειτουργήσει τέτοιο σώμα με αποτέλεσμα να επανασυσταθεί το Ε.Υ.Ε.Π. με τον νόμο 2947/ 2001 και το Π.Δ. 165/ 2003 (Φ.Ε.Κ. 137 Α/ 2003) στο οποίο προβλέπεται η διάρθρωση, στελέχωση και οργάνωση του. Έτσι, χωρίζεται στην Γενική Επιθεώρηση και στους τομείς Βορείου και Νοτίου Ελλάδας και προβλέπεται να στελεχωθεί με 75 υπαλλήλους.

iii) **Δήμοι και Κοινότητες** : Οι αρμοδιότητες των δήμων περιλαμβάνουν τη διαχείριση των υδατικών πόρων και των υγρών αποβλήτων, την παροχή πόσιμου νερού και την προστασία του τοπικού περιβάλλοντος (καθαριότητα , δασικές εκτάσεις όπου υπάρχουν κ.α.). Οι Δήμαρχοι ρυθμίζουν θέματα της κυκλοφορίας των οχημάτων διαχείρισης της ποιότητας, της ατμόσφαιρας και του χωροταξικού σχεδιασμού. Σε ορισμένες μητροπολιτικές περιοχές έχουν δημιουργηθεί Διαδημοτικές Ενώσεις για την κοινή αντιμετώπιση περιβαλλοντικών θεμάτων, όπως ο Ενιαίος Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Αττικής, ο οποίος εκπροσωπεί 72 Δήμους και 17 Κοινότητες. Ένας αντίστοιχος σύνδεσμος λειτουργεί και στη Θεσσαλονίκη , ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αττικής , κ.α.

Αναλυτικότερα, η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού (Δήμοι και Κοινότητες) έχει συμβολή σε πολλούς τομείς οι οποίοι αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος. Οι κυριότεροι τομείς είναι οι εξής: α) ο τομέας του πρασίνου , β) ο τομέας της καθαριότητας , γ) ο τομέας των μεταφορών , δ) η ύδρευση και η αποχέτευση των πολιτών και ε) διάφορα έργα που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. διάνοιξη και αποκατάσταση των ζημιών των δρόμων , η κάλυψη επικίνδυνων και μολυσματικών ρεμάτων κ.α.). Στους δύο πρώτους τομείς οι αρμοδιότητες ανήκουν εξ' ολοκλήρου στην Τοπική Αυτοδιοίκηση , ενώ οι επόμενοι τρεις γίνονται συνήθως με την βοήθεια και σε συνεργασία με άλλους φορείς (π.χ. το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. , την Δ.Ε.Η. κ.α.)

Στον τομέα του πρασίνου οι κύριες αρμοδιότητες και οι δυνατότητες των Ο.Τ.Α. είναι η δημιουργία χώρων πρασίνου (πλατείες , δενδροφύτευση πεζοδρομίων και άλλων δημόσιων χώρων, κ.α.) και η προστασία δασικών εκτάσεων ή αλσών που βρίσκονται εντός των ορίων των δήμων οι των κοινοτήτων σε συνεργασία με την πυροσβεστική υπηρεσία. Τέλος σημαντική αρμοδιότητα είναι η συντήρηση και η άμεση αποκατάσταση των ζημιών που μπορεί να υπάρξουν στις παραπάνω πηγές πρασίνου

Αντίστοιχα στον τομέα της καθαριότητας έχουμε τα εξής: i) την αποκομιδή των απορριμμάτων , ii) τον καθαρισμό των δρόμων , iii) την δημιουργία χώρων υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων και iv) την ανακύκλωση όσων απορριμμάτων μπορούν να ανακυκλωθούν. Σ' αυτόν τον τομέα στις δύο πρώτες αρμοδιότητες όλοι οι δήμοι σχεδόν πράττουν τα ίδια. Δηλαδή τοποθετούν κάποιους κάδους απορριμμάτων σε διάφορα σημεία του δήμου και έπειτα τα συλλέγουν με τα μηχανήματα αποκομιδής απορριμμάτων για να τα πάνε στους Χ.Υ.Τ.Α.

Η διαφορά από δήμο σε δήμο είναι στις δύο επόμενες αρμοδιότητες. Πολλοί δήμοι δεν έχουν φτιάξει τους κατάλληλους χώρους υγειονομικής ταφής με αποτέλεσμα να λειτουργούν μέσα στα όρια ενός δήμου πολλές παράνομες χωματερές που είναι πηγές μόλυνσης και επικίνδυνες λόγω των εύφλεκτων υλικών που έχουν. Το φαινόμενο αυτό το συναντάμε κυρίως σε μεγάλες πόλεις όπως στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας και κατ' επέκταση στο μεγαλύτερο μέρος του λεκανοπεδίου της Αττικής, που έχει χιλιάδες τόνους απορριμμάτων ημερησίως ή σε μικρούς δήμους στους οποίους έχουν συνενωθεί πολλά μικρά χωριά με αποτέλεσμα να είναι αρκετά μεγάλες οι αποστάσεις ή το κάθε χωριό να διατηρεί την χωματερή που είχε πριν την συνένωση.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες από τους μικρούς και διάσπαρτους, λόγω των πολλών μικρών κοινοτήτων που περιέχουν, δήμους να προχωρούν στην κατασκευή ενιαίων και μεγάλων Χ.Υ.Τ.Α. που να καλύπτουν τις ανάγκες όλων κοινοτήτων του Δήμου και να πληρούν όλους τους κανόνες ασφάλειας και υγιεινής.

Επίσης, και στους μεγάλους πλέον δήμους γίνονται προσπάθειες να δημιουργηθούν νέες χωματερές έτσι ώστε να μπορούν να περισυλλέξουν περισσότερους τόνους απορριμμάτων. Τέτοιο παράδειγμα είναι ο δήμος της Αθήνας και κατ' επέκταση όλος ο νομός Αττικής που τα προηγούμενα χρόνια λειτουργούσε μία νόμιμη και κατάλληλη χωματερή στα Άνω Λιόσια και παράλληλα λειτουργούσαν δεκάδες άλλες παράνομες σε διάφορα άλλα σημεία του νομού. Έτσι από πέρυσι έχουν

προβλεφθεί να δημιουργηθούν δύο νέες χωματερές στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Αττική. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να κλείσουν οι πολλές παράνομες χωματερές αφού πλέον θα υπάρχουν Χ.Υ.Τ.Α. σε όλες τις περιοχές του νομού.

Στην αρμοδιότητα της ανακύκλωσης δυστυχώς οι περισσότεροι Ο.Τ.Α. δεν έχουν να παρουσιάσουν κάτι το ιδιαίτερο. Είναι γεγονός ότι, κυρίως οι μικρότεροι Ο.Τ.Α., δεν εφαρμόζουν καμία πολιτική στο θέμα της ανακύκλωσης. Όμως, υπάρχει οδηγία (η 94/ 62 / ΕΟΚ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υποχρεώνει όλα τα μέλη – κράτη από το 2005 να ανακυκλώνουν τουλάχιστον το 80% των απορριμμάτων τους και μέχρι το 2007 το ποσοστό αυτό θα πρέπει να έχει ανέβει κοντά στο 90 %. Έτσι γίνεται επιτακτική η αναφορά των διάφορων πολιτικών ανακύκλωσης που εφαρμόζουν κάποιοι Ο.Τ.Α. ως παράδειγμα μιμητισμού και από τους άλλους Ο.Τ.Α.

Από το 1992 οι περισσότεροι δήμοι του νομού Αττικής ίδρυσαν τον Ενιαίο Σύνδεσμο Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής με κύριο στόχο την ανακύκλωση. Έτσι από αυτήν την χρονιά έχουν τοποθετηθεί ειδικοί κάδοι ανακύκλωσης χαρτιού, αλουμινίου και γυαλιού στους δήμους που είναι μέλη του συνδέσμου αυτού. Κάθε εβδομάδα ειδικά φορτηγά ανακύκλωσης μαζεύουν αυτά τα υλικά και τα πηγαίνουν στο εργοστάσιο ανακύκλωσης που λειτουργεί στην περιοχή των Άνω Λιοσίων. Ένα πιο πρωτοποριακό σχέδιο λειτουργεί στην Πάτρα από το 1996 και στην Ζάκυνθο³ από το 1999. Οι Δημότες του δήμου μπορούν να τηλεφωνούν στον δήμο και εκείνος με την σειρά του τους δίνει ειδικούς κάδους να τοποθετήσουν στα σπίτια τους με σκοπό να ξεχωρίζουν τα απορρίμματά τους ανάλογα με το υλικό που είναι. Υπάρχουν δύο ειδών κάδοι : α) για χαρτιά και όλα τα υλικά που ανακυκλώνονται και , β) για τα κοινά απορρίμματα. Έπειτα ο δήμος θα τα μαζεύει από κάθε σπίτι και θα τα ανακυκλώνει. Οι πολίτες που εξυπηρετούνται από αυτό το πρόγραμμα ανέρχονται στους 65000- 70000 στην Ζάκυνθο και ανακτώνται περίπου 820-850 τόνοι απορριμμάτων τον χρόνο. Το πρόγραμμα αυτό εκτιμάται ότι θα ξεκινήσει φέτος και σε άλλους δήμους (Καλαμάτας , Κέρκυρας , Τρικάλων, Θεσσαλονίκης κ.α.) και θα καλύπτει περίπου 2.500.000 κατοίκους σε όλη την Ελλάδα.

Ακόμα, τα τελευταία χρόνια οι δήμοι και κοινότητες έχουν επωμιστεί και το δύσκολο έργο της ενημέρωσης, συμμετοχής και εγρήγορης των πολιτών- κατοίκων τους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι και η συμμετοχή τους στην Ευρωπαϊκή μέρα χωρίς αυτοκίνητο που γίνεται κάθε χρόνο στις 22 Σεπτεμβρίου με σκοπό την διάδοση των μέσων μαζικής μεταφοράς, αλλά και ο εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος που είναι την 1^η Ιουνίου κάθε χρόνο. Αυτήν την ημέρα οι δήμοι διοργανώνουν πολλές εκδηλώσεις , αλλά και σε πολλές περιπτώσεις οι εκδηλώσεις διαρκούν περισσότερες μέρες, με σκοπό την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας και την διάδοση της ανακύκλωσης και άλλων μέσων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Όπως είδαμε παραπάνω οι Ο.Τ.Α. έχουν να επιδείξουν πολλά έργα και καινοτομίες για την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό ήταν κυρίως αποτέλεσμα της εμπειρίας που έχουν αποκτήσει τα τελευταία χρόνια αλλά και της οικονομικής και διοικητικής αυτονομίας που έχουν κερδίσει τον τελευταίο καιρό αρκετοί Ο.Τ.Α.. Βέβαια, πρέπει να συνεχίσουν στον ίδιο ρυθμό και να

³ Πηγή Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης ετήσια ενημερωτική έκδοση 1999

παραδειγματιστούν από τους υπόλοιπους, όσοι δεν έχουν κάνει ακόμα κάποια βήματα προς την προστασία του περιβάλλοντος.

1.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ Ο.Τ.Α.

Πέρα από τις αρμοδιότητες και το πλούσιο έργο που έχουν κάνει όλα αυτά τα χρόνια οι Ο.Τ.Α. , έχουν να αντιμετωπίσουν αρκετά και σημαντικά προβλήματα. Για τον λόγο αυτόν οι μηχανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προσπαθούν να εντοπίσουν και να επιλύσουν αυτά τα προβλήματα και αυτές τις δυσκολίες. Παρακάτω θα προσεγγίσουμε και θα αναλύσουμε τα προβλήματα αυτά.

Το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. είναι η έλλειψη οικονομικών πόρων. Παρόλο την δημιουργία των νέων μεγάλων συγχωνευμένων δήμων με τον νόμο « Καποδίστρια » και την μεγαλύτερη δυνατότητα για εξεύρεση οικονομικών πόρων, οι δήμοι δεν μπορούν να εξοικονομήσουν πολλά χρήματα για την σωστή άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής και κατ' επέκταση την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι κύριοι λόγοι που συνέβη αυτό είναι οι εξής: α) η ισχυροποίηση και συγχώνευση των μικρών κοινοτήτων σε νέους μεγάλους δήμους είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν τα λειτουργικά έξοδα των Ο.Τ.Α. Έτσι, τώρα πλέον χρειάζονται περισσότερα χρήματα για την μισθοδοσία των υπαλλήλων, μεγαλύτερα ενοίκια ή ακόμα και την δημιουργία μεγαλύτερων δημαρχιακών χώρων και περισσότερες δαπάνες για τα αναλώσιμα υλικά ενός δήμου. β) Ακόμα, ένα μεγάλο πρόβλημα είναι οι καθυστερήσεις των κρατικών επιχορηγήσεων ή και η παρακράτηση τους ορισμένες φορές⁴ οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη για την ανάληψη μεγάλων αποφάσεων για την δημιουργία δαπανηρών έργων που θα έχουν ως σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος. γ) Τέλος, πολλές από τις παλιές μικρές κοινότητες ήταν ήδη χρεωμένες από διάφορα δάνεια που είχαν λάβει πριν το 1997 και τον νόμο « Καποδίστρια ». Έτσι, οι νέοι δήμοι κληρονόμησαν κάποια σταθερά χρέη προς τρίτους που τους εμποδίζουν να ασκήσουν σωστά την περιβαλλοντική τους πολιτική.

Άλλο, ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. είναι η έλλειψη έμπειρου και ικανού προσωπικού. Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ένα λεπτό θέμα που χρειάζεται και μια αντίστοιχη αντιμετώπιση. Για την σωστή αντιμετώπιση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος είναι η γρήγορη εύρεσή του και η επιλογή του καταλληλότερου τρόπου αντιμετώπισης του. Επίσης, χρειάζονται να ληφθούν προληπτικά μέτρα με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος πριν ξεκινήσει η καταστροφή του. Για την έγκαιρη διάγνωση του προβλήματος και την λήψη της καταλληλότερης λύσης χρειάζονται έμπειροι, διορατικοί και σωστά εκπαιδευμένοι υπάλληλοι. Δυστυχώς όμως, οι περισσότεροι Ο.Τ.Α. της Ελλάδας αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα στελέχωσης του Ο.Τ.Α. με τα κατάλληλα για αυτό το αντικείμενο άτομα, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να επιλύσουν ή να προλάβουν εν τη γενέσει του ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα.

⁴ Περιοδικό "ΙΛΙΟΝ", Νέα Περίοδος, Τρίμηνη Έκδοση Του Δήμου Ιλίου τεύχος Μαρτίου 2004

Ακόμα, αξίζει να σημειωθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις οι αρμοδιότητες των Νομαρχιών και των Δήμων και Κοινοτήτων παρουσιάζουν επικαλύψεις. Σε αυτήν την περίπτωση το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. είναι υπεύθυνο για την επίλυση των όποιων διαφορών και συγκρούσεων που προκύπτουν. Όπως γίνεται αντιληπτό αυτό είναι ένα σοβαρό μειονέκτημα του νόμου καθώς αρκετά συχνά χρειάζεται σημαντικός χρόνος για την επιβολή κάποιων αποφάσεων λόγω αυτών των αντιδικιών με αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος για την αντιμετώπιση κάποιου προβλήματος με σκοπό να διαιωνίζεται.

Αυτά είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. Υπάρχουν όμως και μερικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ορισμένοι Ο.Τ.Α. ανάλογα με κάποιες ιδιαιτερότητες που έχουν. Π.χ. οι Ο.Τ.Α. που βρίσκονται μέσα σε μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα, όπως του λεκανοπεδίου της Αττικής, αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ελεύθερων χώρων για την δημιουργία νέων πνευμόνων πρασίνου⁵, ακόμα οι μικροί ορεινοί Ο.Τ.Α. που περιλαμβάνουν πολλές κοινότητες, αντιμετωπίζουν προβλήματα αποκομιδής των απορριμμάτων κατά την χειμερινή περίοδο⁶, επίσης πολλά νησιά έχουν έντονο πρόβλημα έλλειψης νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται στην ύδρευση των κατοίκων αλλά και στην συντήρηση του πρασίνου, ακόμα σε πολλές περιοχές οι πολίτες δεν είναι κατάλληλα ενημερωμένοι για το περιβάλλον με αποτέλεσμα να μην μπορούν να κατανοήσουν τον κίνδυνο καταστροφής που διατρέχει και να μην μπορούν να συμμετάσχουν εύκολα σε διάφορα προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος που πραγματοποιούνται από τους Ο.Τ.Α., κ.α.

---

⁵ ΒΛΑΣΙΟΣ Ι. ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ. "Πολεοδομία, Περιβάλλον, Απαλλοτρίωση", Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2003.

⁶ Ομοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

« Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ

ΕΥΡΩΠΗ »

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά για το τι συμβαίνει στην Ευρώπη και κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) η οποία έχει να επιδείξει ένα πλούσιο περιβαλλοντικό έργο. Επίσης, στην Ε.Ε. υπάρχει πλούσιο υλικό για την περιβαλλοντική πολιτική και μετά την διεύρυνση που πραγματοποιήθηκε την 1^η Μαΐου 2004 συμμετέχουν τα περισσότερα κράτη της Ευρώπης.

2.1 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Σ' αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθεί πρώτα το θεσμικό πλαίσιο και έπειτα θα αναφερθούν ορισμένες πολιτικές που ισχύουν σε κάποιες χώρες της Ε.Ε. Στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες τις κύριες αρμοδιότητες για την προστασία του περιβάλλοντος την έχει η τοπική διοίκηση. Π.χ. η Γερμανία έχει διαιρεθεί σε μικρά κρατίδια, στην Γαλλία λειτουργεί ο τρίτος βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.ο.κ. Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ έχει επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό και το εθνικό νομικό πλαίσιο όλων των χωρών μελών της Ε.Ε. Το ποσοστό επηρεασμού ποικίλει από χώρα σε χώρα. Χαρακτηριστικά, στην Ελλάδα έχει επηρεάσει περίπου κατά 60- 70% το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος στην προσπάθεια της χώρας μας για εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με το κοινοτικό δίκαιο⁷.

Η Συνθήκη της Ρώμης το 1957 η οποία είναι η ιδρυτική συνθήκη Ε.Ε. (τότε Ε.Ο.Κ.) δεν περιλάμβανε κάποιο ξεχωριστό νόμο η κανόνα για την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τότε δεν αντιλαμβάνονταν με τον ίδιο τρόπο την έννοια προστασία του περιβάλλοντος όπως την αντιλαμβανόμαστε τα τελευταία χρόνια. Έτσι για πρώτη φορά υιοθετήθηκε μια επίσημη περιβαλλοντική πολιτική στην Συνάντηση Κορυφής των αρχηγών των Κρατών Μελών στο Παρίσι το 1972.

Βέβαια, το μεγαλύτερο βήμα για την προστασία του περιβάλλοντος έγινε το 1986 που υπογράφηκε η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (άρθρα 130 παράγραφοι Π,Ρ,Σ,) που μιλάει για τις αρχές της ενσωμάτωσης και της επικουρικότητας⁸. Με την πρώτη όλες οι αρμοδιότητες και ενέργειες της Κοινότητας πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψη τους την προστασία του περιβάλλοντος και με την δεύτερη η Ε.Ε. μπορεί να λάβει μέτρα όταν πιστεύει ότι θα είναι αποτελεσματικότερα από αυτά των εθνικών οργάνων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει τριών ειδών νομοθετικά μέτρα. Οδηγίες , Κανονισμούς και Αποφάσεις. Οι οδηγίες αποτελούν καθορισμό στόχων ή προτύπων προς τις χώρες μέλη ενώ τα άλλα δύο είναι άμεσα δεσμευτικά από τις χώρες μέλη. Μετέπειτα σημαντικές διατάξεις περιλαμβάνονται και στις Συνθήκες του Μάαστριχ (1992) που εισάγει την αρχή της επιτεύξεως υψηλού επιπέδου προστασίας των

⁷ Από τα πρακτικά του Συνεδρίου των Δικηγόρων για την Νομοθεσία για το περιβάλλον στην Ελλάδα . σελ. 16 Αθήνα 1997

⁸ Π. Κ. Ιωακείμης «Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση. Θεωρία- Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές. Η συνθήκη του Μάαστριχ και η Ελλάδα», σελ 192-193 . εκδόσεις Θεμέλιο β' έκδοση 1995

περιβαλλοντικών αγαθών και του Άμστερνταμ (1997) που περιλαμβάνει αρκετές ειδικές διατάξεις για το περιβάλλον⁹.

Οι Ευρωπαίοι ηγέτες , το 1972 , για πρώτη φορά έκριναν ότι η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να έχει ως στόχο και την βελτίωση της ποιότητας ζωής και γι' αυτό επιβάλλεται και η προστασία του περιβάλλοντος. Έτσι τότε τα κοινοτικά όργανα κατάρτισαν το πρώτο πρόγραμμα περιβαλλοντικής δράσης. Από τότε ακολούθησαν και άλλα προγράμματα με μια 5ετή ισχύ συνήθως. Παρακάτω θα δούμε συνοπτικά τι περιελάμβανε το Πέμπτο και Έκτο πρόγραμμα δράσης τα οποία πραγματοποιήθηκαν τελευταία ή πραγματοποιούνται αυτήν την χρονική περίοδο.

Το Πέμπτο Πρόγραμμα Δράσης (1993 - 2000)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης με τίτλο: Στόχος η αειφορία. Η Συνθήκη του Μάαστριχ εισήγαγε τυπικά την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αργότερα, το 1997, η Συνθήκη του Άμστερνταμ ανήγαγε τη βιώσιμη ανάπτυξη σε έναν από τους πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁰. Στόχος του 5^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον είναι η αειφόρος ή διαφορετικά, η βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ακριβής ορισμός της “ αειφόρου ανάπτυξης “ είναι η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: i) Έχει έντονα προληπτικό χαρακτήρα.(ενσωματώνει τα περιβαλλοντικά θέματα στις άλλες πολιτικές) ii) Επιδιώκει αλλαγές στις σημερινές τάσεις και πρακτικές οι οποίες είναι καταστροφικές για το περιβάλλον (αλλαγή των προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής) iii) Αποβλέπει στη συνεργασία μεταξύ της Ε.Ε. των Κρατών μελών, των επιχειρήσεων και των πολιτών και στη δημιουργία πνεύματος κοινής ευθύνης. Η Ένωση ενεργεί στις περιπτώσεις που τα προβλήματα δεν μπορούν να λυθούν μόνο από τις εθνικές Κυβερνήσεις. Έτσι, παίρνει συχνά την πρωτοβουλία και ενδέχεται να έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τις διαπραγματεύσεις διεθνών περιβαλλοντικών συμφωνιών π.χ. σχετικά με το εμπόριο των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση. Από την άλλη πλευρά, η Ένωση ενισχύει τις ενέργειες των εθνικών και τοπικών Κυβερνήσεων στους τομείς όπου μπορούν να φέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα όπως π.χ. στον προγραμματισμό της χρησιμοποίησης της γης για τις κατασκευές ή τις περιφερειακές και εθνικές μεταφορές (αρχή της επικουρικότητας) iv) Διευρύνει το φάσμα των μέσων περιβαλλοντικής πολιτικής (π.χ. χρησιμοποίηση των φόρων, επιδοτήσεων, κ.α.).

Το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης δίδει προτεραιότητα σε πέντε βασικούς οικονομικούς , τομείς λόγω των ιδιαίτερα σημαντικών επιπτώσεών τους στο περιβάλλον : βιομηχανία, ενέργεια, μεταφορές, γεωργία, τουρισμός¹¹ Αφορά επίσης ορισμένα πολύ σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα όπως, τις

⁹ Η προστασία του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση Κορκοβέλος Χ. σελ. 36 εκδόσεις Σάκκουλα (1997)

¹⁰ Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον. Η Ευρώπη σε εξέλιξη. Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1998 (σελ 8).

¹¹ Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον. Καθήκοντα και δικαιώματα του Πολίτη. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα. Βασ. Σοφίας 2, 106-74 ΑΘΗΝΑ (σελ. 6-11)

κλιματολογικές αλλαγές, τη βιοποικιλότητα, την εξάντληση των φυσικών πόρων, την επιδείνωση του αστικού περιβάλλοντος, τις επιβαρύνσεις των παράκτιων ζωνών, τους βιομηχανικούς κινδύνους και τα απόβλητα.

Το Έκτο Πρόγραμμα Δράσης (2001- 2008)

Το 6^ο Πρόγραμμα Δράσης, το οποίο διανύουμε τώρα, έχει ως βασικό στόχο την μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης και την αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Όπως είδαμε στο 5^ο πρόγραμμα δράσης στόχος είναι η αειφορία. Έπειτα από μελέτες η Ε.Ε. κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η «αειφορία» έχει άμεση σχέση με την ανακύκλωση των υλικών που ήδη υπάρχουν για την αντιμετώπιση της εξάντλησης των φυσικών πόρων και την μείωση τους κόστους παραγωγής. Έτσι έθεσε ως στόχο για την ανακύκλωση, μέχρι το 2008 να ανακυκλώνεται το 85- 90 % όλων των ειδών οικιακών απορριμμάτων. Ήδη από την επόμενη χρονιά θα πρέπει να ανακυκλώνεται τουλάχιστον το 70% των απορριμμάτων στις χώρες μέλη της Ένωσης. Στο τομέα της ενέργειας γίνονται προσπάθειες να αξιοποιηθεί περισσότερο η αιολική και ηλιακή ενέργεια. Ήδη έχει δημιουργήσει χρηματοδοτικά προγράμματα που επιχορηγούν ολοκληρωμένες μελέτες αξιοποίησης αυτών των ειδών ενέργειας.

Στην οικονομία κύριος στόχος είναι να ολοκληρωθούν οι στόχοι που είχε θέσει στο προηγούμενο πρόγραμμα δράσης. Έτσι χρηματοδοτεί μεγάλα οδικά έργα, συνεχίζει να προωθεί την εξάπλωση της βιολογικής καλλιέργειας, αυξάνει τις εναλλακτικές πηγές ενέργειας και προσπαθεί να τονώσει τον τουρισμό.

2.2 ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε τι συμβαίνει στην Ευρώπη στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος και θα αναφερθεί η εμπειρία που έχουν οι χώρες αυτές μέσα από παραδείγματα και ποσοστά. Πολλές από τις Ευρωπαϊκές χώρες έχουν κάνει πολλά βήματα την προστασία του περιβάλλοντος. Οι αρμοδιότητες και οι τομείς που έχουν αναπτύξει οι Ευρωπαϊκές χώρες σε ορισμένους τομείς είναι αντίστοιχες με αυτές που ισχύουν στην Ελλάδα (π.χ. η ανακύκλωση, ο βιολογικός καθαρισμός των λυμάτων η δενδροφύτευση και αναδάσωση, κ.α.). Οι διαφορές είναι στην αποτελεσματικότητα και στη ποιότητα των περιβαλλοντικών προγραμμάτων.

Σχεδόν σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, για την προστασία των υδάτων λειτουργούν μονάδες βιολογικού καθαρισμού. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα ποσοστά των δημοτικών αποβλήτων που καθαρίζονται βιολογικά σε διάφορες χώρες της Ευρώπης¹².

¹² Πηγή GREENPEACE Ελλάδος στοιχεία 2001

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΙ
ΕΛΒΕΤΙΑ	52%	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	46%	60% από το 2002
ΑΥΣΤΡΙΑ	49.7%	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	48%	
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	40%	
ΣΟΥΗΔΙΑ	34%	
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	30%	
ΔΑΝΙΑ	31%	40-50% από το 2002
ΓΑΛΛΙΑ	12%	
ΙΣΠΑΝΙΑ	20%	
ΙΤΑΛΙΑ	13%	
ΑΓΓΛΙΑ	12%	30% από το 2010
ΕΛΛΑΔΑ	5%	25% από το 2008

Σε αρκετές χώρες βλέπουμε το ποσοστό να είναι μεγαλύτερο από 30 %, ενώ σε κάποιες άλλες σιγά-σιγά γίνονται αρκετές προσπάθειες να αυξηθούν την αποδοτικότητα τους. Τέλος, για την προστασία των πόσιμων υδάτων σε πολλές χώρες έχει μπει κάποιο ανώτατο όριο στην χρησιμοποίηση λιπασμάτων. Δυστυχώς δεν μπόρεσαν να δοθούν ποιο πρόσφατα στοιχεία για να δούμε την πρόοδο που έχει συντελεστεί.

Στον τομέα που οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν να επιδείξουν πολλά θετικά στοιχεία είναι η καθαριότητα και ειδικά η ανακύκλωση. Ενώ στην Ελλάδα η ανακύκλωση περιορίζεται στην ανακύκλωση του χαρτιού, γυαλιού, αλουμινίου και τώρα γίνονται σιγά-σιγά τα πρώτα βήματα ανακύκλωσης μπαταρίας και ορυκτέλαιων, σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες έχουν αρχίσει και ανακυκλώνουν ορισμένα μέρη αυτοκινήτων (π.χ. στην Γαλλία, στην Γερμανία, κ.α.), ηλεκτρικές οικιακές συσκευές κ.α.

Αναλυτικά, θα δούμε κάποια στατιστικά δεδομένα που ισχύουν στην Ευρώπη. Στην Αγγλία ανακυκλώνεται το 45 % του αλουμινίου τον χρόνο στην Ισπανία ανακυκλώνουν το 21 % και στην Γαλλία το 19 %. Η Ελβετία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό με 89 % ενώ δεύτερη είναι η Σουηδία με 87 %. Στην Ελβετία ανακυκλώνουν το 95 % του γυαλιού ενώ στην Αγγλία το 25 %, στην Πορτογαλία 20 % ενώ στην Ιρλανδία 35 %. Στην Γερμανία ανακυκλώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό σιδήρου, 80 %, ενώ στην Ισπανία το 30 % και στην Γαλλία περίπου 45 %. Συνοπτικά αναφέρεται ο παρακάτω πίνακας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΔΙΑΦΕΡΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ		ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΓΥΑΛΙΟΥ		ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΙΔΗΡΟΥ	
ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΕΛΒΕΤΙΑ	89%	ΕΛΒΕΤΙΑ	95%	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	80%
ΣΟΥΗΔΙΑ	87%	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	35%	ΓΑΛΛΙΑ	45%
ΑΓΓΛΙΑ	45%	ΑΓΓΚΙΑ	25%	ΙΣΠΑΝΙΑ	30%
ΙΣΠΑΝΙΑ	21%	ΙΣΠΑΝΙΑ	20%		
ΓΑΛΛΙΑ	19%				

Επίσης, κάθε χρόνο αντιστοιχούν 12- 20 κιλά απόβλητα ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών ανά κάτοικο στην Ε.Ε. Επειδή πολλές συσκευές αποσύρονται πριν την ολοκλήρωση της ζωής

τους, πολλά από τα εξαρτήματα τους μπορεί να ξαναχρησιμοποιηθούν. Έτσι, οι συσκευές αυτές μπορούν να ανακυκλωθούν, αρκεί να χωρίζονται προσεκτικά όλα τα υλικά που περιέχονται. Ακόμα πέρα του οικονομικού οφέλους, υπάρχει και το όφελος της εξοικονόμησης μεγάλων χώρων στους Χ.Υ.Τ.Α. λόγω του μεγάλου όγκου που διαθέτουν αυτές οι συσκευές. Αυτή την στιγμή σε διάφορες Ευρωπαϊκές πόλεις λειτουργούν ειδικά προγράμματα ανακύκλωσης τέτοιων συσκευών. Π.χ. στο Βαϊτζ και στο Μπρέγκεντζ της Αυστρίας ανακυκλώνονται 3 και 4,5 κιλά αντίστοιχα ανά κάτοικο τον χρόνο., στο Αιντχόβεν της Ολλανδίας 1 κιλό ανά κάτοικο, στο Phone Alpes της Γαλλίας 3,2 κιλά ανά κάτοικο, κ.ο.κ.¹³

Πολύ μεγάλη πρόοδος συντελέστηκε και στην ανακύκλωση χαρτιού. Ενώ το 1991 ανακυκλώθηκαν 25.702.000 τόνοι σε ποσοστό 41% των συνολικών απορριμμάτων χαρτιού, το 1996 ανακυκλώθηκαν 33.535.000 τόνοι σε ποσοστό 48,9 % και το 2002 ανακυκλώθηκαν 43.054.000 τόνοι χαρτιού σε ποσοστό 52,7 %¹⁴. Τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία έχουν αρκετό ενδιαφέρον γιατί πέραν των χωρών της Ε.Ε. περιλαμβάνουν και αρκετές από τις νέες χώρες που Έχουν εισαχθεί στην Ε.Ε. από την πρώτη Μαΐου του 2004. Επίσης στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα στοιχεία ανακύκλωσης χαρτιού στις χώρες της Ε.Ε. από το 1996 ως και το 2002. Τα ποσά αφορούν σε χιλιάδες τόνους, ενώ γίνεται και η ποσοστιαία μεταβολή από το 2001 στο 2002 για κάθε χώρα¹⁵.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΧΑΡΤΙΟΥ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

ΧΩΡΕΣ	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	% Μεταβολή 01/02
Αυστρία	1.537	1.642	1.732	1.787	1.943	1.890	1.900	0,5 %
Βέλγιο	361	448	526	570	606	605	602	-0,5 %
Δανία	395	410	415	405	387	377	377	0,0 %
Φιλανδία	575	609	633	696	685	698	102	0,6 %
Γαλλία	4.192	4.455	4.834	5.279	5.775	5.571	5.705	2,4 %
Γερμανία	8.888	9.457	9.917	10.228	10.992	11.526	12.038	4,4 %
Ελλάδα	307	243	320	380	380	380	380	0,0 %
Ιρλανδία	43	44	46	46	47	47	47	0,0 %
Ιταλία	4.302	4.362	4.541	4.642	5.057	5.098	5.194	1,9 %
Ολλανδία	2.106	2.301	2.266	2.375	2.414	2.321	2.372	2,2 %
Πορτογαλία	315	322	352	364	393	361	341	-5,5 %
Ισπανία	2.774	3.032	3.396	3.609	3.875	4.196	4.370	4,1 %
Σουηδία	1.502	1.652	1.760	1.834	1.816	1.832	1.861	1,6 %
Αγγλία	4.323	4.618	4.654	4.753	4.882	4.612	4.610	0,0 %
Σύνολο Ε.Ε.	31.620	33.595	35.392	36.968	39.252	39.514	40.499	2,5 %

Πηγή EUROSTAT 2003

Στην Γερμανία και στην Γαλλία ανακυκλώνεται ένα μέρος των αυτοκινήτων. Επειδή στην αγορά της Ευρώπης αντιστοιχεί το 34 % της παγκόσμιας αγοράς αυτοκινήτων η Ε.Ε. έχει θέσει ως στόχο να ανακυκλώνεται το 80 % από το 2006 και μετά και από 2015 το 95 %. Λόγω της λειτουργίας των μεγαλύτερων αυτοκινητοβιομηχανιών της Ευρώπης, στην Γαλλία και στην Γερμανία, ήδη στις χώρες αυτές ανακυκλώνεται περίπου το 25 % και 18 % αντίστοιχα των μερών ενός αυτοκινήτου.

¹³ Πηγή Ε.Ε. πρόγραμμα Life για την βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων

¹⁴ Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. Στατιστικά για την ανακύκλωση χαρτιού από την Ένωση Ευρωπαϊκών Εργοστασίων Χαρτιού έτους 2002

¹⁵ Πηγή Eurostat. Ετήσιοι στατιστικοί πίνακες Ε.Ε. το 2003

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

« ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ »

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΙΛΙΟΥ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει μια σύντομη αναφορά σε ιστορικά , οικονομικά και γεωγραφικά στοιχεία, καθώς και μια περιληπτική αναφορά στο υπόλοιπο περιβαλλοντικό έργο του δήμου , δηλαδή σε όλους τους τομείς που αφορούν το περιβάλλον πλην του τομέα καθαριότητας και πρασίνου που θα αναλυθεί περισσότερο στα επόμενα κεφάλαια μιας επειδή οι δύο αυτοί τομείς ανήκουν εξ' ολοκλήρου στους Ο.Τ.Α. Σκοπός είναι να μάθουμε ορισμένα στοιχεία για τον δήμο Ιλίου που θα είναι και ο ένας από τους δύο δήμους που θα αναλύσουμε.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πρώτα απ' όλα θα ήταν σωστότερο να ριζούμε μια γρήγορη ματιά στην ιστορία του δήμου Ιλίου και να την μάθουμε. Στην ευρύτερη περιοχή στην οποία εκτείνεται ο σημερινός δήμος Ιλίου σύμφωνα με ιστορικούς και με βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα που έχουν βρεθεί , βρισκόταν ο αρχαίος δήμος Λευκονόης της Λεοντίδος φυλής¹⁶. Από τα πρώτα χρόνια που κατοικήθηκε ο νομός Αττικής θεωρείται βέβαιο ότι κατοικήθηκε η περιοχή στην οποία ανήκει ο σημερινός δήμος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η περιοχή αυτή καλλιεργούνταν από εκείνα τα χρόνια και με βάση στοιχεία από πολλούς ιστορικούς πολλοί ήταν εκείνοι που έμεναν κοντά στα χωράφια που καλλιεργούσαν .

Γύρω στο 1300 μ.Χ. εγκαθίστανται στην ευρύτερη περιοχή των Αθηνών οι πρώτες οικογένειες Αρβανιτών. Το 1333 ακούγεται για πρώτη φορά το όνομα Λιώσας ή Λιόσας . Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η οικογένεια του Λιόσα αγοράζει μεγάλο μέρος του τσιφλικιού της Δερβισαγούς του Μεμήσαγα. Μετά την Επανάσταση και την απελευθέρωση της Ελλάδας έχουμε το 1833 την άφιξη του βασιλιά Όθωνα. Το 1948 και ως το 1960 οι βασιλείς αγοράζουν μια έκταση 2500 στρέμματα (που ονομαζόταν Επτάλοφος) η οποία αποτελεί σήμερα τα ανατολικά σύνορα του δήμου. Εκεί η βασίλισσα Αμαλία έκτισε έναν πύργο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα όλοι οι επιφανείς και εύποροι Αθηναίοι της εποχής θέλησαν να φτιάξουν τις εξοχικές τους κατοικίες κοντά στο πύργο της Βασιλίσσης. Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος που το 1858 ιδρύθηκε ο οικισμός Ίλιον Τρώας¹⁷. Το 1862 έγινε επανάσταση και εκδιώχτηκαν οι βασιλείς από την Ελλάδα. Έτσι σταμάτησαν όλα τα έργα στην περιοχή του Επταλόφου και της γύρω περιοχής.

Αμέσως ξεχάστηκε η ονομασία Ίλιον Τρώας και ονομάστηκε Κάτω Λιόσια και μετέπειτα Νέα Λιόσια από το όνομα του Λιόσια που είχε στην κατοχή του ένα μεγάλο μέρος των κτημάτων της περιοχής. Ονομάστηκαν Κάτω και αργότερα Νέα Λιόσια για να ξεχωρίζουν από τα Παλιά Άνω Λιόσια. Στις 16 Φεβρουαρίου 1925 με Προεδρικό Διάταγμα η περιοχή γίνεται ανεξάρτητη κοινότητα με την επωνυμία « Κοινότης Νέων Λιοσιών ». Τα οικονομικά του δήμου στα πρώτα χρόνια ήταν πενιχρά. Το 1927 έχουμε τον ηλεκτροφωτισμό του δήμου από μια μικρή ιδιωτική επιχείρηση¹⁸ που αποτελεί και την αρχή μιας νέας πιο σύγχρονης εποχής. Κατά περιόδους από τα όρια της τότε κοινότητας

¹⁶ Ίλιον πορεία στους αιώνες , Μαρίνου Διώτη -Σπύρου Γωργόπουλου , σελ. 43

¹⁷ Ίλιον πορεία στους αιώνες , Μαρίνου Διώτη -Σπύρου Γωργόπουλου . σελ. 93

¹⁸ Ίλιον πορεία στους αιώνες , Μαρίνου Διώτη -Σπύρου Γωργόπουλου , σελ. 109

αποσπόντουσαν ορισμένα τμήματα. Έτσι έχουμε την δημιουργία των κοινοτήτων Πετρούπολης και Αγίων Αναργύρων. Η δεκαετία του '40 ήταν από τις δυσκολότερες της κοινότητας των Νέων Λιοσίων, όπως και σε όλη την Ελλάδα, λόγω του β' παγκοσμίου πολέμου και του εμφυλίου που ακολούθησε. Την δεκαετία του '50 είχε την μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση πληθυσμού στο λεκανοπέδιο με 492% (από 5460 κατοίκους το 1951 σε 31810 το 1961). Τον Απρίλιο του 1963 με το Βασιλικό Διάταγμα 212 η κοινότητα μετατρέπεται σε δήμο¹⁹.

3.3 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Παρακάτω θα αναφερθούν τα γεωγραφικά στοιχεία του δήμου Ιλίου. Έτσι θα δούμε την γεωγραφική θέση του Δήμου, την έκτασή του καθώς και τους κεντρικούς οδικούς άξονες της περιοχής που την συνδέουν με τους γειτονικούς δήμους αλλά και με το κέντρο της Αθήνας.

Ο δήμος Ιλίου είναι ένας από τους εννιά δήμους της δυτικής Αθήνας και είναι ο δεύτερος σε μέγεθος δήμος²⁰ (9.453.000 τ.μ.) ανάμεσά τους. Συνορεύει ανατολικά με τον δήμο των Αγίων Αναργύρων, νότια με το Περιστερί, δυτικά με την Πετρούπολη και βόρεια με τον δήμο του Καματερού.

Αναλυτικότερα το Ίλιον διαθέτει συνολική έκταση 943 Ha²¹ δηλαδή 9.453.000 τ.μ., από τα οποία είναι νομοθετημένα τα 652 Ha (6.520.000 τ.μ.) και είναι ένας πεδινός δήμος. Από την υπόλοιπη έκταση, τα 400.000 τ.μ. αποτελούν δασική έκταση, κυρίως του Ποικίλου Όρους το οποίο εκτείνεται στα βόρεια σύνορα του δήμου, 500.000 τ.μ. αποτελούν καλλιεργήσιμες εκτάσεις, 100.000 τ.μ. λίμνες και εκτάσεις με νερά και τέλος 994.000 τ.μ. αποτελούν οικόπεδα ή κτίρια εκτός σχεδίου. Η περιοχή σήμερα αποτελείται από μια εκτεταμένη δόμηση η οποία έχει συντελεστεί κυρίως τα τελευταία 15 χρόνια και διαχωρίζεται οικιστικά σε 7 συνοικίες και 19 γειτονιές²².

Βασικό στοιχείο αναφοράς είναι η περιοχή του Πύργου της Βασιλίσσης η οποία αποτελεί ένα φυσικό φραγμό δόμησης και όπου τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια δημιουργίας ενός μητροπολιτικού πάρκου. Έτσι, μια έκταση 940 στρεμμάτων περίπου, ανάμεσα στους δήμους Ιλίου και Αγίων Αναργύρων, έχει αποφύγει την δόμηση και κατ' επέκταση την τιμμεντοποίηση.

Το κέντρο του δήμου αποτελεί την είσοδο και την έξοδο από και προς την Δυτική Αθήνα αφού εκεί ξεκινάει η Λεωφόρος Θηβών που καταλήγει στο λιμάνι του Πειραιά και καταλήγει στο κέντρο της πόλης. Έτσι δια μέσου των δύο κεντρικών Λεωφόρων του δήμου²³ γίνεται η σύνδεση των βορειοδυτικών δήμων του Λεκανοπεδίου με την δυτική Αθήνα. Τέλος, ο δήμος Ιλίου απέχει 8 χιλιόμετρα από το κέντρο της Αθήνας σε νοτιή ευθεία²⁴.

¹⁹ Φ.Ε.Κ 45/ της 19/4/1963

²⁰ Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε. απογραφή 2001

²¹ Ηα : εκτάρια Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε. 1991

²² Πηγή δήμος Ιλίου 2002

²³ Λεωφόρος Ιδομενέως και Λεωφόρος Πρωτεσίλαου.

²⁴ Πηγή δήμος Ιλίου

3.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε αυτήν την παράγραφο θα γίνει αναφορά στα δημογραφικά στοιχεία του δήμου. Ο δήμος Ιλίου είναι επίσης, ο δεύτερος σε πληθυσμό, από τους εννιά δήμους της δυτικής Αθήνας. Ακόμα ανήκει και στους μεγαλύτερους πληθυσμιακά δήμους της Ελλάδας. Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται αναλυτικά οι δήμοι με τους περισσότερους κατοίκους στον νομό Αττικής και στο σύνολο της Ελλάδας²⁵.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΣΕ ΠΥΘΥΣΜΟ ΔΗΜΟΙ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ			ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ		
1	Δ. Αθηναίων	745.514	1	Δ. Αθηναίων	745.514
2	Δ. Πειραιώς	175.514	2	Δ. Θεσσαλονίκης	363.987
3	Δ. Περιστερίου	137.918	3	Δ. Πειραιώς	175.514
4	Δ. Καλλιθέας	109.609	4	Δ. Πατρών	163.446
5	Δ. Νικαίας	93.086	5	Δ. Περιστερίου Αττικής	137.918
6	Δ. Ιλίου	80.859	6	Δ. Ηρακλείου Κρήτης	137.711
7	Δ. Γλυφάδας	80.409	7	Δ. Λάρισας Λαρίσης	126.076
8	Δ. Ζωγράφου	76.115	8	Δ. Καλλιθέας	109.609
9	Δ. Κερατσινίου	76.102	9	Δ. Νικαίας	93.086
10	Δ. Ηλιουπόλεως	75.904	10	Δ. Καλαμαριάς Θεσσαλ	87.255
11	Δ. Αχαρνών	75.341	11	Δ. Βόλου Μαγνησίας	82.255
12	Δ. Αιγάλεω	74.046	12	Δ. Ιλίου Αττικής	80.859
13	Δ. Ν. Σμύρνης	73.986	13	Δ. Γλυφάδας Αττικής	80.409
14	Δ. Αμαρουσίου	69.470			

Πηγή ΕΣΥΕ 2001

Ο δήμος Ιλίου, όπως και οι περισσότεροι δήμοι του λεκανοπεδίου της Αττικής, γνώρισε πληθυσμιακή ανάπτυξη στις δεκαετίες του 60' και του 70'. Έτσι σιγά - σιγά από μια μικρή πόλη μετατράπηκε σε μεγαλούπολη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. ο πληθυσμός του δήμου το 1971 ήταν 52.217 κάτοικοι ενώ το 1981 αυξήθηκαν σε 72.427. Βλέπουμε δηλαδή μια αύξηση πάνω από 20.000 κατοίκους και 40% περίπου σε ποσοστό.

Αντίθετα τα τελευταία 20 χρόνια η αύξηση του ποσοστού δεν ξεπερνά το 10%. Έτσι έχουμε μία αύξηση από τους 72.427 κατοίκους το 1981 σε 80.859 κατοίκους το 2001. (ΕΣΥΕ, 2001).

Βέβαια ο πραγματικός αριθμός το κατοίκων είναι πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των κατοίκων που δείχνουν οι απογραφές. Γι' αυτό σύμφωνα με την Δ.Ε.Η.²⁶, που αποτελεί μια αρκετά αξιόπιστη πηγή, που με βάση τα νοικοκυριά που τροφοδοτεί με ηλεκτρικό ρεύμα υπολογίζει τον πληθυσμό μιας περιοχής με αρκετή ακρίβεια και με μικρή απόκλιση από τον πραγματικό πληθυσμό που κατοικεί στην περιοχή, έτσι ο πληθυσμός του δήμου το 1989 ήταν περίπου 117.000 κάτοικοι ενώ το 2002 ο αριθμός αυτός ξεπερνούσε τους 135.000 κατοίκους.

Ακόμα μπορούμε να δούμε και την πυκνότητα που έχει ο δήμος. Έτσι το 1971 ο δήμος είχε πυκνότητα της τάξης των 78,4 κατοίκων ανά εκτάριο (κατ/10.000τ.μ.), το 1985 είχε μια αύξηση σχεδόν 100% με πυκνότητα που έφτανε στους 148,1 κατ/ 10.000 τ.μ. και το 2002 υπολογίζεται μια αύξηση 60% περίπου και πυκνότητα 234,6 κατ/ 10.000 τ.μ.

²⁵ Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε. απογραφή του 2001

²⁶ Πηγή τοπικό υποκατάστημα Δ.Ε.Η. Αγ. Αναργύρων

3.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε αυτό το σημείο θα επισημανθούν τα οικονομικά στοιχεία του δήμου και των κατοίκων του. Ο δήμος Ιλίου, θεωρείται ένας από τους λιγότερο οικονομικά εύρωστους δήμους της Αττικής. Η οικονομική δραστηριότητα του δήμου έχει τα εξής χαρακτηριστικά: μικρό μέγεθος βιοτεχνικών-βιομηχανιών με μέσο όρο απασχόλησης τα 4 άτομα, ενώ έχει αρκετά ανεπτυγμένο τον τομέα της μεταποίησης και του εμπορίου, με πολλές μικρές επιχειρήσεις και με μέσο όρο απασχόλησης τα 2 άτομα. Το 42% αποτελείται από μισθωτούς και εργαζόμενους ενώ το υπόλοιπο 58% αποτελείται από εργοδότες και αυτοαπασχολούμενους.

Επίσης το 1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ασχολείται με τον Πρωτογενή Τομέα, το 50% περίπου με τον Δευτερογενή Τομέα και το 38% με τον Τριτογενή τομέα. Δυστυχώς όμως υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 9-12%, ανάλογα με την περίοδο, ανέργων²⁷. Τέλος σύμφωνα με εκτιμήσεις το Α.Ε.Π. των κατοίκων του δήμου είναι 10% μικρότερο από το μέσο όρο του Α.Ε.Π. των κατοίκων όλης της Αθήνας.

Τώρα θα γίνει αναφορά στα οικονομικά στοιχεία του δήμου ως επιχείρηση. Ο δήμος λόγω σχετικά του μεγάλου του μεγέθους, τόσο σε πληθυσμό όσο και σε έκταση, έχει κάθε χρόνο αρκετά μεγάλους προϋπολογισμούς. Έτσι στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας ο προϋπολογισμός ανερχόταν στο ποσό των 6 με 8 δισεκατομμυρίων δρχ. ενώ τα τελευταία χρόνια αγγίζει και ξεπερνάει τα 10 δισεκατομμύρια δρχ. (30 εκατομμύρια ευρώ).

Συγκεκριμένα ο προϋπολογισμός για το έτος 2003 ανέρχεται στο ύψος των 30.195.797,16 ευρώ²⁸. Τα έξοδά του απαιτούν δαπάνες ύψους 16.907.803,05 ευρώ για το τεχνικό πρόγραμμα, 4.113.062 ευρώ για το θέμα του φωτισμού και της καθαριότητας και 8.974.932,11 ευρώ για τις λειτουργικές δαπάνες του δήμου, για εξόφληση δανείων και άλλων δαπανών. Τα έσοδα του δήμου από επαχρηγήσεις και προγραμματικές συμβάσεις υπολογίζεται να είναι 11.469.809,93 ευρώ, από Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους 6.982.169,75 ευρώ, από τέλη φωτισμού και καθαριότητας 4.461.062 ευρώ, από άλλα τέλη 4.721.116,60 ευρώ, από χρηματικό υπόλοιπο στα ταμεία του δήμου 1.094.287,45 και από δανεισμό 1.467.351,43 ευρώ. Στον παρακάτω πίνακα παραθέτονται τα στοιχεία για τους προϋπολογισμούς του δήμου Ιλίου των ετών 2003 και 2004.

²⁷ Πηγή Ο.Α.Ε.Δ. Ιλίου.

²⁸ Πηγή Οικονομική Υπηρεσία του Δήμου Ιλίου.

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Δ. ΙΛΙΟΥ 2003- 2004

ΕΣΟΔΑ			ΕΞΟΔΑ		
Ποσά σε Ευρώ	2003	2004	Ποσά σε Ευρώ	2003	2004
Επιχορηγήσεις	11.469.809,93	9.829.871,73	Τεχνικό	16.907.803,05	12.081.784,30
Κ.Α.Π.	6.982.169,75	7.601.155,11	Πρόγραμμα		
Τέλη Φωτισμού Καθαριότητας	4.461.062,00	5.322.530,86	Λειτουργικές Δαπάνες	8.974.932,11	11.418.380,81
Διάφορα Τέλη	4.721.116,60	3.396.282,45	Φωτισμού-Καθαριότητας		
Χρηματικό Υπόλοιπο	1.094.287,45	1.464.415,23	Σύνολο	30.195.797,16	28.552.695,97
Από Δανεισμό	1.467.351,43	938.460,49			
Σύνολο	30.195.797,16	28.552.695,97			

Όπως βλέπουμε ο προϋπολογισμός του δήμου είναι αρκετά μεγάλος για τα δεδομένα των Ο.Τ.Α.

Οι πηγές των εσόδων του είναι κυρίως από επιχορηγήσεις, από αυτοτελείς κεντρικούς πόρους, από διάφορα τέλη και συχνά ανάλογα με τις ανάγκες του από δανεισμό. Αντίθετα τα κύρια έξοδά του είναι για το τεχνικό έργο του δήμου και για τις λειτουργικές του δαπάνες (μισθούς , γραφική ύλη) και για υποχρεώσεις προς τρίτους (αποπληρωμή δανείων).

3.6 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε την περιβαλλοντική πολιτική του δήμου Ιλίου σε όλους τους τομείς που αφορούν το περιβάλλον. Θα είναι μια σύντομη περιγραφή όλου του προγράμματος που εφαρμόζεται από τον δήμο με σκοπό να δούμε την συνολική του πολιτική πάνω στο περιβάλλον και όχι μόνο στους τομείς της καθαριότητας και του πρασίνου που θα γίνει εκτενέστερη αναφορά στα επόμενα κεφάλαια. Με αυτόν τον τρόπο θα έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τις ενέργειες που κάνει ο δήμος για το περιβάλλον.

3.6.1 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα στις σύγχρονες πόλεις είναι το κυκλοφοριακό και οι υποδομή στις δημόσιες μεταφορές. Το πρόβλημα αυτό συνεχώς διευρύνεται με την αύξηση του πληθυσμού και κατ' επέκταση την συνεχή αύξηση των αυτοκινήτων. Η αύξηση των αυτοκινήτων έχει ως αποτέλεσμα να κάνει το ήδη υπάρχον οδικό δίκτυο να φαντάζει μικρό , αφού πλέον πολλοί δρόμοι έχουν γεμίσει ασφυκτικά από αυτοκίνητα. Επίσης η κακή υποδομή , η έλλειψή της σε ορισμένους τομείς των δημόσιων μεταφορών οδηγεί ολοένα και περισσότερους κατοίκους να χρησιμοποιούν τα αυτοκίνητα τους και να αποφεύγουν τις δημόσιες μεταφορές.

Γι' αυτό τον λόγο ολοένα και περισσότεροι Ο.Τ.Α. έχουν καταναλώσει πολλές ώρες συσκέψεων για να λύσουν αυτό το πρόβλημα. Το ίδιο έχει κάνει και ο δήμος Ιλίου ο οποίος έχει δώσει σημαντικές λύσεις στο πρόβλημα αυτό, άλλοτε μόνος του και άλλοτε σε συνεργασία με άλλους φορείς. Βέβαια ,

²⁹ Κεντρικοί Αυτοτελής Πόροι.

όμως, το πρόβλημα αυτό υπάρχει ακόμα σε ορισμένους τομείς και σε ορισμένες περιοχές του δήμου αφού το πρόβλημα φαντάζει σαν μια Λερναία Ύδρα που συνεχώς γεννάει καινούρια κεφάλια.

Έτσι ο δήμος έχει προχωρήσει στην διάνοιξη πολλών δρόμων και ιδιαίτερα των κεντρικών δρόμων τη πόλης που επιφορτίζονται τον μεγαλύτερο αριθμό αυτοκινήτων , ώστε να εξυπηρετούν μεγαλύτερο αριθμό αυτοκινήτων. Χαρακτηριστικά σύμφωνα με τα στοιχεία του δήμου αναφέρω μερικές διανοίξεις κυρίων οδικών αξόνων : Λεωφόρος Θηβών , Χασιάς , Νυμφαίου , Βιτιβιλίας κ.λ.π.

Ο δήμος Ιλίου έχει ένα από τα καλύτερα δίκτυα δημόσιων μεταφορών και αυτό φαίνεται από τον χρόνο διελεύσης των δρομολογίων που πραγματοποιούνται και από το μέγεθος της περιοχής που καλύπτουν τα δρομολόγια αυτά. Ο δήμος σε συνεργασία με τον Ο.Α.Σ.Α. έχει καταφέρει να καλύπτει όλες τις γειτονιές του. Έτσι ένας μεγάλος αριθμός των κατοίκων του δήμου χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς για τις μετακινήσεις τους. Αυτή την στιγμή οι δημόσιες μεταφορές του επιτυγχάνονται με λεωφορεία και τρόλεϊ.

Υπάρχουν πέντε γραμμές λεωφορείων που ενώνουν τον δήμο με το κέντρο της Αθήνας , μια γραμμή τρόλεϊ που τον ενώνει με τον σταθμό του μετρό στο Μεταξουργείο, δύο ακόμα γραμμές λεωφορείων που τον ενώνει με το σταθμό του μετρό στην Αττική και μία γραμμή λεωφορείου που περνάει από το σταθμό του μετρό στα Σεπόλια. Ο μέσος χρόνος αναμονής για τα λεωφορεία στις ώρες αιχμής από τους κεντρικούς δρόμους του δήμου, λόγω των πολλών γραμμών που λειτουργούν, δεν ξεπερνάει τα πέντε λεπτά, ενώ τις υπόλοιπες ώρες είναι λιγότερος από δεκαπέντε λεπτά³⁰.

Όλα τα λεωφορεία είναι νέας αντιρρυπαντικής τεχνολογίας και το 25% των λεωφορείων είναι θερμικά (χρησιμοποιούν φυσικό αέριο). Τα τρόλεϊ χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια. Έτσι όπως βλέπουμε είναι όλα φιλικά προς το περιβάλλον ενώ υπάρχει προγραμματισμός να δημιουργηθεί και σταθμός του μετρό τα επόμενα χρόνια. Ο σταθμός αυτός θα είναι συνέχεια της γραμμής δύο του μετρό , Δάφνη – Σεπόλια , και θα περνάει από το Περιστερί του οποίου ο σταθμός θα λειτουργεί από το καλοκαίρι του 2004.

Τέλος το μοναδικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο δήμος στον τομέα των μεταφορών και του οδικού δικτύου είναι η έλλειψη χώρων στάθμευσης στην περιοχή του κέντρου του δήμου. Το πρόβλημα αυτό παρουσιάζεται μόνο στις ώρες αιχμής καθώς και κατά την διάρκεια της λειτουργίας των καταστημάτων. Αυτό συμβαίνει επειδή ο μεγαλύτερος αριθμός καταστημάτων και υπηρεσιών λειτουργεί στο κέντρο του δήμου. Έτσι οι καταναλωτές είναι δύσκολο να βρουν θέσεις στάθμευσης κοντά στο κέντρο και στα καταστήματα με αποτέλεσμα να δημιουργείται μποτιλιάρισμα στους δρόμους του κέντρου.

Για την λύση του προβλήματος αυτού ήδη γίνονται μελέτες και ψάχνονται χώροι κοντά στο κέντρο της πόλης ώστε να δημιουργηθούν χώροι στάθμευσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλα τα δημοτικά κτίρια που έχει κατασκευάσει ο δήμος τα τελευταία χρόνια έχουν χώρους στάθμευσης τουλάχιστον για τους εργαζομένους . Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Δημαρχιακό Μέγαρο όπου έχει περίπου

³⁰ Πηγή Ο.Α.Σ.Α. 2003

80 θέσεις στάθμευσης, ενώ το 2004 προβλέπεται να ξεκινήσει η κατασκευή υπόγειου χώρου στάθμευσης στο κέντρο της πόλης.

3.6.2 ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

Πολλοί δήμοι μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του εβδομήντα αντιμετώπιζαν μεγάλο πρόβλημα ύδρευσης και αποχέτευσης. Οι λόγοι του προβλήματος οφείλονταν είτε στην έλλειψη αγωγών είτε στο πεπαλαιωμένο δίκτυο. Γι' αυτό κύριο μέλημα της δημοτικής αρχής ήταν να λύσει αυτό το πρόβλημα.. Έτσι η τεχνική υπηρεσία του δήμου έκανε διάφορες μελέτες για την αντιμετώπιση του προβλήματος και τις κατέθεσε στην Ε.ΥΔ.Α.Π. όπου με την συνεργασία της κατόρθωσε να λύσει το πρόβλημα. Μέχρι στιγμής το 99% των νοικοκυριών έχουν υδροδοτηθεί και απομένουν κάποια ακόμα που βρίσκονται εκτός σχεδίου.

Ακόμα, μέχρι το 1985 είχε ολοκληρωθεί το 95% του δικτύου αποχέτευσης και είχε περάσει τις κεντρικές γραμμές ύδρευσης σε όλες τις γειτονιές του δήμου. Στις αρχές της δεκαετίας του 90' είχε ολοκληρωθεί το 99% του δικτύου της αποχέτευσης , ενώ τώρα ολοκληρώνεται στο 100% αφού απομένει ένα μικρό μέρος στο Ποικίλο Όρος το οποίο όμως λόγω των γεωλογικών ιδιομορφιών που υπάρχουν αποτελεί ένα δύσκολο κομμάτι. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η πόλη να μην αντιμετωπίζει σοβαρά πλέον προβλήματα πλημμύρας κατά τις βροχοπτώσεις. Δυστυχώς όμως, η συνεργασία του Δήμου με την Ε.ΥΔ.Α.Π. παρόλο που κυμαίνεται μέσα σε ήπιο και συνεργατικό κλίμα, πολλές φορές δυσλειτουργεί και δημιουργεί ορισμένες καθυστερήσεις.

Σημαντική βοήθεια ενάντια των πλημμύρων ήταν και η κάλυψη των ρεμάτων. Συχνά τα ρέματα κατά την διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων φούσκωναν και πλημμύριζαν μεγάλες περιοχές της πόλης. Τέλος, με την κάλυψη των ρεμάτων ο δήμος γλίτωσε και από τις εστίες μικροβίων που αποτελούν τα ρέματα, στα οποία πετάγονται συνήθως μάζα και διάφορα χημικά και λύματα από τα εργοστάσια και τις κατοικίες, με αποτέλεσμα να προστατεύεται και το περιβάλλον.

3.6.3 ΓΡΑΜΜΕΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ

Εξαιτίας της αραιής δόμησης στις δεκαετίες του 60' και του 70' οι πυλώνες υψηλής τάσης της Δ.Ε.Η. διέρχονταν μέσα από τα όρια του δήμου. Η συνεχής όμως δόμηση της περιοχής οδήγησε στο να είναι οι πυλώνες αυτοί δίπλα ή και πάνω από τα σπίτια των κατοίκων. Αυτό το γεγονός ήταν ιδιαίτερα επιβλαβές για την υγεία και την ζωή των κατοίκων.

Επίσης λόγω της ζέστης , της σκόνης και της υγρασίας συχνά δημιουργούνταν σπινθήρες με έντονο τον κίνδυνο εκδήλωσης πυρκαγιάς στις περιοχές όπου υπήρχε έντονη βλάστηση (κυρίως στο Ποικίλο Όρος και στο πάρκο του πύργου της Βασιλίσσης). Ακόμα οι τεράστιοι πυλώνες κατέστρεφαν την αισθητική του περιβάλλοντος. Έτσι, ο δήμος έπειτα από πιέσεις και συνεννόηση με την Δ.Ε.Η. κατάφερε να υπογειοποιήσει τις γραμμές υψηλής τάσης και να προστατέψει το περιβάλλον από τυχόν κίνδυνο πυρκαγιάς και να αποκαταστήσει την περιβαλλοντική αισθητική. Τέλος, ο δήμος έχει

ηλεκτροφωτίζει όλες τις γειτονιές και τους δημόσιους χώρους με σκοπό την ανάδειξη της φυσικής αισθητικής.

Επίσης, ο δήμος Ιλίου συμμετέχει στην Περιφερειακή Δημοτική Επιχείρηση Διανομής Φυσικού Αερίου Πειραιά , Δυτικής Αττικής και Θριάσιου Πεδίου. Ήδη, την τελευταία διετία έχει κατασκευαστεί το μεγαλύτερο τμήμα του κεντρικού χαλύβδινου δικτύου διανομής του φυσικού αερίου και υπολογίζεται ότι από το καλοκαίρι του 2004 θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από τα νοικοκυριά του δήμου. Αυτό θα έχει τεράστια ευεργετικά αποτελέσματα στο περιβάλλον καθώς το φυσικό αέριο εκπέμπει λιγότερους ρύπους απ' ό,τι το πετρέλαιο και καταναλώνονται μικρότερες ποσότητες σε σχέση με το πετρέλαιο και τα παράγωγά του.

3.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως είδαμε ο δήμος Ιλίου αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους πληθυσμιακά δήμους της Ελλάδας και αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του πολεοδομικού συγκροτήματος του Λεκανοπεδίου Αττικής. Επίσης ο δήμος έχει μια ιστορία από τους αρχαίους χρόνους με αρκετές διακυμάνσεις στα στοιχεία που τον αποτελούσαν κατά καιρούς. Αυτό έχει ως συνέπεια να έχει αρκετές αρμοδιότητες αλλά και πολλές υποχρεώσεις απέναντι στους δημότες του και στους επισκέπτες του δήμου. Για την κάλυψη αυτών των αρμοδιοτήτων ο προϋπολογισμός του δήμου κυμαίνεται σε μεγάλα ποσά.

Ο Δήμος έχει να επιδείξει ένα αρκετά πλούσιο περιβαλλοντικό έργο όλα αυτά τα χρόνια. Προσπαθεί να αναπτύξει τις δημόσιες μεταφορές του, να χρησιμοποιήσει νέες πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον (φυσικό αέριο), να κάνει ένα ολοκληρωμένο σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης και να βελτιώσει την αισθητική της πόλης ανακαινίζοντας ορισμένα νεοκλασικά κτίρια, απομακρύνοντας τους πυλώνες υψηλής ενέργειας της Δ.Ε.Η. και μειώνοντας δραστικά την υπαίθρια διαφήμιση.

Παρόλα αυτά όμως αντιμετωπίζει και αρκετές δυσκολίες. Όπως σχεδόν όλες οι μεγαλουπόλεις της Ελλάδας, έτσι και ο δήμος Ιλίου αντιμετωπίζει πρόβλημα ελεύθερων χώρων και χώρων στάθμευσης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία κυκλοφοριακού χάους και την ατμοσφαιρική ρύπανση. Επίσης η συνεργασία με άλλους φορείς πολλές φορές είναι χρονοβόρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι για να απομακρύνει η Δ.Ε.Η. τους πυλώνες υψηλής τάσης πέρασαν αρκετά χρόνια και ο δήμος άσκησε πολλές πιέσεις. Το ίδιο συμβαίνει και με άλλους φορείς.

Άρα το γενικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι ο δήμος Ιλίου έχει κάνει αρκετά βήματα μπροστά ως προς την προστασία του περιβάλλοντος και του φυσικού τοπίου της πόλης αλλά τα προβλήματα είναι ακόμα υπαρκτά και χρειάζονται πολλές ενέργειες ακόμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο
**« ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΜΟΥ
ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ »**

4.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

Σ' αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά στον δήμο Αμαρουσίου και θα εξεταστούν κάποια γενικά στοιχεία, που αφορούν τον τρόπο δράσης και λειτουργίας του. Όπως έγινε και στην περίπτωση του δήμου Ιλίου, έτσι και εδώ θα αναλυθούν με συντομία τα ιστορικά, γεωγραφικά, δημογραφικά και οικονομικά στοιχεία του δήμου Αμαρουσίου, καθώς επίσης και ζητήματα της περιβαλλοντικής πολιτικής του σχετικά με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, την ύδρευση, την αποχέτευση και άλλα θέματα.

Θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο να τονιστεί εδώ ότι εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ο δήμος του Αμαρουσίου έχει επιλεγθεί να παίξει έναν σημαντικό ρόλο στην διεξαγωγή τους, αφού φιλοξενεί τις Κεντρικές Ολυμπιακές Εγκαταστάσεις. Έτσι, όλα αυτά τα έργα έχουν ήδη αρχίσει να επιφέρουν δομικές αλλαγές στη ζωή ολόκληρου του δήμου Αμαρουσίου και στον τρόπο δράσης του.

4.2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πρώτα, ας δούμε κάποια ιστορικά στοιχεία που αφορούν το δήμο Αμαρουσίου, μιας και η ιστορία αυτού του δήμου αριθμεί 3.500 χρόνια ζωής³¹. Πριν από 2.500 χρόνια το Μαρούσι ονομαζόταν Άθμονον, ανήκε στην Κεκροπία φυλή και φιλοξενούσε κάποιες φορές και τους Ολυμπιακούς Αγώνες της αρχαίας Ελλάδας. Κάθε άνοιξη πραγματοποιούσε τους δικούς του "Ολυμπιακούς Αγώνες", οι οποίοι λέγονταν Αμαρύσια προς τιμή της Αμαρύσιας Αρτέμιδος.

Επί ρωμαϊκής κυριαρχίας το Άθμονον λεηλατήθηκε, αλλά ταυτόχρονα γνώρισε και κάποια σημαντικά έργα (π.χ. το περίφημο υδραγωγείο επί Αδριανού). Αργότερα, με την επικράτηση του Χριστιανισμού το Μαρούσι απέκτησε αρκετές εκκλησίες σε διάφορα σημεία του. Ύστερα από χρόνια, όταν ήρθε η ώρα του ξεσηκωμού κατά της Τουρκοκρατίας, το Μαρούσι έδωσε το παρόν του και προσέφερε πολλά στον αγώνα. Μετά την απελευθέρωση ο πρώτος Δήμαρχος Αμαρυσίων, που εκλέχτηκε ήταν ο Δημήτριος Μόσχας τον Μάιο του 1836. Το 1840 ο Δήμος Αμαρυσίων συγχωνεύτηκε με τον Δήμο Αθηναίων, το 1850 έγινε ανεξάρτητος, το 1853 ξανασυνγχωνεύτηκε με τον Δήμο Αθηναίων και έγινε οριστικά ανεξάρτητος το 1925, με πρώτο πρόεδρο τον Κωνσταντίνο Γαρδέλη.

Ήδη από το 1860 λειτουργούσε στο Δήμο Αμαρουσίου δημοτικό σχολείο και ειδικό παρθενγωγείο. Έπειτα, από λίγα χρόνια το 1885 το Μαρούσι απέκτησε και ατμοκίνητο σιδηρόδρομο, ο οποίος λειτουργήσε ως το 1938. Ανάμεσα σε όλα αυτά τα κατορθώματα του Δήμου, οφείλουμε να αναφέρουμε και τις σημαντικές νίκες που κατάφερε στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 και γι' αυτό απέκτησε μετά γυμναστικό σύλλογο και γυμναστήριο.

Στα χρόνια που ακολούθησαν έως και τις μέρες μας, ο πληθυσμός του αυξήθηκε αρκετά και εξελίχθηκε σε μία πόλη-κόμβο αλλά και κέντρο οικονομικό από τα μεγαλύτερα της χώρας μας.

4.3 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τώρα, θα γίνει μια περιληπτική περιγραφή των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Αμαρουσίου. Έτσι, γνωρίζοντας ακριβώς την τοποθεσία του, θα γίνει κατανοητός και ποιος είναι ο κομβικός του

³¹ Πηγή δήμος Αμαρουσίου

ρόλος, που πηγάζει απ' αυτήν, τόσο στο εσωτερικό του Δήμου όσο και στο ευρύτερο λεκανοπέδιο τη Αττικής.

Το Μαρούσι βρίσκεται στις υπώρειες της Πεντέλης με μέσο σταθμικό υψόμετρο 230 μέτρα και απέχει από το κέντρο της Αθήνας 10,5 χιλιόμετρα με βάση το οδικό δίκτυο. Ο δήμος επικοινωνεί με την Αθήνα με τις λεωφόρους Κηφισίας και Κύμης αλλά και με τον Ηλεκτρικό Σιδηρόδρομο. Επίσης μέσω της Εθνικής οδού Αθήνας –Θεσσαλονίκης μπορεί κάποιος να πάει σύντομα και στον Πειραιά.

Ο Δήμος Αμαρουσίου αποτελεί μέρος του μεγάλου πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας, που αρχίζει από την Κηφισιά και τελειώνει στον Πειραιά αποτελώντας οικιστικά μία ενότητα. Το Μαρούσι χωρίζεται σε 17 πολεοδομικές ενότητες. Η έκταση του Αμαρουσίου είναι περίπου 13.100.000 τετραγωνικά μέτρα³². Από αυτήν την έκταση τα 2.000.000 τ.μ. αποτελούν καλλιεργήσιμη έκταση, 1.000.000 τ.μ. αποτελούν δασική έκταση και τα υπόλοιπα 10.100.000 τ.μ. αποτελούν οικόπεδα και κτίρια.

Ο δήμος του Αμαρουσίου συνορεύει με τους παρακάτω δήμους. Ανατολικά συνορεύει τον δήμο της Πεύκης, του Ηρακλείου και της Νέας Ιωνίας, στην βόρεια πλευρά συνορεύει με την Κηφισιά, από δυτικά συνορεύει με τα Μελίτσια και την Πεντέλη ενώ στα νότια με τα Βριλήσσια και την Φιλοθέη.

4.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Αφού έγινε μία προσέγγιση των ιστορικών και των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Αμαρουσίου, σ' αυτό το σημείο θα ασχοληθούμε με τα δημογραφικά στοιχεία και χαρακτηριστικά του. Είναι γεγονός ότι μέσα στον εικοστό αιώνα ο πληθυσμός του Αμαρουσίου αύξανε αλματωδώς και αυτό είχε ως συνέπεια να συγκαταλέγεται σήμερα το Μαρούσι ανάμεσα στους 15 μεγαλύτερους Δήμους της χώρας μας.

Από τους 3.450 κατοίκους που είχε το 1920, έφτασε τους 7.657 το 1928. Το 1940 είχε 8.253 κατοίκους. Το έτος 1943 φτάνει τους 10.000 κατοίκους το Μαρούσι και έτσι έγινε δήμος. Παρατηρούμε ότι από το 1971 έως το 1999, το Μαρούσι κατάφερε να υπερτριπλασιαστεί, φτάνοντας τους 85.000 κατοίκους.

Σύμφωνα με τα τελευταία αποτελέσματα της επίσημης Απογραφής Πληθυσμού από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία το 2001, στον Δήμο Αμαρουσίου ο αριθμός των κατοίκων ανέρχεται στους 69.470 εκ των οποίων οι 32.288 είναι άνδρες και οι 37.182 είναι γυναίκες. Η σωστή λειτουργία των υπηρεσιών του δήμου σε όλους τους τομείς, είναι μία από τις αιτίες που ελκύουν άτομα με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο πληθυσμός του. Σαν τελευταίο δημογραφικό στοιχείο, υπολογίζεται ότι ο πληθυσμός της πόλης Αμαρουσίου για το έτος 2002 ανέρχεται σε 110.000 κατοίκους περίπου σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Δ.Ε.Η.

³² Πηγή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001

4.5 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σ' αυτό το σημείο θα γίνει μία προσέγγιση των οικονομικών στοιχείων του Δήμου, δηλαδή η οικονομική δραστηριότητά του σε επίπεδο βιοτεχνιών/ βιομηχανιών και σε επίπεδο που αφορά την εξέλιξη των εσόδων και την κατανομή εξόδων των υπηρεσιών του Δήμου.

Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, παρατηρείται ότι στην πόλη του Αμαρουσίου έχουν την έδρα τους 1890 επιχειρήσεις μεσαίου και μεγάλου μεγέθους³³, όπου εργάζονται σε αυτές 33.000 άτομα και οι πωλήσεις ανέρχονται σε 3,6 δις δρχ. Ακόμα, πολύ μεγάλες ελληνικές και ξένες επιχειρήσεις έχουν την έδρα τους στο Μαρούσι και καθιστούν την πόλη ως ένα από τα μεγαλύτερα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας μας. Γενικά, οι βασικότεροι κλάδοι απασχόλησης στον Δήμο είναι αυτή τη στιγμή οι υπηρεσίες (τράπεζες και ασφάλειες), οι τηλεπικοινωνίες και οι κατασκευές.

Επιπλέον, ο Δήμος Αμαρουσίου παρουσιάζεται αρκετά ελκυστικός για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων εξαιτίας κάποιων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων , που διαθέτει. Τέτοια αποτελούν τα εγκατεστημένα δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης και φυσικού αερίου. Επίσης, άλλα πλεονεκτήματα είναι η ύπαρξη οργανωμένης Δημοτικής Συγκοινωνίας , η βελτίωση της δημοτικής γραφειοκρατίας και η διατήρηση της καθαριότητας και φωτισμού. Έτσι , μια καινούρια επιχείρηση θα προτιμήσει το Δήμο Αμαρουσίου ως έδρα της, επειδή ακριβώς υπάρχουν θετικές προϋποθέσεις και εγκαταστάσεις για την εγκατάστασή της σ' αυτόν.

Τώρα, θα εξεταστεί η οικονομική δραστηριότητα του Δήμου όσον αφορά την εξέλιξη των εσόδων και των εξόδων του, με βάση την έκθεση του ισολογισμού του. Συγκεκριμένα, η εξέλιξη των εσόδων του Δήμου το έτος 2000 υπήρξε θετική και οι λειτουργικές του δαπάνες παρέμειναν μέσα στα πλαίσια των προκαθορισμένων στόχων του. Απέφυγε το ενδεχόμενο του δανεισμού χρησιμοποιώντας τα ταμειακά του διαθέσιμα και αποπλήρωσε και ποσά δανείων από το παρελθόν.

Ο προϋπολογισμός του δήμου Αμαρουσίου τα τελευταία 5 χρόνια ανέρχεται συνήθως στα 11 με 14 δισεκατομμύρια δραχμές ή 33 με 41 εκατομμύρια ευρώ. Δυστυχώς τα στοιχεία των προϋπολογισμών του 2003 και 2004 δεν ήταν διαθέσιμα για το κοινό καθώς για το 2003 χρειαζόταν έγκριση από τον δήμαρχο γιατί δεν είχαν ακόμα δημοσιευτεί τα αποτελέσματα χρήσης και ήταν μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις και για το 2004 δεν ήταν ακόμα διαθέσιμα.

Έτσι το 2002 ο προϋπολογισμός του δήμου³⁴ ανέρχεται στα 12.713.587.976 δρχ. (37.310.603,01 ευρώ) για τα έσοδα, ενώ τα έξοδα του δήμου ήταν 11.632.763.742 δρχ. (34.138.705,03 ευρώ). Έτσι ο δήμος Αμαρουσίου είχε πλεόνασμα χρήσης 2000 το οποίο ανέρχεται σε 1.080.824.234 δρχ. (3.171.897,97 ευρώ). Όπως , έχει ήδη αναφερθεί και στο προηγούμενο κεφάλαιο για τον δήμο Ιλίου , έτσι και για τον δήμο Αμαρουσίου τα περισσότερα έσοδα του προέρχονται από φόρους , τέλη και από επιχορηγήσεις , ενώ τα κύρια έξοδα του είναι για το τεχνικό έργο του δήμου και για τα λειτουργικά του έξοδα (μισθούς και υπηρεσίες).

³³ Πηγή Εμπορικό Επιμελητήριο Αθήνας.

³⁴ Πηγή οικονομική υπηρεσία του δήμου Αμαρουσίου.

4.6 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στον Δήμο Αμαρουσίου υπάρχει και εφαρμόζεται μία σχεδιασμένη και οργανωμένη περιβαλλοντική πολιτική. Γενικός στόχος αυτής της πολιτικής είναι η αρμονική σχέση μεταξύ όλων των υπηρεσιών -δράσεων του Δήμου και του περιβάλλοντος. Όσον αφορά τα θέματα της καθαριότητας και του πρασίνου θα εξεταστούν σε άλλο σημείο της εργασίας. Έτσι, ακριβώς παρακάτω θα εξεταστούν ζητήματα μεταφορών/ μετακινήσεων, ύδρευσης, αποχέτευσης, οδοποιίας και ηλεκτροφωτισμού στο εσωτερικό του Δήμου.

4.6.1 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Πρώτα απ' όλα , βασικά ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής αποτελούν αυτά των μέσων μαζικής μεταφοράς και του οδικού δικτύου. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση αντιμετωπίστηκε από το Γραφείο Κυκλοφορίας με ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ενεργειών, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες μετακίνησης και μείωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Η επιτυχημένη λειτουργία της Δημοτικής Συγκοινωνίας Αμαρουσίου έχει ενθαρρύνει σημαντικά τους πολίτες στη χρήση εναλλακτικών του Ι.Χ. λύσεων.

Παλαιότερα, η συγκοινωνία Αμαρουσίου-Αθήνας γινόταν με σιδηρόδρομο από το 1885. Το 1936 λειτούργησε ηλεκτρικός σιδηρόδρομος (Η.Σ.Α.Π.) , που επεκτάθηκε στο Μαρούσι το Σεπτέμβριο του 1957. Επίσης από τις αρχές της δεκαετίας του '80 , με την δημιουργία του Ολυμπιακού Αθλητικού Κέντρου Αθηνών (Ο.Α.Κ.Α.) , μέσα στα γεωγραφικά όρια του δήμου Αμαρουσίου δημιουργήθηκε και ο ηλεκτρικός σταθμός « Ειρήνη » που έχει αποκλειστικό στόχο να εξυπηρετεί όλους τους θεατές και επισκέπτες του Ο.Α.Κ.Α.

Αυτό, είχε ως αποτέλεσμα να μην δημιουργεί τεράστια κυκλοφοριακά προβλήματα η λειτουργία του αθλητικού κέντρου στους δρόμους της περιοχής. Τέλος, εξαιτίας των Ολυμπιακών Αγώνων και την δημιουργία ακόμα περισσότερων αθλητικών υποδομών μέσα στο Ο.Α.Κ.Α. θα δημιουργηθεί ακόμα ένας ηλεκτρικός σταθμός , « της Νερατζιώτισσας » , ο οποίος υπολογίζεται ότι θα αποσυμφορίσει ακόμα περισσότερο την περιοχή , ειδικότερα στις μέρες των αγώνων όπου θα υπάρχουν χιλιάδες θεατές. Τα δρομολόγια τις ώρες αιχμής είναι ανά 7- 8 λεπτά ενώ τις υπόλοιπες ώρες είναι ανά 13- 15 λεπτά³⁵.

Τα τελευταία χρόνια συναντά κανείς στον δήμο Αμαρουσίου τα εξής είδη συγκοινωνίας: τα τρένα του Η.Σ.Α.Π. , τα Λεωφορεία του Ο.Α.Σ.Α. , τη Δημοτική Συγκοινωνία και μελλοντικά προβλέπεται η δημιουργία προαστιακού σιδηροδρόμου. Ο προαστιακός σιδηρόδρομος θα αρχίσει να λειτουργεί από το καλοκαίρι του 2004 σε ένα μέρος του³⁶, ενώ όταν ολοκληρωθεί πλήρως θα ενώσει το Μαρούσι με την Κόρινθο, τον Πειραιά, την Θήβα, την Χαλκίδα και τον Διεθνή Αερολιμένα της Αττικής.

Όσον αφορά τη Δημοτική Συγκοινωνία του Αμαρουσίου, αυτή καλύπτει μόνο τα όρια του Δήμου και επιτελείται συμπληρωματικό έργο με τον Ο.Α.Σ.Α. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 13 λεωφορεία θερμικού τύπου μίντι (50 θέσεων) και 2 λεωφορεία θερμικού τύπου, βρίσκεται επίσης σε εξέλιξη η διαδικασία για την παραγγελία 6 νέων θερμικών λεωφορείων. Ο στόλος της Δημοτικής Συγκοινωνίας

³⁵ Πηγή Η.Σ.Α.Π. για το2003

³⁶ Πηγή Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

εκτελεί καθημερινά πάνω από 158 δρομολόγια σε 6 γραμμές και καλύπτει το 85-90% του οδικού δικτύου της πόλης.

Η συχνότητα διέλευσης των λεωφορείων σε ημερήσιο επίπεδο για την δημοτική συγκοινωνία³⁷ είναι κάθε 20 με 30 λεπτά, εκτός Σαββατοκύριακου όπου η συχνότητα διέλευσης είναι κάθε 45 λεπτά. Η συνέπεια και η ακρίβεια με την οποία εκτελούνται τα δρομολόγια, καθιστούν τη Δημοτική Συγκοινωνία δημοφιλή και η επιβατική κίνηση παρουσιάζει κάθε χρόνο αυξητική πορεία. Το έτος 2000-2001 η επιβατική κίνηση τις εργάσιμες μέρες και στις γραμμές ανήλθε στους 22.000 επιβάτες. Το έτος 2002-2003 ανήλθε η μέση επιβατική κίνηση στους 25.000 επιβάτες.

Η υπηρεσία παρέχεται δωρεάν στους πολίτες, για την εξυπηρέτηση των οποίων απασχολούνται στη Δημοτική Συγκοινωνία 70 εργαζόμενοι όλων των ειδικοτήτων. Βέβαια, υπάρχει συνεργασία της Δημοτικής Συγκοινωνίας με την Δημοτική Επιχείρηση Κυκλοφορίας, η οποία ασχολείται³⁸, 1) με την παραγωγή συγκοινωνιακού έργου και 2) με τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, συντήρηση οχημάτων, ενημέρωση κοινού και αναζήτηση νέων τεχνολογιών. Τέλος η Δημοτική Επιχείρηση Κυκλοφορίας εξετάζει το ενδεχόμενο κατασκευής τραμ αν αυτό είναι εφικτό και αν θα λύσει το κυκλοφοριακό πρόβλημα. Ακόμα, τα δρομολόγια των λεωφορείων του Ο.Α.Σ.Α. γίνονται ανά 10 ή 25 λεπτά ανάλογα με την γραμμή λεωφορείου και την ώρα.

Μεγάλη ανάσα για τον δήμο Αμαρουσίου είναι επίσης και η κατασκευή και λειτουργία της Αττικής Οδού. Ήδη από τις αρχές Μαρτίου 2003 λειτουργεί κανονικά το κομμάτι από την Εθνική Οδό Αθηνών – Θεσσαλονίκης ως το αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, ενώ από το τέλος 2003 αρχές του 2004 λειτουργεί το σύνολο του δρόμου από την Ελευσίνα μέχρι το αεροδρόμιο. Επίσης λειτουργεί και η περιφερειακή λεωφόρος Υμηττού.

Η λειτουργία της Αττικής Οδού έχει ως αποτέλεσμα να φτάνει κάποιος από το Μαρούσι ως το αεροδρόμιο σε 15 λεπτά³⁹. Επίσης και οι υπόλοιποι κάτοικοι της Αθήνας μέσω της Οδού αυτής θα φτάνουν πολύ γρήγορα στο αεροδρόμιο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην δημιουργείται μποτιλιάρισμα στους κεντρικούς δρόμους του Αμαρουσίου και να είναι λιγότερες οι εκπομπές ρύπων από τα αυτοκίνητα. Ακόμα με την Περιφερειακή Λεωφόρο Υμηττού, οι κάτοικοι του δήμου Αμαρουσίου θα πηγαίνουν μέσα σε 25 λεπτά στα νότια προάστια με αποτέλεσμα να αποσυμφορηθεί η Λεωφόρος Κηφισίας.

Επίσης, στα γεωγραφικά όρια του δήμου λειτουργούν δύο κόμβοι εισόδου και εξόδου από την Αττική Οδό. Ένας κόμβος στην είσοδο της πόλης από τα ανατολικά και συγκεκριμένα στα σύνορα με την Πεύκη και ένας στην λεωφόρο Κηφισίας που θα εξυπηρετεί και το Ο.Α.Κ.Α. Έτσι πέραν του γεγονότος ότι εξυπηρετεί τους κατοίκους για το αεροδρόμιο, εξυπηρετεί και όσους θέλουν να επισκεφτούν το Μαρούσι και το Ο.Α.Κ.Α. από τα δυτικά προάστια και από τον Πειραιά.

Τέλος, υπάρχει το πρόβλημα του χώρου στάθμευσης των αυτοκινήτων. Ο δήμος του Αμαρουσίου έχει αρκετά μεγάλο πρόβλημα στάθμευσης. Οι λόγοι είναι οι εξής: η απότομη αύξηση του πληθυσμού

³⁷ Πηγή δήμος Αμαρουσίου Γραφείο Κίνησης για την Δημοτική Συγκοινωνία.

³⁸ Ομοίως

³⁹ Πηγή Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

και η λειτουργία του ηλεκτρικού σταθμού στο κέντρο της πόλης. Έτσι με τον μεν πρώτο λόγο, οι θέσεις στάθμευσης περιορίστηκαν και με τον δεν δεύτερο λόγο, το κέντρο της πόλης πολιορκήθηκε από πολλά αυτοκίνητα που οι επιβάτες τους επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τον ηλεκτρικό σταθμό.

Για τον λόγο αυτόν η δημοτική επιχείρηση κατασκευάζει υπόγειο σταθμό στάθμευσης στην πλατεία Ευτέρπης κάτω από τον σταθμό του Η.Σ.Α.Π. αυτός ο υπόγειος χώρος στάθμευσης θα εξυπηρετεί περίπου 350 οχήματα. Επίσης στο νέο Δημαρχιακό Μέγαρο , που έχει κατασκευαστεί ήδη , υπάρχουν άλλες 100 θέσεις στάθμευσης και στο Πολυψυχαγωγικό Κέντρο που κατασκευάζεται αυτήν την στιγμή και βρίσκεται κοντά στο κέντρο της πόλης έχουν προβλεφθεί άλλες 250 υπόγειες θέσεις στάθμευσης. Αυτοί οι χώροι αναμένεται να ανακουφίσουν λίγο το κέντρο της πόλης αλλά το πρόβλημα στις γειτονιές εξακολουθεί να υπάρχει. Για την λύση αυτού του προβλήματος θα ξεκινήσουν σύντομα μελέτες και προτείνεται να υπάρχουν συγκεκριμένες θέσεις στάθμευσης για κάθε νέα οικοδομή που θα γίνεται στον δήμο και οι θέσεις αυτές θα κυμαίνονται ανάλογα με το μέγεθος της οικοδομής και τον αριθμό των διαμερισμάτων καθώς και ανάλογα με την χρήση τους π.χ. γραφεία, διαμερίσματα, κ.τ.λ.

4.6.2 ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

Ακόμα δύο από τα στοιχεία που εντάσσονται στην περιβαλλοντική πολιτική του Δήμου Αμαρουσίου είναι η ύδρευση και η αποχέτευση. Όσον αφορά το πρώτο θέμα, έχει ολοκληρωθεί το δίκτυο ύδρευσης στις νεοεγκαθιείς περιοχές Νέο Μαρούσι και Ψαλίδι και πραγματοποιήθηκαν οι συνδέσεις υδρομέτρησης στο καινούριο δίκτυο⁴⁰. Επίσης, έγιναν παρεμβάσεις στο Δημοτικό Δίκτυο, λόγω μετατόπισης του κεντρικού αγωγού, για την διευκόλυνση των έργων οδοποιίας και κύρια της Αττικής Οδού. Βελτιώθηκε και το δίκτυο ύδρευσης στις περιοχές που έγιναν πεζοδρομήσεις (Αγίων Αναργύρων, ΚΑΤ, Αγίου Νικολάου, Αναβρύτων, Παραδείσου και Πολύδροσου).

Στο θέμα, τώρα, της αποχέτευσης, έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή τμήματος του αγωγού στις περιοχές των Εργατικών Κατοικιών και του Αγίου Θωμά, ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη η κατασκευή και του υπολοίπου τμήματος. Θα ακολουθήσει η σύνδεση του αγωγού με τον κεντρικό συλλεκτικό αγωγό της Αττικής Οδού, μετά την ολοκλήρωση του έργου. Επιπλέον, βρίσκονται σε εξέλιξη οι απαραίτητες εργασίες για την ικανοποίηση των αιτήσεων δημοτών για σύνδεση των κατοικιών τους με τον κεντρικό αγωγό, όπου είναι εφικτό.

4.6.3 ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Επιπρόσθετα, ένα σημαντικό ζήτημα περιβαλλοντικής πολιτικής, που ρυθμίζει ο Δήμος Αμαρουσίου είναι αυτό του ηλεκτροφωτισμού. Με την πραγματοποίηση διάφορων οικοδομικών εργασιών , ο Δήμος φροντίζει την συντήρηση και επέκταση εξωτερικού φωτισμού σε δρόμους , πάρκα , παιδικές χαρές , πλατείες του Δήμου , γήπεδα μπάσκετ καθώς και σε πεζοδρόμια.

Πιο συγκεκριμένα, το έτος 2000-2001 τέθηκε σε λειτουργία ο φωτισμός σε δώδεκα πεζοδρόμους. Από τη μεριά, τα αρμόδια συνεργεία του Δήμου ανταποκρίθηκαν σε οποιαδήποτε περίπτωση επισκευής

⁴⁰ Πηγή Ε.Υ.Δ.Α.Π.

προέκυψε, έτσι ώστε να φωτίζονται όλοι οι δρόμοι στους οποίους υπάρχει δίκτυο φωτισμού. Αξίζει εδώ να σημειωθεί, ότι έγιναν επεκτάσεις του δικτύου σε δρόμους που ο φωτισμός δεν ήταν επαρκής και μπορούσαν να κινδυνέψουν ανθρώπινες ζωές, από τυχόν επιθέσεις επίδοξων ληστών. Τέτοιες ήταν οι περιοχές του Αγίου Θωμά, του Πολύδροσου και του Ψαλιδιού.

Όπως και στον δήμο Ιλίου, έτσι και στον δήμο Αμαρουσίου πέρασαν υψηλής τάσης της Δ.Ε.Η. Ο λόγος όπως είδαμε και παραπάνω ήταν ότι μέχρι πριν από λίγα χρόνια ο δήμος ήταν πολύ αεροκατοικημένος και έτσι στα χωράφια η Δ.Ε.Η. είχε « φυτέψει » αυτούς τους πυλώνες. Όμως η συνεχής αύξηση του πληθυσμού είχε ως αποτέλεσμα αυτοί οι πυλώνες να μουν μέσα στις γειτονιές.

Αυτό όμως είναι πολύ επικίνδυνο για την δημόσια υγεία αλλά και για το περιβάλλον. Έτσι ο δήμος σε συνεργασία με την Δ.Ε.Η. και τα αρμόδια συνεργία της κατόρθωσε είτε να απομακρύνει τους πυλώνες από τα γεωγραφικά όρια του δήμου , είτε να υπογειοποιήσει τα καλώδια όπου δεν ήταν εφικτή η απομάκρυνση τους.

Από τις αρχές ης δεκαετίας του '90 η Ελληνική κυβέρνηση ξεκίνησε την κατασκευή αγωγών φυσικού αερίου. Όπως είναι γνωστό το φυσικό αέριο είναι μια από τις οικονομικότερες μορφές ενέργειας και ακόμα είναι πολύ περισσότερο φιλική προς το περιβάλλον απ' ότι το πετρέλαιο.

Έτσι και ο δήμος του Αμαρουσίου συμμετέχει από το 1994 στην διαδημοτική επιχείρηση « Αττικό Αέριο » που από το 1995 υπογράφει συμβάσεις με την Δημόσια Επιχείρηση Παροχής Αερίου (Δ.Ε.Π.Α.) με σκοπό την γρηγορότερη επέκταση του δικτύου. Για τον λόγο αυτό έχουν ήδη κατασκευαστεί περίπου 350 χλμ. αγωγών μεσαίας και χαμηλή πίεσης (4 Bar) προϋπολογισμού 7 δις ευρώ

Αυτήν την στιγμή η « Αττικό Αέριο » υλοποιεί νέο πρόγραμμα επέκτασης του δικτύου και διεκδικεί πιο ουσιαστικό ρόλο στην διανομή του αερίου , έτσι ώστε να φτάσει σε όλες τις γειτονιές και επιχειρήσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ήδη στον δήμο να είναι αρκετά τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις που να καταναλώνουν φυσικό αέριο.

4.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που βγαίνουν και για το δήμο του Αμαρουσίου είναι σχεδόν εφάμιλλα με αυτά του δήμου Ιλίου. Έτσι, και το Μαρούσι αποτελεί έναν μεγάλο πληθυσμιακά δήμο του νομού Αττικής ο οποίος έχει έναν από τους μεγαλύτερους προϋπολογισμούς Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα με πλούσια ιστορία από τα αρχαία χρόνια. Την τελευταία δεκαετία έχει να επιδείξει πλούσιο περιβαλλοντικό έργο και ιδιαίτερα μετά το 1997 που είναι η χρονιά ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα και που καθιστά τον δήμο Αμαρουσίου έναν από τους βασικούς διοργανωτές των Αγώνων.

Έτσι, τα τελευταία χρόνια ο δήμος Αμαρουσίου κάνει αγώνα δρόμου για να προλάβει να ανακαινίσει όλες τις όψεις των κτιρίων που βρίσκονται στα κεντρικά σημεία του δήμου. Επίσης προχώρησε σε συνεργασία με τον Η.Σ.Α.Π. την ανακαίνιση των ηλεκτρικών σταθμών «Μαρούσι» και «Ειρήνη» που βρίσκονται μέσα στα όρια του δήμου. Ακόμα, το Μαρούσι είναι από τους πρώτους δήμους όπου κατασκεύασε το δίκτυο διανομής φυσικού αερίου σε συνεργασία με την Δ.Ε.Π.Α. Επίσης ,

η απομάκρυνση των πυλώνων Της Δ Ε Η πραγματοποιείται ακόμα με μεγάλη καθυστέρηση. Τέλος ο δήμος έχει να παρουσιάσει ένα από τα πιο ολοκληρωμένα συστήματα δημοτικής συγκοινωνίας που ίσως θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο για τους άλλους Ο.Τ.Α. της Ελλάδας. Παράλληλα με όλα αυτά ο δήμος συνεργάζεται με και παρακολουθεί διάφορα Ευρωπαϊκά προγράμματα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζει και ο δήμος Αμαρουσίου είναι η έλλειψη χώρων στάθμευσης, το κυκλοφοριακό στις ώρες αιχμής που έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία ατμοσφαιρικής ρύπανσης, την δαπάνη αρκετών χρημάτων για λειτουργικά έξοδα κ.α. Ακόμα για την σωστή συνεργασία με άλλους φορείς τις περισσότερες φορές απαιτείται μεγάλη χρονική καθυστέρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

« Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΔΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ »

Φορτηγά με ευκλίση στους
μικρούς δρόμους...

Οι μικρές σκούπες που πάνε πάγιο...

Το κεφαλαίο αυτό αφορά την καθαριότητα. Γι' αυτό τον λόγο θα γίνει αναφορά στην πολιτική και στις ενέργειες που έχουν κάνει οι δύο δήμοι , αλλά και σε αυτές τις ενέργειες που σχεδιάζονται να γίνουν βραχυχρόνια ή μακροχρόνια από τους δήμους αυτούς σε αυτόν τον τομέα.

Συγκεκριμένα θα αναφερθούν οι πολιτικές των δύο δήμων σε θέματα αποκομιδής απορριμμάτων , οδοκαθαριστών , τεχνικού εξοπλισμού καθώς και επίσης θα δούμε και ποια πολιτική ασκούν οι δύο αυτοί δήμοι στο τόσο επίκαιρο αλλά και τόσο ευαίσθητο θέμα της ανακύκλωσης των απορριμμάτων.

Επίσης θα γίνει μια ποσοτική προσέγγιση στον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούνται στον τομέα της καθαριότητας , των μηχανημάτων και των εργαλείων που έχουν οι δύο δήμοι για την άσκηση της πολιτικής τους στον τομέα αυτό καθώς και η ποσοτική σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε αυτά τα μηχανήματα- εργαλεία και στους κατοίκους των δύο δήμων.

Τέλος η διάρθρωση του κεφαλαίου θα γίνει ως εξής : πρώτα θα γίνει αναφορά και λεπτομερής ανάλυση του κάθε δήμου ξεχωριστά για την πολιτική του στην καθαριότητα και έπειτα θα γίνει σύγκριση ανάμεσα στους δύο δήμους.

5.1 ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ

Σε αυτό το σημείο θα αρχίσει η αναφορά για την πολιτική στην καθαριότητα που ακολουθεί ο δήμος Ιλίου. Είναι σημαντικό να δούμε τον σκοπό της πολιτικής αυτής και τα μέσα τα οποία χρησιμοποιεί για να την ασκήσει. Έτσι θα μπορέσουν να βγουν συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα αυτού του προγράμματος που έχει ως σύνθημα « καθαρή πόλη- ανθρώπινη πόλη ».

Σκοπός της πολιτικής για την καθαριότητα του δήμου , είναι ο δήμος να δημιουργήσει μια καθαρή πόλη η οποία θα είναι ανθρώπινη για τους κατοίκους της αλλά και για όσους την επισκέπτονται. Η τοπική Αρχή του δήμου Ιλίου πιστεύει ότι μια καθαρή πόλη θα κάνει πιο ευχάριστη την ζωή των δημοτών και η πόλη θα γίνει πιο βιώσιμη. Για να είναι μια περιοχή βιώσιμη θα πρέπει να έχει ανάπτυξη σε όλους τους τομείς και στόχο την αειφορία, δηλαδή να έχει συνέχεια. Τέλος, συμφωνεί με την άποψη των επιστημόνων , ότι για να αναπτυχθεί μια πόλη- περιοχή πρέπει να είναι καθαρή.

Για να πετύχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στον τομέα της καθαριότητας , η τοπική Αρχή , έχει προσλάβει αρκετά άτομα στον τομέα καθαριότητας και συχνά προβαίνει στην αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού. Στόχος του δήμου είναι να συνεχίσει να αυξάνει τον μηχανολογικό του εξοπλισμό και το ανθρώπινο δυναμικό του. Επίσης έχει γίνει μέλος της Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής (Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α.) που ασχολείται αποκλειστικά με την ανακύκλωση του χαρτιού στο λεκανοπέδιο της Αττικής και τα τελευταία χρόνια είναι μέλος του Συνδέσμου Δήμων Πειραιά και Δυτικής Αττικής (Σ.Δ.Π.Δ.Α). Ο δήμος έχει συνάψει συνεργασίες με άλλους φορείς για τρεις κυρίως λόγους : i) επειδή πιστεύει ότι τα προβλήματα του περιβάλλοντος είναι σοβαρά και διαδημοτικά, ii) θεωρεί ότι με την συνεργασία θα πετύχει καλύτερα αποτελέσματα και iii) οι πολλοί δήμοι μαζί έχουν ευκολότερη πρόσβαση στα Κοινοτικά Προγράμματα για το περιβάλλον.

Παρά τα χρήματα που έχουν ξοδευτεί για τον μηχανολογικό αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό, ο Δήμος Ιλίου έχει κατορθώσει να κρατήσει σε χαμηλά επίπεδα τα δημοτικά τέλη. Βέβαια πέρυσι τα ανταποδοτικά τέλη αυξήθηκαν κατά 7% και έγιναν 1,11€ ανά τ.μ. για τις κατοικίες και 3,33 € ανά τ.μ. για τα καταστήματα. Επίσης τα τέλη φωτισμού και καθαριότητας την τελευταία 10ετία έχουν αυξηθεί σε ποσοστό από 2,2- 10%⁴¹ εκτός από τρεις χρονιές που η αύξηση ήταν μηδαμινή λόγω της χρηματοδότησης από την Δημοτική Επιχείρηση Κατασκευής Τεχνικών Έργων για την αγορά μηχανικού εξοπλισμού. Όπως φαίνεται από τις μικρές αυξήσεις των τελών, για να ασκήσει σωστή πολιτική στον τομέα της καθαριότητας, δεν χρειάζεται να επιβάλει ένας Ο.Τ.Α. δυσβάσταχτους φόρους και τέλη στους δημότες του.

Τέλος σημαντικό ρόλο στην άσκηση της περιβαλλοντικής πολιτικής αποτελεί και ο κανονισμός καθαριότητας που έχει δημιουργηθεί από το 2001 και που περιέχει όλους τους κανόνες αλλά και τα πρόστιμα που υπάρχουν έτσι ώστε να διατηρηθεί η πόλη καθαρή. Όλα τα παραπάνω θα αναλυθούν λεπτομερώς στις παρακάτω παραγράφους.

5.1.1 ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Στο σημείο αυτό θα γίνει αναφορά στο ανθρώπινο και μηχανολογικό εξοπλισμό που διαθέτει ο δήμος Ιλίου για να εξασφαλίσει την καθαρή διαμονή των πολιτών και κατ' επέκταση την προστασία του περιβάλλοντος. Πρώτα θα αναφερθεί το ανθρώπινο δυναμικό και έπειτα ο μηχανολογικός εξοπλισμός που έχουν στην διάθεση τους.

Κατά την διάρκεια αυτής της αναφοράς θα γίνεται ταυτόχρονα και ποσοτική ανάλυση των δεδομένων και των αριθμών, έτσι ώστε να βγουν ορισμένοι δείκτες οι οποίοι θα οδηγήσουν στην σύγκριση των δύο δήμων στο τέλος του κεφαλαίου. Επίσης σε αυτήν την ενότητα θα δούμε και το πρόγραμμα που υπάρχει στον δήμο για την καλύτερη εκμετάλλευση αυτού του δυναμικού με σκοπό την μεγιστοποίηση της απόδοσης τους (π.χ. με πόσα δρομολόγια γίνεται η αποκομιδή των απορριμμάτων).

Όσον αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό, αυτή την στιγμή στον δήμο Ιλίου απασχολούνται 137⁴² άτομα στον τομέα της καθαριότητας. Από αυτούς οι 117 είναι μόνιμοι εργαζόμενοι, ενώ οι υπόλοιποι 20 είναι αορίστου σύμβασης. Όπως φαίνεται ανά 1000 κατοίκους αντιστοιχεί και ένας υπάλληλος καθαριότητας.

Απ' αυτούς τους 137 υπαλλήλους οι 40-45 (ανάλογα με την περίοδο και την εποχή) είτε απασχολούνται στο γραφείο κίνησης είτε είναι οδηγοί, 80 απασχολούνται στην καθαριότητα και οι υπόλοιποι 10-15 απασχολούνται σε διάφορες δουλειές καθαριότητας όπως καθαρίστριες- καθαριστές στα δημοτικά κτίρια, κ.α.. Από τους υπαλλήλους που δεν απασχολούνται στο γραφείο κίνησης ή δεν είναι οδηγοί στα μηχανήματα καθαριότητας που έχουν επιφορτιστεί την εργασία της συλλογής των απορριμμάτων από τους δρόμους, υπάρχουν και περίπου 20 άτομα που είναι οδοκαθαριστές και

⁴¹ Πηγή Οικονομική Υπηρεσία Δήμου Ιλίου.

⁴² Πηγή Τμήμα Προσωπικού Δήμου Ιλίου.

καθαρίζουν τους δρόμους από τα αντικείμενα που έχουν πετάξει οι πολίτες, από τα φύλλα των δένδρων, κ.α. με χειροκίνητα σάρωθρα και σκούπες.

Ακόμα υπάρχουν 2 άτομα που ασχολούνται με την οδοποιία και την συντήρηση των δρόμων. Ο ένας εκ των δύο είναι μόνιμος ενώ ο άλλος είναι αορίστου χρόνου εργασίας. Υπάρχουν επίσης 3 ηλεκτροφωτιστές εκ των οποίων οι 2 είναι μόνιμοι και ο ένας αορίστου χρόνου σύμβασης και τέλος υπάρχουν και 3 υπάλληλοι νεκροταφείου οι οποίοι έχουν αναλάβει τον καθαρισμό, την συντήρηση και την φύλαξη του.

Σ' αυτό το σημείο θα αναφερθεί το μηχανολογικό δυναμικό του δήμου⁴³. Αυτή την στιγμή ο δήμος διαθέτει 13 απορριματοφόρα τα οποία διαθέτουν ειδικά μπράτσα στο πίσω μέρος τους με σκοπό να σηκώνουν αυτόματα τους κάδους απορριμμάτων και να αδειάζουν άμεσα και με ασφάλεια το περιεχόμενό τους. Επίσης υπάρχουν περίπου 45 μικρά σάρωθρα τα οποία έχουν ένα μικρό κάδο απορριμμάτων στον οποίο οι οδοκαθαριστές τοποθετούν τα σκουπίδια που μαζεύουν στους δρόμους και στους δημόσιους χώρους.

Υπάρχουν επίσης 2900 κάδοι απορριμμάτων διασκορπισμένοι σε κάθε γειτονιά του δήμου. Κάθε κάδος αντιστοιχεί σε 43-44 κατοίκους του δήμου. Επίσης σε όλους τους δημόσιους χώρους (π.χ. στις πλατείες, στα δημόσια κτίρια, στους κεντρικούς δρόμους κ.α.) υπάρχουν μικρότερα καλάθια απορριμμάτων τα οποία χωρούν μικροαντικείμενα από τους πεζούς και από όσους χρησιμοποιούν τους χώρους αυτούς. Δυστυχώς δεν μπορεί να γίνει μια εκτίμηση για τον αριθμό των καλάθιων αυτών, καθώς καθημερινά καταστρέφονται μερικά αλλά και προσθέτονται άλλα. Επίσης υπάρχουν και 400 περίπου κάδοι ανακύκλωσης χαρτιού σε διάφορα σημεία της πόλης, δηλαδή ένας κάδος ανά 337 κατοίκους. Έτσι η αναλογία ανάμεσα στους κάδους ανακύκλωσης και των υπολοίπων κάδων είναι οι εξής: σε κάθε έναν κάδο ανακύκλωσης αντιστοιχούν 7,25 λοιπών απορριμμάτων. Η αντιστοιχία αυτή είναι σχεδόν η ίδια σε όλους τους δήμους της Αττικής επειδή το πρόγραμμα είναι κοινό και η μελέτη γίνεται από τον Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α.

Επίσης υπάρχουν 5 τριαζονικά φορτηγά τα οποία περισυλλέγουν τα μπάζα από τις οικοδομές και τους δρόμους καθώς και άλλα βαριά αντικείμενα. 1 φορτηγό το οποίο συλλέγει βαριά οικιακά αντικείμενα (π.χ. στρώματα κουζίνες, έπιπλα κ.α.) και 1 οδοστρωτήρας που χρησιμοποιείται στις ασφαλτοστρώσεις των δρόμων με αποτέλεσμα να καλύπτει τις λακκούβες οι οποίες γεμίζουν με σκουπίδια ή λερώνουν την περιοχή με χώματα και λάσπες. Υπάρχουν ακόμα 4 μεγάλα αυτοκίνητα-σκούπες που καθαρίζουν τους δρόμους και 5 μικρές αυτοκινούμενες σκούπες οι οποίες είναι πιο ευέλικτες για στενότερους δρόμους.

Ακόμα ο δήμος έχει 3 πλυντήρια κάδων απορριμμάτων και 2 γεραμούς που περισυλλέγουν εγκαταλειμμένα οχήματα. Τέλος τον τελευταίο χρόνο αγοράστηκε ένα νέο καδοφόρο – γερανοφόρο αυτοκίνητο για την ενίσχυση της υπηρεσίας φωτισμού και καθαριότητας.

⁴³ Πηγή Τμήμα Καθαριότητας Δήμου Πιίου.

Τέλος σημαντικό υπέρ του δήμου αποτελεί και το γεγονός ότι ο δήμος διαθέτει δικό του γκαράζ στο οποίο υπάρχει ειδικό πλυντήριο για τα οχήματα και ειδικός σταθμός ανεφοδιασμού των οχημάτων. Έτσι ο δήμος εξοικονομεί χρόνο και χρήματα και διαθέτει καθαρά οχήματα. Επίσης στον χώρο του γκαράζ υπάρχει και χώρος όπου έχουν αποθηκευτεί κάδοι απορριμμάτων οι οποίοι είναι έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να αντικαταστήσουν παλιούς και φθαρμένους κάδους. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά όλα τα παραπάνω στοιχεία για το ανθρώπινο και μηχανολογικό υλικό του δήμου Ιλίου.

1^{ος} Πίνακας Στελέγωση και Εξοπλισμός

Οδηγοί Καθαριότητας	40-45	Απορριματοφόρα	13
Υπάλληλοι Καθαριότητας	60	Μικρά Σάρωθρα	45
Υπάλληλοι σε Διάφορες Δουλειές Καθαριότητας	10-15	Κάδοι Απορριμμάτων	2900
		Κάδοι Ανακύκλωσης	400
Οδοκαθαριστές	20	Φορτηγά	6
Σύνολο	137	Αυτοκινούμενες Σκούπες	4 Μεγάλες 5 Μικρές
Υπάλληλοι Οδοποιίας	2		
Ηλεκτροφωτιστές	3	Πλυντήρια Κάδων	3
Υπάλληλοι Νεκροταφείου	3	Γερανοί	3

Πηγή Δήμος Ιλίου Τμήμα Καθαριότητας.

5.1.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ

Σ' αυτή την παράγραφο θα γίνει αναφορά στο πρόγραμμα καθαριότητας που ακολουθεί ο δήμος Ιλίου⁴⁴, έτσι ώστε να πετύχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για την καθαριότητα του δήμου. Με λίγα λόγια θα δούμε με ποιόν τρόπο συντονίζει ο Δήμος το έμπυχο και μηχανολογικό δυναμικό. Αρχικά, θα αναφερθούμε στον τρόπο αποκομιδής των απορριμμάτων που είναι από τις πρώτες και βασικότερες αρμοδιότητες που έχει ένας δήμος.

Τα τελευταία χρόνια ο δήμος έχει πετύχει η αποκομιδή των απορριμμάτων να γίνεται εξ 'ολοκλήρου μηχανικά. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η αποκομιδή να γίνεται πιο γρήγορα, με μεγαλύτερη ασφάλεια και οικονομικότερα. Επίσης τα απορρίματα συλλέγονται μέσα σε κάδους οπότε αποφεύγεται ο κίνδυνος διασκορπισμού τους από τις σακούλες τους. Τέλος αυτός ο τρόπος αποκομιδής είναι ασφαλέστερος και πιο υγιής για τους εργαζόμενους.

Καθημερινά, εκτός Σαββάτου, 11 απορριματοφόρα εκτελούν 2 δρομολόγια υλοποιώντας 11 διαφορετικά προγράμματα αποκομιδής. Συνολικά εκτελούνται 22 δρομολόγια και περισυλλέγονται 100 τόνοι απορριμμάτων ημερησίως κατά μέσο όρο. Τα απορριματοφόρα του δήμου αποθέτουν τα σκουπίδια στον σύγχρονο χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων των Άνω Λιοσίων.

Ακόμα οι 20 περίπου οδοκαθαριστές που διαθέτει ο δήμος, καθημερινά εκτός των Σαββατοκύριακων, καθαρίζουν τους κεντρικούς δρόμους του δήμου καθώς και τις πλατείες και τους αθλητικούς χώρους. Οι οδοκαθαριστές χρησιμοποιούν μικρά σάρωθρα. Επίσης σε όλα τα δημοτικά

⁴⁴ Πηγή Τμήμα Καθαριότητας Δήμου Ιλίου

κτίρια υπάρχουν άτομα που τα καθαρίζουν καθημερινά. (π.χ. υπάρχουν 2 καθαρίστριες στον χώρο του δημαρχείου, μια στο πολιτιστικό κέντρο , άλλη μία στο Κ.Ε.Π. κ.α.)

Ημερησίως ένα τριαξονικό φορτηγό μαζεύει διάφορα οικιακά αντικείμενα τα οποία οι ιδιοκτήτες θέλουν να πετάξουν. Τα αντικείμενα μπορεί να είναι πάσης φύσεως ηλεκτρικές συσκευές και έπιπλα καθώς και μπάζα. Όσοι επιθυμούν να πετάξουν οικιακά αντικείμενα μπορούν να τηλεφωνήσουν στον τομέα καθαριότητας του δήμου και να κλείσουν ραντεβού έτσι ώστε να περάσει το φορτηγό του δήμου να τα πάρει. Ακόμα σε τακτά χρονικά διαστήματα , άλλα τέσσερα φορτηγά , μαζεύουν τα πεταμένα μπάζα από τους δρόμους και τα οικόπεδα.

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω , ο δήμος διαθέτει και μηχανοκίνητες σκούπες με τις οποίες καθαρίζει τους δρόμους. Καθημερινά δύο μεγάλες σκούπες καθαρίζουν τους κεντρικούς δρόμους. Επίσης ο δήμος διαθέτει και 5 μικρές σκούπες εκ των οποίων οι τρεις καθαρίζουν στενότερους δρόμους καθημερινά. Το πλεονέκτημα των μικρών σκουπών είναι ότι είναι πιο ευέλικτες και χωράνε στους στενούς δρόμους. Τα δρομολόγια τους είναι κυρίως βραδινά ή πολύ πρωινά για να μην επιβαρύνουν την κίνηση των άλλων οχημάτων. Ακόμα υπάρχουν και 3 πλυντήρια κάδων απορριμμάτων , τα οποίοι καθαρίζουν καθημερινά ένα μέρος των κάδων. Έτσι καθαρίζονται τουλάχιστον δύο φορές τον μήνα σχεδόν όλοι οι κάδοι. Τους καλοκαιρινούς μήνες στους δρόμους βγαίνουν 2 πλυντήρια.

Επίσης οι δύο γερανοί του δήμου μαζεύουν σχεδόν καθημερινά εγκαταλειμμένα οχήματα. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα τελευταία 3 χρόνια έχουν περισυλλεχθεί περισσότερα από 800 οχήματα. Τα οχήματα αυτά θεωρούνται ως στερεά απόβλητα. Πρώτα επικολλείται ένα αυτοκόλλητο σήμα και αν σε ένα μήνα δεν έχει απομακρυνθεί από τον ιδιοκτήτη του , τότε το μαζεύει ο δήμος και το πάει στον Ο.Δ.Δ.Υ. όπου και φυλάσσεται για τρεις μήνες και έπειτα πηγαίνει στην χωματερή για ανακύκλωση των υλικών του. Αρμόδια υπηρεσία είναι η δημοτική αστυνομία και αρκεί ένα τηλεφώνημα ώστε να ενημερωθεί η υπηρεσία και να προβεί έπειτα στις κατάλληλες ενέργειες έτσι ώστε να το απομακρύνει.

Ακόμα, καθημερινά οι ηλεκτροφωτιστές αντικαθιστούν τις καμένες λάμπες από τους δρόμους και τις πλατείες. Αυτό έχει μεγάλη σημασία για την καθαριότητα γιατί όσοι πέταγαν μπάζα και παράταγαν μεγάλες οικιακές συσκευές ή παλιά αντικείμενα, προτιμούσαν να τα αφήσουν σε σκοτεινά μέρη όπου δεν θα γίνονταν αντιληπτοί από άλλους δημότες ή την αστυνομία. Ακόμα με την συνεργασία του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων προβαίνουν σε ενέργειες για τον ηλεκτροφωτισμό των αυλών των σχολείων κατά τις νυχτερινές ώρες ώστε να αποφευχθεί και στα σχολεία η ρίψη μπαζών κατά τις νυχτερινές ώρες. Επίσης οι υπάλληλοι οδοποιίας, καθημερινά κάνουν εργασίες αποκατάστασης των ζημιών της ασφάλτου των δρόμων (π.χ. κάλυψη λακκουβών κ.α.) και ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. προβαίνει σε αντικατάσταση της ασφάλτου σε μεγαλύτερα μέρη του δρόμου με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κανένας χωματόδρομος στον δήμο.

Τέλος, μέσα στα πλαίσια του Σ.Δ.Π.Δ.Α λειτουργεί κυνοκομείο σε έκταση 5 στρεμμάτων στην περιοχή του Σχιστού για την αποτελεσματικότερη και πιο ορθολογική διαχείριση των αδέσποτων ζώων. Ήδη από τον περασμένο Ιανουάριο που λειτουργεί το κέντρο εκατοντάδες αδέσποτα σκυλιά έχουν φιλοξενηθεί , στερηθεί , τους έχουν κάνει τεστ καλααζάρ και πολλά από αυτά έχουν υιοθετηθεί από

νέους ιδιοκτήτες. Ακόμα ο δήμος έχει συνάψει συνεργασία με το τμήμα Ηλεκτρονικής του Τ.Ε.Ι. Πειραιά για την μέτρηση των ηλεκτρομαγνητικών ακτινοβολιών που προέρχονται από τους πυλώνες υψηλής τάσης της Δ.Ε.Η. και από τις κεραιές των κινητών τηλεφώνων και ακόμα, έγινε διασύνδεση τεσσάρων σταθμών ελέγχου ατμοσφαιρικής ρύπανσης⁴⁵ για την καλύτερη παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας. Έτσι, καθημερινά γίνονται μετρήσεις της ρύπανσης των τεσσάρων αυτών σταθμών και με βάση τα αποτελέσματά τους οι φορείς του Σ.Δ.Π.Δ.Α λαμβάνουν συλλογικά μέτρα.

5.1.3 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ

Ο δήμος Ιλίου έχει δημιουργήσει έναν κανονισμό καθαριότητας. Ο κανονισμός αυτός δημιουργήθηκε με βάση το θεσμικό πλαίσιο που παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα καθώς και άλλων συμπληρωματικών για το περιβάλλον διατάξεων. Ο κανονισμός αυτός καθιερώθηκε το 2001 και αποτελεί πρότυπο για πολλούς δήμους οι οποίοι δημιούργησαν και εκείνοι αντίστοιχους κανονισμούς τα τελευταία χρόνια. Στο παράρτημα υπάρχει πλήρης ο κανονισμός καθαριότητας.

2^{ος} Πίνακας⁴⁶

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ	
Οδηγία 75/ 422 της Ε.Ο.Κ.	Ο Ν. 1650/ 86
Κ.Υ.Α 49541/ 1424/ 9-7-86	Το άρθρο 3 του Ν. 1080/80
Το άρθρο 44 του Ν. 2218/ 94	Ο Ν. 2323/ 95

Αυτός ο κανονισμός καθαριότητας αποτελείται από 36 άρθρα ο οποίος περιλαμβάνει οδηγίες για το πώς πρέπει να αντιμετωπίζουν το περιβάλλον οι κάτοικοι και οι επιχειρήσεις του δήμου καθώς και τα πρόστιμα που υπάρχουν σε περίπτωση παραβίασης των κανονισμών. Παρακάτω θα γίνει αναφορά στους πιο βασικούς κανονισμούς και στο παράρτημα της εργασίας θα αναφερθεί όλος ο κανονισμός καθαριότητας του δήμου.

Στα άρθρα 1 και 2 γίνεται αναφορά στον σκοπό του κανονισμού και στις εποπτεύουσες αρχές των κανονισμών αυτών. Τα γενικά στοιχεία των 2 αυτών κανονισμών είναι ότι ο δήμος θέλει να διαφυλάξει την δημόσια υγεία και καθαριότητα με την σωστή διαχείριση των απορριμμάτων και την αποτροπή της ρύπανσης του περιβάλλοντος βάζοντας κάποια πρόστιμα στους παραβάτες. Η αρμοδιότητα ανήκει στην Δημοτική Αρχή, στην Διεύθυνση Καθαριότητας και Τεχνικών Υπηρεσιών και στην Δημοτική Αστυνομία.

Στο άρθρο 3 γίνεται ταξινόμηση των απορριμμάτων σε τρεις κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής : **α) αστικά απορρίμματα** τα οποία είναι εσωτερικά απορρίμματα ογκώδη και μη ογκώδη που προέρχονται από τις οικίες, τα σχολεία, τα καταστήματα και άλλους χώρους. Π.χ. υπολείμματα τροφίμων , χαρτοκιβώτια κ.α. , **β) ειδικά απορρίμματα** π.χ. εγκαταλειμμένα αυτοκίνητα και μπάζα.

⁴⁵ Σταθμοί Μέτρησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης: Πειραιά, Γεωπονικής, Περιστερίου, Άνω Λιοσίων.

⁴⁶ Πηγή Τμήμα Καθαριότητας Δήμου Ιλίου.

νοσοκομειακά απορρίμματα κ.α. και γ) τοξικά – επικίνδυνα τα οποία είναι όσα εγκυμονούν για την δημόσια υγεία και το περιβάλλον π.χ. γεωργικά φάρμακα, εκρηκτικά , ραδιενεργά κ.α.

Στα άρθρα 5 έως και 12 αναφέρονται οι υποχρεώσεις των αρμόδιων φορέων για την καθαριότητα. Έτσι γίνεται αναφορά για το πρόγραμμα καθαριότητας του δήμου και τις αρμοδιότητες του κάθε φορέα ξεχωριστά. Π.χ. ο δήμος θα μαζεύει τα απορρίμματα καθημερινά, εκτός Σαββατοκύριακου με κυλιόμενες βάρδιες, οι υπάλληλοι θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα μέτρα ασφάλειας και υγιεινής, κ.α.

Στα υπόλοιπα άρθρα (από το 13^ο έως και το 35^ο) γίνεται αναφορά στις υποχρεώσεις των πολιτών και άλλων φορέων π.χ. καταστηματαρχών , δημόσιων οργανισμών κ.α. και ορίζονται διάφορα πρόστιμα για τους παραβάτες. Έτσι στο άρθρο 13 αναφέρεται ότι απαγορεύεται η δημιουργία χωματερών μέσα στα όρια του δήμου , η αγοροπωλησία σε υπαίθριους χώρους παλιών αντικειμένων , η ρίψη στερεών και υγρών απορριμμάτων και η εγκατάλειψη αυτοκινήτων σε δημόσιους και υπαίθριους χώρους. Στο άρθρο 14 απαγορεύεται η ρίψη αντικειμένων από τους πεζούς και οι παραβάτες διώκονται με πρόστιμο από 30 ως 146 ευρώ.

Στα επόμενα 3 άρθρα υποχρεώνονται οι καταστηματαρχες και όσοι καλύπτουν πεζοδρόμια, να τα διατηρούν καθαρά ενώ οι παραβάτες θα πληρώνουν πρόστιμα από 300 ως 3000 ευρώ. Επίσης όσοι παραβιάσουν επανειλημμένα τους κανονισμούς κινδυνεύουν και με ανάκληση των αδειών τους. Στο άρθρο 21 απαγορεύεται η εγκατάλειψη των παλιών αυτοκινήτων από τους ιδιοκτήτες τους σε δημόσιο δρόμο και η μη συμμόρφωσή τους επιβάλει πρόστιμα ύψους από 150 ως 1500 ευρώ. Τα άρθρα 23 και 24 απαγορεύουν την καταστροφή του πρασίνου σε πλατείες και πεζοδρόμια καθώς και την ρύπανση των δημόσιων χώρων από εμπορική διαφήμιση. Τα πρόστιμα είναι τα ίδια όπως και στο άρθρο 21.

Στα άρθρα 25 έως και 32 αναφέρονται οι υποχρεώσεις όλων όσων προβαίνουν σε οιαδήποτε μορφή οικοδομικής εργασίας. Έτσι, όσοι κάνουν μετατροπές σε ήδη υπάρχοντα κτίρια είναι υποχρεωμένοι να το δηλώσουν στον δήμο. Επίσης για κάθε νέα οικοδομή η οποία θα περιλαμβάνει πάνω από 4 κατοικίες, οι κατασκευαστές της είναι υποχρεωμένοι να αφήσουν μία εσοχή στο πεζοδρόμιο για να μπει κάδος απορριμμάτων. Ακόμα είναι υποχρεωμένοι να απομακρύνουν εντός τεσσάρων ημερών τυχόν μπάζα από το πεζοδρόμιο. Οι παραβάτες θα τιμωρούνται με πρόστιμο και αν το ξαναπαραβιάσουν κινδυνεύουν με σταμάτημα των εργασιών.

Το άρθρο 35 περιλαμβάνει διάφορες διατάξεις. Π.χ. οι συνοδοί σκύλων και άλλων κατοικίδιων υποχρεώνονται να φροντίζουν ώστε τα ζώα να μην λερώνουν τους δημόσιους χώρους. Με πρόστιμα τιμωρούνται όσοι επικολλούν αφίσες , διαφημιστικές γιγαντοαφίσες και ρίχνουν αυθαίρετα φέιγ – βολάν στους δρόμους. Τα πρόστιμα κυμαίνονται από 150 ως 1500 ευρώ ανάλογα με την παράβαση. Τέλος το άρθρο 36 αναφέρεται στην αναπροσαρμογή των προστίμων και τον κανονισμό του παρόντος κανονισμού καθαριότητας έπειτα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

5.1.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Σ' αυτήν την παράγραφο θα γίνει αναφορά στο ευαίσθητο θέμα της ανακύκλωσης. Η ανακύκλωση στην Ελλάδα έκανε τα πρώτα της βήματα στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας. Ο

δήμος Ιλίου αμέσως αγκάλιασε αυτήν την πρωτοβουλία και έγινε μέλος του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. ο οποίος ήταν ο πρώτος που έκανε ανακύκλωση χαρτιού στον νομό Αττικής. Ο δήμος Ιλίου έγινε μέλος σε αυτόν τον σύνδεσμο για να πάρει την τεχνογνωσία της ανακύκλωσης του χαρτιού. Ο Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. από το 1994 υλοποιεί ένα πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού. Αυτήν την στιγμή ο Σύνδεσμος περιλαμβάνει το 95% περίπου των δήμων και κοινοτήτων του νομού Αττικής στους οποίους έχουν τοποθετήσει ειδικούς κάδους ανακύκλωσης χαρτιού και έχει αναλάβει επίσης την αποκομιδή του χαρτιού και την εναπόθεσή του στο εργοστάσιο ανακύκλωσης.

Οι κάδοι έχουν μια σχισμή στο πάνω μέρος από το οποίο ρίχνεται μέσα σ' αυτούς το χαρτί. Η αποκομιδή του γίνεται από ειδικά διαμορφωμένα φορτηγά. Κάθε εβδομάδα συλλέγονται περίπου 800 τόνοι χαρτιού που υπολογίζεται ότι αποτελεί το 35- 40 %⁴⁷ του συνολικού χαρτιού που χρησιμοποιείτε στο νομό Αττικής από τους πολίτες με στόχο τα επόμενα χρόνια να ανέλθει στους 1500 τόνους. Από τους 800 τόνους οι 40 περίπου τόνοι συλλέγονται από τον δήμο Ιλίου⁴⁸. Η μελέτη του προγράμματος ανακύκλωσης χαρτιού ανήκει αποκλειστικά στον Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α., με αποτέλεσμα ο δήμος να έχει έναν δευτερεύοντα ρόλο. Έτσι, περιορίστηκε σε ρόλο ενημέρωσης των πολιτών, (τα πρώτα χρόνια μοιράστηκε στα σχολεία και στις δημόσιες υπηρεσίες ενημερωτικό φυλλάδιο με τους τρόπους ανακύκλωσης και τα υλικά που ανακυκλώνονται). Επίσης, έχει αναλάβει την φύλαξη και αντικατάσταση των κάδων από τις ζημιές. Τέλος προσπαθεί να ενισχύσει το αίσθημα ανακύκλωσης των δημοτικών υπαλλήλων και ανακυκλώνει το παλιό χαρτί απ' όλα τα δημοτικά κτίρια και υπηρεσίες.

Πρέπει να τονιστεί ότι και τα έσοδα του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. στο πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού είναι κυρίως από την πώληση του παλαιού χαρτιού. Αυτά τα έσοδα έχουν πολλές διακυμάνσεις που πολλές φορές δημιουργούν πολλά προβλήματα στο πρόγραμμα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι η τιμή του ανακυκλωμένου χαρτιού το 1995 ήταν 35 δρχ. / κιλό ενώ δυο χρόνια αργότερα ήταν μόλις 11 δρχ. / κιλό.

Δυστυχώς η τοπική αρχή δεν πήρε πολλές πρωτοβουλίες τα πρώτα χρόνια και έμεινε σε αυτό το πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού με την συνεργασία του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. Πρέπει να επισημανθεί όμως, ότι μία προσπάθεια για ανακύκλωση γυαλιού και αλουμινίου στο τέλος της προηγούμενης δεκαετίας δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα και σταμάτησε πρόωρα. Ο κύριος λόγος ο οποίος δεν ευδοκίμησε αυτό το πρόγραμμα ήταν η μη σωστή ενημέρωση των πολιτών καθώς και οι έλλειψη οικονομικών πόρων για την προώθηση και συνέχιση του προγράμματος.

Τα τελευταία χρόνια ο δήμος Ιλίου κάνει αρκετές προσπάθειες να τονώσει ξανά το αίσθημα της ανακύκλωσης στους πολίτες του. Ήδη μέσα από τα πλαίσια της συνεργασίας του με τον Σ.Δ.Π.Δ.Α έχει οργανωθεί από κοινού πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων και όλων των ανακυκλώσιμων υλικών, εκτός χαρτιού που λειτουργεί ήδη ξεχωριστό πρόγραμμα ανακύκλωσης, αλλά και συνολικά της διαχείρισης τοξικών και άλλων αποβλήτων της περιοχής. Επίσης, ασκεί ισχυρές πιέσεις για απομάκρυνση των μικρών βιομηχανιών- βιοτεχνιών που έχει η περιοχή και όσες παραμένουν να

⁴⁷ Πηγή Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. για το έτος 2002

⁴⁸ Ομοίως.

ανακυκλώνουν τα αναλώσιμα υλικά τους και να χρησιμοποιούν φιλικές προς το περιβάλλον ενεργειακές πηγές.

5.2 ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ

Σ' αυτό το τμήμα της εργασίας, θα αναφερθεί η περιβαλλοντική πολιτική του δήμου Αμαρουσίου. Η αναφορά και η ανάλυση των στοιχείων θα γίνει όπως ακριβώς έγινε και στις προηγούμενες παραγράφους για την πολιτική που ασκεί ο δήμος Ιλίου.

Ο δήμος Αμαρουσίου έχει να επιδείξει ένα πλούσιο έργο στο τομέα της καθαριότητας. Τα τελευταία χρόνια κάνει πολλές προσπάθειες να κάνει τον δήμο έναν από τους πιο «καθαρούς» δήμους της Ελλάδας αλλά και στον κόσμο και ένας λόγος που επιλέγει ο δήμος Αμαρουσίου στην εργασία είναι και αυτός. Ήδη δημοτική Αρχή έχει βάλει αυτό το στοίχημα ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων που θα γίνουν τον Αύγουστο στην χώρα μας και στους οποίους αγώνες ο δήμος Αμαρουσίου θα παίζει σημαντικό ρόλο καθώς εντός των ορίων του δήμου ανήκει το Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών.

Για να πετύχει ο δήμος τους στόχους του, υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. για να συμμετάσχει στην ανακύκλωση χαρτιού και μετέπειτα συμμετέχει στην Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης Α.Ε. που διαδραματίζει έναν από τους πιο ουσιαστικούς ρόλους της ανακύκλωσης στην Ελλάδα. Η Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. ξεκίνησε το 1992 ως μη κερδοσκοπικό σωματείο και έπειτα από 9 χρόνια λειτουργίας πήρε την μορφή Α.Ε. (το 2001).⁴⁹ Ιδρύθηκε από διάφορες επιχειρήσεις που διέθεταν συσκευασμένα προϊόντα με σκοπό την αξιοποίηση των συσκευασιών που βρίσκονται στα απορρίμματα και την μείωση του κόστους.

Ακόμα, έχει έρθει σε πολλές συμφωνίες με τις επιχειρήσεις και τις βιομηχανίες της περιοχής να μειώσουν τους ρύπους τους και να συμμετέχουν και εκείνοι στα προγράμματα ανακύκλωσης του δήμου. Τέλος συμμετέχουν σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα και ενώσεις⁵⁰ και προσπαθούν να μάθουν και μερικά προγράμματα ανακύκλωσης που γίνονται σε διάφορες πόλεις του κόσμου.

Ακόμα προσπαθεί συνεχώς να αυξήσει αλλά και να εκπαιδεύσει κατάλληλα το ανθρώπινο προσωπικό του δήμου έτσι ώστε να γίνει πιο αποτελεσματικό. Επίσης ενισχύει το μηχανολογικό του εξοπλισμό έτσι ώστε να βοηθήσει τον ανθρώπινο προσωπικό να γίνει πιο αποτελεσματικό

5.2.1 ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Σε αυτήν την παράγραφο θα γίνει αναφορά στο ανθρώπινο προσωπικό αλλά και στον μηχανολογικό εξοπλισμό του δήμου Αμαρουσίου. Έτσι όπως, αναφερθήκαμε πρώτα στο ανθρώπινο και έπειτα στο μηχανολογικό εξοπλισμό του δήμου Ιλίου, έτσι θα αναφερθούμε και στον δήμο Αμαρουσίου.

⁴⁹ Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.2003

⁵⁰ Μέλος της EUROPEAN RECOVERY & RECYCLING από το 1994 και της ASSOCIATION PRO EUROPE από το 2002. Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.

Ο δήμος Αμαρουσίου έχει περίπου 350 υπάλληλους εκ των οποίων οι 120 ασχολούνται με τον τομέα της καθαριότητας. Δηλαδή το 1/3 των εργαζομένων του δήμου απασχολείται στην καθαριότητα. Αυτός ο αριθμός αυξομειώνεται ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε εποχής. Όπως βλέπουμε αντιστοιχεί δηλαδή ένας υπάλληλος καθαριότητας ανά 1000 κατοίκους. Από αυτούς οι 95 αποτελούν τα πληρώματα των αυτοκινήτων καθαριότητας του δήμου εκ των οποίων οι 35 είναι οι οδηγοί. Οι υπόλοιποι 25 είναι είτε οδοκαθαριστές είτε έχουν αναλάβει τον καθαρισμό των δημοτικών κτιρίων.

Ακόμα υπάρχουν 5 υπάλληλοι που ασχολούνται με έργα ασφαλιτόστρωσης και συντήρησης του και 3 ηλεκτροφωτιστές που έχουν αναλάβει τον ηλεκτροφωτισμό των δρόμων και των δημοτικών κτιρίων. Δυστυχώς στον δήμο Αμαρουσίου δεν μας δόθηκαν τα στοιχεία για τους μόνιμους και συμβασιούχους που εργάζονται σε αυτόν.

Τώρα θα γίνει αναφορά στον μηχανολογικό εξοπλισμό που διαθέτει ο δήμος. Ο δήμος Αμαρουσίου έχει στόλο 11 απορριματοφόρων και 3 απορριματοφόρων ανακύκλωσης. Επίσης διαθέτει 3000 κάδους οικιακών απορριμμάτων και 1000 κάδους ανακύκλωσης. Οι κάδοι αυτοί αντιστοιχούν ανά 40 άτομα για τους οικιακούς και ανά 120 άτομα οι κάδοι ανακύκλωσης. Ακόμα σε όλους τους δημόσιους χώρους (πλατείες , σχολεία , δημοτικά κτίρια κ.α.) έχουν τοποθετηθεί μικροί κάδοι απορριμμάτων για μικροαντικείμενα.

Για την απομάκρυνση των βαριών και ογκωδών οικιακών απορριμμάτων καθώς και για τα μπάζα από τους δρόμους φροντίζουν 5 μεγάλα φορτηγά , 3 γερανοφόρα οχήματα και 5 ημιφορτηγά (που είναι πιο ευέλικτα). Το ένα από τα τρία γερανοφόρα οχήματα είναι με καλάθι το οποίο το χρησιμοποιούν και οι ηλεκτροφωτιστές για την τοποθέτηση και αλλαγή των λαμπτήρων από τους δρόμους και τα δημοτικά κτίρια. Επίσης υπάρχουν και 3 οχήματα μηχανικού οδοκαθαρισμού και 35 (σάρωθρα). Τέλος υπάρχει ένας μικρός οδοστρωτήρας. Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα⁵¹.

3^{ος} Πίνακας Στελέγωση και Εξοπλισμός

Οδηγοί Καθαριότητας	35	Απορριματοφόρα	11
Υπάλληλοι Καθαριότητας	60	Απορριματοφόρα Ανακύκλωσης	3
Υπάλληλοι σε Διάφορες Δουλειές Καθαριότητας	15	Κάδοι Απορριμμάτων	3000
		Κάδοι Ανακύκλωσης	1000
Οδοκαθαριστές	10	Φορτηγά	5
Σύνολο	120	Οδοστρωτήρας	1
Υπάλληλοι Οδοποιίας	5	Μικρά Σάρωθρα	38
Ηλεκτροφωτιστές	3	Ημιφορτηγά	5
		Γερανοί	3

5.2.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

Σ' αυτή την ενότητα θα αναφερθεί το πρόγραμμα καθαριότητας του δήμου Αμαρουσίου⁵². Θα δούμε πως ο δήμος χρησιμοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό και το μηχανολογικό εξοπλισμό για να πετύχει την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων στους στόχους που έχει θέσει.

⁵¹ Πηγή Γραφείο Καθαριότητας και Προσωπικού του Δήμου Αμαρουσίου.

⁵² Πηγή Γραφείο Καθαριότητας Δήμου Αμαρουσίου.

Το Μαρούσι διαθέτει 11 απορριματοφόρα τα οποία κάνουν από δύο δρομολόγια ημερησίως (συνολικά 22 δρομολόγια ημερησίως) και για 5 ή 6 μέρες την εβδομάδα ανάλογα με την εποχή. Κάθε όχημα αποτελείται από 3μελές πλήρωμα (ο οδηγός και δύο βοηθοί). Ημερησίως υπολογίζεται ότι συλλέγονται 85 τόνοι σκουπιδιών. Πρέπει να αναφερθεί ότι η συγκομιδή των απορριμμάτων γίνεται μηχανικά δηλ. οι κάτοικοι τοποθετούν τα απορρίμματα στους κάδους και έπειτα αδειάζονται αυτόματα στα απορριματοφόρα. Επίσης επειδή στον δήμο υπάρχουν αρκετά νοσοκομεία , τα απορρίμματα τους τα συλλέγονται καθημερινά επειδή είναι πολύ επικίνδυνα για την δημόσια υγεία και των ασθενών που περιθάλπονται σε αυτά.

Ακόμα από Δευτέρα ως Παρασκευή οι οδοκαθαριστές του δήμου καθαρίζουν διάφορα σημεία και με μηχανοκίνητες σκούπες πλένουν τους δρόμους , τις πλατείες και καθαρίζουν τις σχάρες των φρεατίων της αποχέτευσης. Επίσης υπάρχει ειδικό συνεργείο που συλλέγει τα νεκρά ζώα από τους δρόμους και σχεδόν καθημερινά κάνουν επιθεώρηση και έλεγχο της ποιότητας της καθαριότητας.

Άλλα συνεργεία του δήμου με τα φορτηγά και τα γερανοφόρα οχήματα καθαρίζουν τα απεριφρακτα οικόπεδα και τα ρέματα από τα μπάζα και τα βαριά οικιακά απορρίμματα. Ακόμα λίγο πριν το καλοκαίρι καθαρίζουν τα ξερά χόρτα για να αποφευχθούν οι εστίες μόλυνσης και πυρκαγιών. Επίσης με ειδικά πλυντήρια πλένουν τους κάδους απορριμμάτων και αντικαθιστούν εκείνους που έχουν χαλάσει. Τέλος οι δημοτικοί υπάλληλοι που ασχολούνται στην καθαριότητα , καθαρίζουν τους προάυλους χώρους των σχολείων καθώς και όλους τους δημόσιους χώρους.

Οι υπάλληλοι που ασχολούνται με την οδοποιία καθημερινά καλύπτουν τις λακκούβες και επισκευάζουν τους δρόμους από κάθε είδους ζημιά. Τα μεγάλα έργα οδοποιίας η δημοτική αρχή τα αναθέτει σε εργολάβους έπειτα από διαγωνισμούς. Κάθε χρόνο ασφαλτώνονται πολλοί δρόμοι. (π.χ. Ολυμπίας, Βυζαντίου, Ίμβρου, Αρτης κ.α.). Έτσι οι δρόμοι δεν γεμίζουν χώματα και λάσπες. Επίσης, οι ηλεκτροφωτιστές του δήμου καθημερινά ασχολούνται με την συντήρηση και επέκταση του δικτύου. Τα τελευταία 2 χρόνια έχουν ηλεκτροφώτιστοι 12 πεζόδρομοι και αρκετά σχολεία και χώροι άθλησης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν τα σκοτεινά μέρη του δήμου τα οποία συνήθως γίνονται μικρές χωματερές από μπάζα και οικιακές συσκευές.

5.2.3 ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ

Από τις αρχές της δεκαετίας του '80 στο Μαρούσι λειτουργεί σταθμός μέτρησης εκπομπών ρυπών⁵³. Λόγω της γεωγραφικής θέσης του δήμου αλλά και την ύπαρξη δύο από τις κεντρικότερες λεωφόρους του λεκανοπεδίου Αττικής (Λεωφόρος Κηφισίας και Λεωφόρος Κύμης) τα επίπεδα του Διοξειδίου του Άνθρακα ήταν αρκετά ανεβασμένα. Έτσι στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας ο δήμος σε συνεργασία με μια εταιρία από την Brescia της Ιταλίας και με την Climate Alliance Αυστρίας έχει προχωρήσει σε ένα πρόγραμμα για μείωση του διοξειδίου του άνθρακα. Με βάση το πρόγραμμα γίνεται i) καταμέτρηση του προβλήματος και εντοπισμός της πηγής μόλυνσης ii) εξετάζονται τα

⁵³ Πηγή Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Γεν. Δ/νση Περιβάλλοντος Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Έκθεση 2001 Τμήμα Ποιότητας Ατμόσφαιρας

καταλληλότερα μέτρα με την χρήση εναλλακτικών ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και iii) γίνεται ενημέρωση του κοινού για εξοικονόμηση ενέργειας.

Σύμφωνα, με τα στοιχεία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. η τάση των ρύπων στον δήμο Αμαρουσίου είναι σε πτωτική πορεία τα τελευταία χρόνια. Ο κύριος λόγος της πτωτικής πορείας ήταν το ολοκληρωμένο δίκτυο Δημοτικής Συγκοινωνίας που δημιουργήθηκε στον δήμο και η αύξηση των δρομολογίων του Ηλεκτρικού Σιδηρόδρομου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την μείωση της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων. Οι μετρήσεις που γίνονται στον δήμο αφορούν τους παρακάτω ρύπους: Μονοξειδίο και Διοξείδιο του Άνθρακα , Διοξείδιο του Αζώτου και του Θείου και στο Οζόν. Στους παρακάτω πίνακες θα δούμε τα στοιχεία που μας έδωσε το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για τις μέρες που χαρακτηρίζεται η ρύπανση στον δήμο χαμηλή, μέτρια, υψηλή και πολύ υψηλή για το έτος 2001⁵⁴

4° Διάγραμμα

ΜΟΝΟΞΕΙΔΙΟ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ			
Χαμηλή	Μέτρια	Υψηλή	Πολύ υψηλή
335 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
ΔΙΟΞΕΙΔΙΟ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ			
Χαμηλή	Μέτρια	Υψηλή	Πολύ υψηλή
332 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
ΟΖΟΝ			
Χαμηλή	Μέτρια	Υψηλή	Πολύ υψηλή
341 (95,3%)	14 (3,9%)	3 (0,8%)	0 (0%)
ΔΙΟΞΕΙΔΙΟ ΤΟΥ ΑΖΩΤΟΥ			
Χαμηλή	Μέτρια	Υψηλή	Πολύ υψηλή
362 (99,5%)	2 (0,5%)	0 (0%)	0 (0%)

5.2.4 ΕΝΤΥΠΟ ΤΗΡΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Ο δήμος δεν έχει επιβάλει ακόμα έναν γενικό κανόνα καθαριότητας για όλους τους πολίτες του δήμου, αλλά έχει θεσπίσει ένα έντυπο τήρησης περιβαλλοντικών όρων από όσους πρόκειται να φτιάξουν μια νέα οικοδομή. Το έντυπο αυτό αφορά και αναφέρεται σε όλους τους τύπους οικοδομής ή προσθήκης. Δηλαδή είτε πρόκειται για μονοκατοικία, είτε πολυκατοικία είτε τέλος για επαγγελματικό χώρο.

⁵⁴ Πηγή Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Γεν. Δ/ση Περιβάλλοντος Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Έκθεση 2001 Τμήμα Ποιότητας Ατμόσφαιρας.

Το έντυπο αυτό αποτελείται από 7 άρθρα⁵⁵ στα οποία αναφέρονται οι υποχρεώσεις των ενδιαφερόμενων αλλά τα πρόστιμα που προβλέπονται στους παραβάτες τους. Το έντυπο αυτό έχει τέσσερα χρόνια ζωής και εκδόθηκε με βάση της απόφασης 50/2000 του Δημοτικού Συμβουλίου. Η διαδικασία για τους πολίτες είναι η εξής: Ο ενδιαφερόμενος όταν καταθέτει τα σχέδια για αδειοδότηση της οικοδομής του στην πολεοδομία, θα πρέπει να καταθέτει τα ίδια έγγραφα σε ξεχωριστό φάκελο στο γενικό Πρωτόκολλο του δήμου για το Γραφείο Περιβάλλοντος, το οποίο έχει την ευθύνη του ελέγχου και της έγκρισης της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων.

Στο άρθρο 2 ο κύριος του έργου υποχρεούται να περιφράξει τον χώρο εργασιών για την αποφυγή ατυχημάτων και για να μην επιβαρύνει τον περιβάλλοντα χώρο με μάζα και άλλα υλικά. Η προσωρινή αυτή περίφραξη θα απομακρυνθεί με το τέλος των εργασιών. Ο δήμος δίνει μια εβδομάδα περιθώριο από την έναρξη των εργασιών ώστε να τοποθετηθεί η περίφραξη. Σε αντίθετη περίπτωση το πρόστιμο ανέρχεται στα 293,00 €.

Στο άρθρο 3.1 αναφέρεται ότι για κάθε 100 τ.μ. οικοπέδου απαιτείται η φύτευση ενός τουλάχιστον δέντρου και 1 δέντρο ανά 25 τ.μ. προκηπίου (πρασιάς). Η φύτευση θα ελέγχεται από την δημοτική αστυνομία έπειτα από 3 μήνες από την ημέρα χορήγησης της άδειας. Σε περίπτωση μη φύτευσης κάποιου δέντρου στην παραπάνω χρονική περίοδο δίνεται ένας επιπλέον μήνας χάριτος και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 146€ ανά υπολειπόμενου δέντρου. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου αναφέρεται η σημασία φύτευσης της μπορντούρας. Δηλαδή μέσα από την μάντρα και στην ίδια ρυμοτομική γραμμή με τα γειτονικά κτίρια.

Στο επόμενο άρθρο αναφέρονται οι θέσεις στάθμευσης που υποχρεούνται να δημιουργούνται στις νέες οικοδομές. Έτσι ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής παραδείγματα: για κατοικίες με δύο διαμερίσματα προβλέπονται 2 θέσεις στάθμευσης, για 5 διαμερίσματα 7 θέσεις και για περισσότερα διαμερίσματα προβλέπονται θέσεις στάθμευσης με βάση τον συντελεστή 1,3 ανά διαμέρισμα. Για διαμερίσματα άνω των 120 τ.μ. δημιουργείται και 2^η θέση στάθμευσης. Επίσης για τα γήπεδα αθλοπαιδιών προβλέπεται μία θέση στάθμευσης ανά 10 θεατές, στα νοσοκομεία μία θέση ανά 3 κλίνες, για τα γραφεία μία θέση ανά 30 τ.μ. κ.ο.κ.

Στο 5^ο άρθρο ορίζονται οι όροι κατάληψης πεζοδρομίου. Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να λάβει σχετική άδεια από τον δήμο και για κάποιο χρονικό διάστημα. Κατά την περίοδο κατάληψης πεζοδρομίου πρέπει να εξασφαλίζει την ασφαλή διέλευση των πεζών οριοθετώντας ένα νοητό πεζοδρόμιο και με την περίφραξη του χώρου που έχει καταληφθεί. Οι παραβάτες θα πληρώνουν 146 € και θα έχουν 3 μέρες περιθώριο για να συμμορφωθούν.

Τέλος στο έκτο άρθρο δίνονται οι οδηγίες για την κατασκευή και φύτευση του πεζοδρομίου. Οι οδηγίες δίνονται από το γραφείο Τεχνικών Υπηρεσιών του δήμου. Έτσι ο κατασκευαστής του πεζοδρομίου πρέπει να λάβει τα ανάλογα μέτρα. (π.χ. δημιουργία εσοχής για κάδους απορριμμάτων, μέγεθος πεζοδρομίου κ.α.). Επίσης πρέπει να εγκριθούν τα είδη φυτών και η φύτευσή τους. Σε

⁵⁵ Στο παράρτημα θα υπάρχει πλήρες το έντυπο αυτό.

περίπτωση μη συμμόρφωσης επιβάλλεται πρόστιμο 293 €. Στο τελευταίο άρθρο αναφέρονται όλα τα πρόστιμα τα οποία έχουν αναφερθεί παραπάνω.

5.2.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Ο δήμος Αμαρουσίου σε συνεργασία με την Ε.Ε.Α.Α. έχει να επιδείξει ένα πλούσιο και πρωτοποριακό πρόγραμμα στον τομέα της ανακύκλωσης. Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να γίνει και βάση παραδειγματισμού από τους άλλους Ο.Τ.Α. και με βάση αυτό να πραγματοποιήσουν και εκείνοι ένα αντίστοιχο πρόγραμμα. Σ' αυτό το σημείο θα αναφερθεί αναλυτικά το πρόγραμμα ανακύκλωσης.

Αυτή την στιγμή στην Ε.Ε.Α.Α συμμετέχουν 298 εταιρείες και τα έσοδα της είναι 20,5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Ο νόμος 2939 περί «Συσκευασιών και Εναλλακτικής Διαχείρισης των Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων» ο οποίος ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2001 θέτει ως υποχρεωτική την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών στη χώρα μας. Ο νόμος αυτός αποτελεί εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας στη σχετική νομοθεσία της Ε.Ε. και ειδικότερα στην οδηγία 94/62 της Ε.Ε.

Το επιχειρησιακό σχέδιο της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. έχει αδειοδοτηθεί από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σύμφωνα με την υπ' αριθμόν 106453/20-02-2003 υπουργική απόφαση της Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. βάσει του οποίου οργανώνεται το Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Συσκευασίας (Σ.Σ.Ε.Δ.-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ). Σύμφωνα με την απόφαση αυτή στην Ε.Ε.Α.Α. θα συμμετέχει κατά 35% η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.).

Ο λόγος για τον οποίο ο δήμος Αμαρουσίου έγινε μέλος στην Ε.Ε.Α.Α. είναι επειδή έχει μεγάλη τεχνογνωσία και μέσα υλοποίησης του προγράμματος. Οπότε ο δήμος μαζί με άλλους έξι όμορους δήμους⁵⁶ υιοθέτησε το πρόγραμμα της Ε.Ε.Α.Α. Το έργο αυτό είναι το πρώτο πολυσυλλεκτικό πρόγραμμα ανακύκλωσης υλικών από τα δημοτικά απορρίμματα με διαλογή στην πηγή στον Ελληνικό χώρο. Τα υλικά - στόχοι του έργου είναι οι συσκευασίες από όλα τα υλικά (χαρτί, γυαλί, μέταλλα και πλαστικά), καθώς και το έντυπο χαρτί. Δυστυχώς δεν έχουμε ξεχωριστά στοιχεία για τον δήμο Αμαρουσίου εκτός από τον αριθμό των κάδων (1000) και των απορριμματοφόρων ανακύκλωσης (3) που αναφέρθηκαν στην παράγραφο 5.2.1. Άρα συνολικά σήμερα εξυπηρετεί 200.000 κατοίκους που αντιστοιχούν σε 69.270 νοικοκυριά και αντιστοιχεί περίπου 1 κάδος ανακύκλωσης ανά 25 νοικοκυριά. Οι μηνιαίες ποσότητες που συλλέγονται είναι 650 τόνοι περίπου και ανακτώνται 450 τόνοι⁵⁷. Παρακάτω παρουσιάζεται διάγραμμα με τις μηνιαίες συλλεγόμενες και ανακτώμενες ποσότητες κατά μέσο όρο από το 1997 ως και το 2003⁵⁸. Τον μήνα Μάρτιο του 2004 καταγράφηκε νέο ρεκόρ, αφού η συλλεγόμενη ποσότητα ανήλθε σε 720 τόνους και το καθαρό προϊόν σε 486 τόνους.⁵⁹

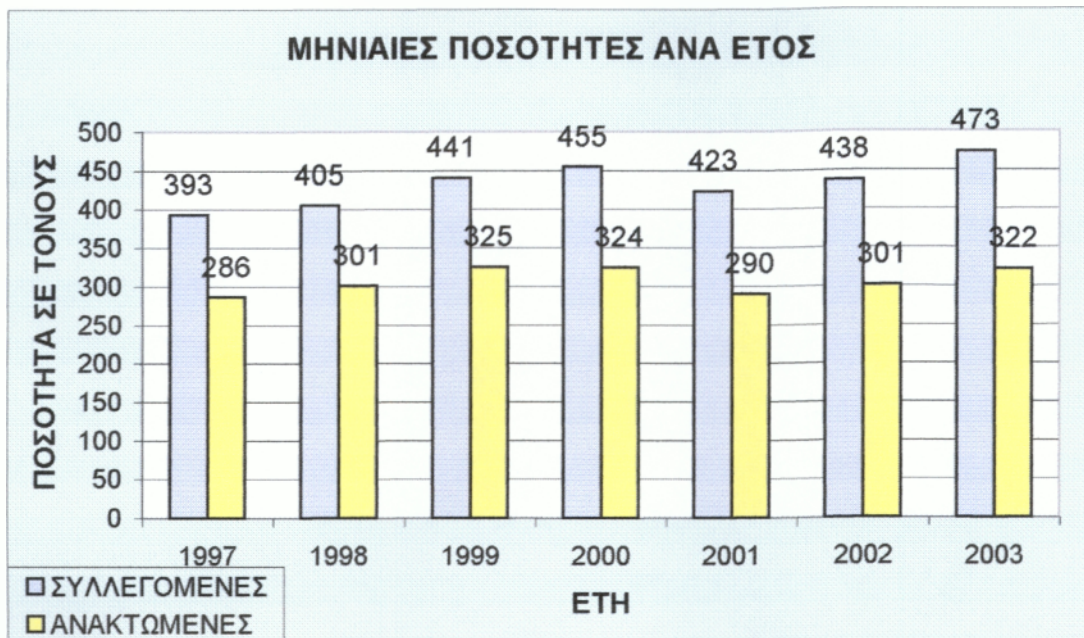
⁵⁶ Τους δήμους Βριλησίων, Μελισσιών, Πεύκης, Φιλοθέης, Χαλανδρίου, Κηφισιάς

⁵⁷ Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.

⁵⁸ Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. Φεβρουάριος 2004

⁵⁹ Πηγή Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. 2004

5^ο Διάγραμμα Ανακύκλωση στο Μαρούσι

Στο έργο των επτά δήμων έχουν αναπτυχθεί 2700 κάδοι, απασχολούνται 9 ειδικά αυτοκίνητα αποκομιδής ξηρού ρεύματος, και έχουν μοιρασθεί περισσότερες από 69.000 επαναχρησιμοποιούμενες τσάντες. Στο Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών απασχολούνται 25 άτομα. Το έργο αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη. Από αυτούς τους επτά δήμους ο δήμος Αμαρουσίου αποτελεί περίπου το 45 % σε πληθυσμό και το 35 % συλλογής απορριμμάτων σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.

Στο Μαρούσι έχουν τοποθετηθεί 1000 κάδοι ανακύκλωσης ανά 50 με 100 μέτρα. Κάθε κάδος έχει χρώμα μπλε και χωρητικότητα 660 λίτρων. Για να πετύχει το πρόγραμμα πρέπει να συνδυαστούν τα εξής: α) η σωστή συνεργασία της δημοτικής αρχής με την Ε.Ε.Α.Α. και β) η σωστή ενημέρωση και η δημιουργία κατάλληλων κινήτρων συμμετοχής των πολιτών από τους φορείς. Για τον λόγο αυτόν ο δήμος Αμαρουσίου δημιούργησε ειδικό ενημερωτικό έντυπο που επεξηγούσε όλους τους όρους με τους οποίους θα συμμετείχε κάποιος στο πρόγραμμα καθώς επίσης και με επισκέψεις από σπίτι σε σπίτι προσπάθησε να ενημερώσει τους δημότες του δίνοντάς τους παράλληλα με το έντυπο και την ειδική τσάντα ανακύκλωσης χωρητικότητας 35 λίτρων. Στην τσάντα αυτήν τοποθετούν όλα τα υλικά που μπορούν να ανακυκλωθούν και έπειτα τα ρίχνουν στους κάδους ανακύκλωσης. Η συλλογή των απορριμμάτων αυτών γίνεται ανά δύο μέρες. Τα αποτελέσματα είναι άκρως ενθαρρυντικά καθώς το 2003 ανακτήθηκαν συνολικά 3.807,2 τόνοι από όλα τα υλικά, σε σύνολο 22.000 τόνων απορριμμάτων, περίπου το 2003.

Ακόμα ο δήμος Αμαρουσίου προσπάθησε και πέτυχε να εισάγει στο πνεύμα της ανακύκλωσης και τις μεγάλες επιχειρήσεις της περιοχής. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 1999, όπου ο δήμος συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα « Ο.Τ.Α. και Επιχειρήσεις: Προώθηση Εθελοντικών Περιβαλλοντικών Συμφωνιών » που χρηματοδοτήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το πρόγραμμα αυτό είχε διάρκεια 27 μήνες και συμμετείχαν οι εταιρείες Coca Cola, e-Decathlon και Panafon (5 κτίρια).

Σκοπός του προγράμματος ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσο κίνητρα που δίνονται από ένα Δήμο (π.χ. δωρεάν χρήση δημοτικών παροχών) μπορούν να ενεργοποιήσουν τους υπαλλήλους των επιχειρήσεων, έτσι ώστε οι τελευταίοι να υιοθετήσουν μια πιο φιλική προς το περιβάλλον συμπεριφορά, η οποία θα βελτιώσει τελικά και την περιβαλλοντική επίδοση των επιχειρήσεων.

Κυριότεροι στόχοι του προγράμματος ήταν οι εξής : i) ενθάρρυνση του διαλόγου μεταξύ του δήμου και τις επιχειρήσεις, ii) παροχή κινήτρων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, iii) προώθηση της εισαγωγής συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στις επιχειρήσεις και iv) ευαισθητοποίηση όλων των φορέων.

Το πρώτο βήμα ήταν να ενημερωθούν για το πρόγραμμα οι διευθυντές των επιχειρήσεων καθώς και οι εργαζόμενοι στους οποίους διανεμήθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο. Το δεύτερο βήμα ήταν να προσδιοριστούν τα κίνητρα που θα έδινε ο δήμος στους εργαζομένους τα οποία είχαν σχέση κυρίως με την δωρεάν χρήση κάποιων δημοτικών παροχών (παιδικούς σταθμούς, αθλητικά κέντρα, παρακολούθηση μαθημάτων πληροφορικής, ελεύθερη είσοδο στον δημοτικό κινηματογράφο. Διακανονισμός για την πληρωμή του περιβαλλοντικού τέλους των επιχειρήσεων. Τέλος τέθηκαν κάποιοι στόχοι οι οποίοι αναφέρονται στους επόμενους δύο πίνακες μαζί με τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν⁶⁰.

6^{ος} Πίνακας

	PANAFON (χαρτί)					e- Decathlon (χαρτί)	Coca-Cola (αλουμίνιο)
	Κτίριο 1	Κτίριο 2	Κτίριο 3	Κτίριο 4	Κτίριο 5		
Στόχος	45%	30%	30%	30%	30%	30%	40%
Πραγματικό αποτέλεσμα	49,42%	14,41%	42,14%	56,93%	63,70%	64,50%	32,14%
	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↓

Ανακύκλωση χαρτιού από την Coca Cola

1. Παραγόμενη ποσότητα χαρτιού ημερησίως - Kgr	40,47
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ	
2. Χρονική περίοδος-εργάσιμες	264
3. Συλλεγόμενη ποσότητα- Kgr	7329
4. Kgr/ ημέρα	27,76
5. Ανακύκλωση % (=27,76/40,47*100)	68,59

Επίσης μειώθηκε η κατανάλωση ενέργειας κατά 19 % στην εταιρία e-Decathlon, ενώ για τις άλλες δύο δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία. Ακόμα λειτούργησε μια νέα γραμμή δημοτικής συγκοινωνίας τον Ιούνιο του 2002 η οποία εξυπηρετεί το επιχειρησιακό κέντρο του δήμου μέσα στα πλαίσια ανταλλαγής κινήτρων των επιχειρήσεων και του δήμου. Τέλος η μεγαλύτερη επιτυχία του προγράμματος ήταν ότι οι επιχειρήσεις συνέχισαν το περιβαλλοντικό τους έργο και μετά την λήξη του τον Φεβρουάριο του 2002. Επίσης το παράδειγμα των τριών επιχειρήσεων το ακολούθησαν και άλλες εταιρίες.

⁶⁰ Πηγή Δήμος Αμαρουσίου με βάση το πρόγραμμα «Ο.Τ.Α. και Επιχειρήσεις: Προώθηση Εθελοντικών Περιβαλλοντικών Συμφωνιών » 2002

5.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε τα συμπεράσματα που βγαίνουν σε αυτό το κεφάλαιο. Όπως γίνεται αντιληπτό στο θέμα του μηχανολογικού εξοπλισμού αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού οι δύο δήμοι δεν έχουν σχεδόν καμία διαφορά. Οι εργάτες καθαριότητας αντιστοιχούν περίπου σε 1000 κατοίκους του κάθε δήμου. Οι κάδοι απορριμμάτων αντιστοιχούν ένας για κάθε 44- 45 κατοίκους στον δήμο Ιλίου, ενώ στον δήμο Αμαρουσίου ένας ανά 40 κατοίκους. Οι μόνες διαφορές στο μηχανολογικό εξοπλισμό είναι: α) στους κάδους ανακύκλωσης όπου ο δήμος Αμαρουσίου διαθέτει 1000 έναντι 400 που διαθέτει ο δήμος Ιλίου, που είναι αποτέλεσμα του ολοκληρωμένου προγράμματος ανακύκλωσης που πραγματοποιείται στον δήμο Αμαρουσίου σε συνεργασία με την Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. και β) στις μηχανοκίνητες σκούπες και στα αυτοκινούμενα πλυντήρια κάδων όπου ο δήμος Ιλίου διαθέτει 9 και 3 αντίστοιχα, ενώ ο δήμος Αμαρουσίου δεν έχει ακόμα παραλάβει κανένα τέτοιο αυτοκίνητο.

Και στην αποκομιδή των απορριμμάτων βλέπουμε μια ισορροπία στους δύο δήμους. Καθημερινά εκτελούνται τα ίδια δρομολόγια (22) και συλλέγονται 100 τόνοι απορριμμάτων στο Ίλιον και 85 στο Μαρούσι⁶¹ που αντιστοιχούν σε 7,4 κιλά ανά κάτοικο ημερησίως στον δήμο Ιλίου και 6,9 κιλά ανά κάτοικο στον δήμο Αμαρουσίου. Η μεγάλη διαφορά στους δύο δήμους είναι ο τομέας της ανακύκλωσης. Ενώ στον δήμο Αμαρουσίου ανακυκλώνονται σχεδόν όλες οι συσκευασίες, στον δήμο Ιλίου ανακυκλώνεται μόνο το χαρτί. Γι' αυτόν τον λόγο έχουμε και την διαφορά των 15 τόνων ημερησίως αποκομιδής απορριμμάτων ανάμεσα στους δύο δήμους. Για αυτόν τον λόγο βλέπουμε και την διαφορά του μισού κιλού ανά κάτοικο ημερησίως ανάμεσα στους δύο δήμους.

Επίσης, ο δήμος Αμαρουσίου έχει να παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική στον τομέα της ανακύκλωσης και είναι ο πρωτεργάτης των πολιτικών ανακύκλωσης στην Ελλάδα. Αντίθετα η πολιτικές στον ίδιο τομέα στον Δήμο Ιλίου είναι αρκετά φτωχές και περιορίζονται μόνο στην ανακύκλωση του χαρτιού. Έτσι, στον μεν δήμο Αμαρουσίου οι μέσες μηνιαίες συλλεγόμενες ποσότητες είναι περίπου 500 τόνοι, από διάφορα υλικά, ανάλογα με τον μήνα ενώ στο δήμο Ιλίου είναι μόλις 120 τόνοι και αφορούν μόνο το χαρτί. Όσον αφορά την πολιτική της αποκομιδής των απορριμμάτων και οι δύο δήμοι έχουν αναπτύξει ολοκληρωμένα συστήματα με αποτέλεσμα να μην παρουσιάζεται στους δύο δήμους το φαινόμενο της συγχώνευσης απορριμμάτων έξω από τους κάδους αλλά και από στους δρόμους της πόλης.

Βέβαια, πολύ ενθαρρυντικό είναι ότι και οι δύο δήμοι προσπαθούν να αυξήσουν τα αποτελέσματα τους με την συμμετοχή τους σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα και σε διάφορους συνδέσμους στην Ελλάδα. Ακόμα, συνέχεια προσπαθούν να αυξήσουν το ανθρώπινο και μηχανολογικό εξοπλισμό.

⁶¹ Πηγή Τμήμα Καθαριότητας Δήμου Ιλίου και Γραφείο Καθαριότητας δήμου Αμαρουσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

« Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ

ΠΡΑΣΙΝΟΥ »

Το 6^ο κεφάλαιο θα αφορά την περιβαλλοντική πολιτική των δύο Ο.Τ.Α. στον τομέα του πρασίνου. Έτσι θα δούμε τους στόχους και τις ενέργειες που έχουν κάνει ή που θα κάνουν για να αυξήσουν το πράσινο στις περιοχές τους. Η διάρθρωση του κεφαλαίου θα είναι πανομοιότυπη όπως και στο προηγούμενο κεφάλαιο με την μόνη διαφορά ότι στο κεφαλαίο αυτό θα αναλυθεί πρώτα η πολιτική του δήμου Αμαρουσίου και έπειτα του δήμου Ιλίου.

6.1 ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟ

Ο δήμος Αμαρουσίου έχει κάνει πολλές προσπάθειες να αυξήσει το πράσινο και τους ακάλυπτους χώρους. Ήδη αυτή την περίοδο λειτουργούν δύο προγράμματα. Ένα βραχυπρόθεσμο με ορισθείσα ημερομηνία λήξης το 2005 και ένα μεσοπρόθεσμο με ημερομηνία λήξης το 2008. Στόχος του προγράμματος είναι να αυξήσει τους χώρους πρασίνου κατά 4 % μέχρι το 2008 (δηλαδή 0,5 % ετησίως) και να φυτευτούν 6000 νέα δένδρα ως το 2008 (1000 νέες φυτεύσεις δένδρων ανά έτος)⁶².

Για τον λόγο αυτό στις αρχές του 2002 είχε αρχίσει ένα πρόγραμμα καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης και έπειτα έγινε η κατάλληλη επιλογή προτάσεων ανάλογα με το πρόβλημα και την περιοχή. Ο δήμος Αμαρουσίου αποτελείται από 17 πολεοδομικές ενότητες (διαμερίσματα). Για καλύτερα αποτελέσματα ο δήμος χώρισε την περιοχή σε δύο μέρη. Την περιοχή του κέντρου και της περιφέρειας (16 πολεοδομικές ενότητες). Οπότε, η συνολική έκταση του κέντρου της πόλης αποτελεί το 6,3 % (840.000 τ.μ.) της συνολικής έκτασης του δήμου (93,7 % ή 12.560.000 τ.μ. η έκταση της περιφέρειας).

Το 9,3 % της συνολικής έκτασης του κέντρου αποτελεί υπαίθριο χώρο πρασίνου και στόχος της δημοτικής αρχής είναι το ποσοστό αυτό να αυξηθεί σε 12,3 % μέχρι το 2008. Αντίστοιχα στην περιφέρεια το ποσοστό το 2002 ήταν 9,9 % και στόχος είναι να αυξηθεί σε 13 % το 2008. Δηλαδή στην συνολική έκταση του δήμου το 9,7 % αποτελεί υπαίθριο χώρο (1.319.916τ.μ.)⁶³ και με βάση τον πληθυσμό του δήμου (120.000 κατοίκους περίπου) αντιστοιχούν σε 10,9 τ.μ. ανά κάτοικο. Ήδη το 2002 έγιναν 465 νέες φυτεύσεις και το 2003 περίπου 850 που βρίσκονται πολύ κοντά στον στόχο που έχει θέσει η δημοτική αρχή όπως είδαμε παραπάνω.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν στόχοι και προβλέψεις του δήμου Αμαρουσίου για το μέλλον. Για να μάθουμε όμως καλύτερα την πολιτική του δήμου καλό είναι να δούμε πρώτα την υφιστάμενη κατάσταση στους χώρους πρασίνου στον δήμο και έπειτα να δούμε ποια έργα προβλέπονται. Οι υπαίθριοι χώροι αποτελούνται από τις εξής τρεις κατηγορίες: i) τους «ανοικτούς χώρους πρασίνου » (πάρκα, παιδικές χαρές και πλατείες), ii) τις «σκληρές επιφάνειες » (Προαύλια κτιρίων- σχολείων, Πεζοδρόμια) και iii) τα «τμήματα δρόμων » (νησίδες και διαζώματα στο κέντρο των δρόμων, τρίγωνα πρασίνου στους οδικούς κόμβους).

Για την προστασία του πρασίνου και την ανάδειξη του ο δήμος διαθέτει δύο υδροφόρες αρκετά κλαδευτικά και κηπευτικά μηχανήματα και απασχολεί περίπου 38 υπαλλήλους ανάλογα με την εποχή

⁶² Πηγή Γραφείο Περιβάλλοντος Δήμου Αμαρουσίου.

⁶³ Ομοίως

και τις ανάγκες του δήμου. Δυστυχώς όπως και με τους υπαλλήλους της καθαριότητας, έτσι και με τους υπαλλήλους του πρασίνου ο δήμος δεν μας έδωσε στοιχεία για τους μόνιμους και τους συμβασιούχους.

6.1.2 ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Όπως είδαμε παραπάνω οι « ανοικτοί χώροι πρασίνου » περιλαμβάνουν τις πλατείες , τα πάρκα και τις παιδικές χαρές. Στους χώρους αυτούς υπάρχουν τμήματα που είναι φυτεμένα με γρασίδι και τμήματα που είναι φυτεμένα με διάφορα φυτά και δένδρα. Οι « ανοικτοί πράσινοι χώροι » στο κέντρο του δήμου Αμαρουσίου καλύπτουν 27.361 τ.μ. από τα 840.000 τ.μ. που είναι η συνολική του έκταση. Άρα αποτελούν το 3,3 % από το συνολικά 9,3 % των υπαίθριων χώρων του κέντρου που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο. Ορισμένες από τις πλατείες του κέντρου είναι οι εξής : πλατεία Ηρώων με έκταση 8.000 τ.μ. περίπου, πλατεία Εθνικής Αντίστασης με έκταση 4.000 τ.μ. , πλατεία Κασταλίας με έκταση 200 τ.μ. κ.α.

Στην συνολική έκταση της περιφέρειας (12.560.000 τ.μ.) οι « ανοικτοί χώροι πρασίνου » καταλαμβάνουν 1.154.294 τ.μ. και αποτελούν το 9,2 % της συνολικής έκτασης από τους υπαίθριους χώρους. Βέβαια αυτήν την στιγμή αυτά τα δεδομένα έχουν αλλάξει γιατί σε ένα από τα σημαντικότερα πολεοδομικά διαμερίσματα του δήμου (στο Ο.Α.Κ.Α.) γίνονται πολλά έργα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες που θα γίνουν οπότε υπολογίζεται ότι οι χώροι πρασίνου θα αυξηθούν.

Ορισμένοι από τους μεγαλύτερους χώρους πρασίνου είναι οι εξής: το πάρκο Δωδεκανήσου στην περιοχή Νέο Τέρμα με έκταση 3.000 τ.μ., το πάρκο Ηρώδου Αττικού στην περιοχή του Κ.Α.Τ. με έκταση 6.000 τ.μ., το πάρκο Ελευθερίας- Νεαπόλεως στην περιοχή Νέα Φιλοθέη με έκταση 16.000 τ.μ., το άλσος Παραδείσου στην ομώνυμη περιοχή με έκταση 20.000 τ.μ. κ.α.

Για την συντήρηση του γρασιδιού και των φυτών ο δήμος έχει τοποθετήσει αυτόματο πότισμα στους περισσότερους από αυτούς τους ανοικτούς χώρους την τελευταία εξαετία. Σε όσους χώρους δεν λειτουργεί ακόμα αυτόματο πότισμα οι υδροφόρες του δήμου φροντίζουν να ποτίσουν τα φυτά. Η φύτευση των χώρων αυτών έγινε κυρίως έπειτα από διάφορους διαγωνισμούς και αναθέσεις σε εργολάβους αλλά και σε εθελοντικές δενδροφυτεύσεις που κάνουν διάφοροι φορείς και κυρίως από τα σχολεία που τα τελευταία χρόνια έχουν να επιδείξουν πλούσια περιβαλλοντική πολιτική σε συνεργασία με την δημοτική αρχή.

Από τα ποσοστά που αντιστοιχούν στην περιοχή του κέντρου και στην υπόλοιπη περιφέρεια βγαίνει το συμπέρασμα ότι στην περιφέρεια όλο το πράσινο εκφράζεται κυρίως μέσα από τους « ανοικτούς χώρους » ενώ αυτό το ποσοστό μειώνεται αισθητά στο κέντρο του δήμου. Ο κυριότερος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι η έλλειψη μεγάλων χώρων στο κέντρο σε σχέση με την περιφέρεια του δήμου. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά όλα τα παραπάνω στοιχεία.

ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΧΩΡΟΙ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
ΚΕΝΤΡΟ	27.361 τ.μ. από 840.000 τ.μ.	3,3 %
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1.154.294 τ.μ. από 12.560.000 τ.μ.	9,2 %

6.1.3 ΣΚΛΗΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ

Σ' αυτήν την παράγραφο θα αναφερθούν οι « σκληρές επιφάνειες » και το ποσοστό που κατέχουν στους συνολικούς υπαίθριους χώρους του δήμου Αμαρουσίου. Η τοπική αρχή στην προσπάθεια της να αυξήσει το πράσινο και να ομορφύνει την ζωή των κατοίκων και των επισκεπτών του δήμου έχει δημιουργήσει πολλούς πεζόδρομους και δρόμους ήπιας κυκλοφορίας. Επίσης κάνει συνεχώς προσπάθειες να πρασινίσει και όλους τους προάυλιους χώρους (σχολεία, κτίρια, εκκλησιών κ.α.). Κυρίως οι επιφάνειες αυτές είναι φυτεμένες με διάφορα φυτά και δένδρα και λιγότερο με γρασιδί καθώς ο χώρος είναι πιο περιορισμένος από τους « ανοικτούς χώρους πρασίνου » οι οποίοι αναφέρθηκαν παραπάνω.

Στην περιοχή του κέντρου η καλυπτόμενη έκταση « σκληρές επιφάνειες » ανέρχεται σε 47.420 τ.μ. και σε ποσοστό 5,6 % της συνολικής έκτασης του κέντρου αλλά και από την συνολική έκταση υπαίθριων χώρων που υπάρχουν στο κέντρο. Μερικές από τις επιφάνειες αυτές είναι οι εξής: οι περιβάλλοντες χώροι του πνευματικού κέντρου και του γυμναστηρίου Σπίρου Λούη, οι πεζόδρομοι Διονύσου, Πλαστήρα κ.α.

Αντίστοιχα οι εκτάσεις αυτές που βρίσκονται στην περιφέρεια του δήμου καλύπτουν έκταση 61.281 τ.μ. και μόλις το 0,5 % της συνολικής έκτασης της περιφέρειας. Αναφορικά υπάρχουν οι εξής εκτάσεις: το κτίριο του δημαρχείου στην περιοχή των Αγίων Αναργύρων, οι πεζόδρομοι Κρόνου-Κυβέλης-Κνωσού στην περιοχή του Αγίου Νικολάου, σε όλες τις εκκλησίες και δημόσια σχολεία του δήμου κ.α. Βέβαια σημαντικό ρόλο έχει παίξει και το γεγονός ότι ο Δήμος Αμαρουσίου υποχρεώνει τους ιδιοκτήτες που φτιάχνουν νέες οικοδομές να δενδροφυτεύουν τις αυλές τους. Τέλος, στα άμεσα σχέδια του δήμου είναι η ανάπλαση των ταρατσών των κτιρίων με τοποθέτηση πρασίνου. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά όλα τα παραπάνω στοιχεία.

ΣΚΛΗΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
ΚΕΝΤΡΟ	47.420 τ.μ. από 840.000τ.μ	5,6%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	61.281 τ.μ. από 12.560.000 τ.μ.	0,5%

6.1.4. ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΡΟΜΩΝ

Σ' αυτήν την ενότητα θα αναφερθούν τα « τμήματα των δρόμων » τα οποία περιλαμβάνουν και αποτελούν πηγές πρασίνου. Αυτά τα τμήματα είναι: α) οι νησίδες και τα κεντρικά διαζώματα που υπάρχουν στους δρόμους (κυρίως στις μεγάλες λεωφόρους που έχουν διπλή κατεύθυνση) και β) μικρά τρίγωνα που δημιουργούνται σε μεγάλους κόμβους. Όπως εύκολα μπορεί να αντιληφθεί κάποιος από τον ορισμό που έχει δοθεί στην αρχή του κεφαλαίου οι χώροι αυτοί αποτελούν το μικρότερο τμήμα από το σύνολο των υπαίθριων χώρων που υπάρχουν στον δήμο.

Αναλυτικά στο κέντρο τα « τμήματα δρόμων » καταλαμβάνουν 3.100 τ.μ. και σε ποσοστό 0,4 % από την συνολική έκταση των υπαίθριων χώρων του κέντρου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής τμήματα: νησίδα Β. Σοφίας, Τρίγωνο Ιατρίδη κ.α.

Η έκταση που καλύπτουν στην περιφέρεια του δήμου τα « τμήματα των δρόμων » είναι 26.460 τ.μ. που αντιστοιχούν σε 0,2 % της συνολικής έκτασης των υπαίθριων χώρων. Μερικά από αυτά τα τμήματα είναι τα εξής: οι νησίδες της Λεωφόρου Κηφισίας- Βορείου Ηπείρου- Μυτιλήνης, τρίγωνο Αντίσσης, τρίγωνο Πεντέλης- Μελισσίων κ.α.

ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΡΟΜΩΝ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
ΚΕΝΤΡΟ	3.100τ.μ από 840.000 τ.μ.	0,4%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	26.460 τ.μ. από 12.560.000 τ.μ.	0,2%

6.1.5 ΕΡΓΑ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του καλοκαιριού του 2004 ο δήμος έχει δώσει μεγάλη βαρύτητα στην περιβαλλοντική του πολιτική. Όπως, στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκε και αναλύθηκε η πολιτική του δήμου και τα σχέδια του στον τομέα της καθαριότητας, έτσι και σε αυτό το σημείο του κεφαλαίου θα δούμε ποια έργα γίνονται ή πρόκειται να γίνουν σύντομα για το πράσινο. Ήδη στην αρχή του κεφαλαίου αναφέρθηκαν ορισμένοι στόχοι σε σχέση με την αύξηση του πρασίνου. Λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων πολλά είναι τα έργα που γίνονται σε συνεργασία με άλλους φορείς και κυρίως με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Ο δήμος έχει ξεκινήσει την ανάπλαση του κέντρου με στόχο την αισθητική αναβάθμιση του. Έτσι σε όλους σχεδόν τους πεζόδρομους και κτίρια του κέντρου, που αποτελούν και τους μεγαλύτερους υπαίθριους χώρους, δημιουργούνται καινούρια και μεγαλύτερα πανέρια όπου θα φυτευτούν καινούρια και περισσότερα φυτά και δένδρα. Επίσης κατασκευάζει νέες παιδικές χαρές και κλαδεύει τα μεγάλα και παλιά δένδρα.

Ακόμα ο δήμος αναζητεί και έχει ήδη απαλλοτριώσει καινούριους χώρους όπου θα δημιουργήσει νέους πνεύμονες πρασίνου. Επίσης σε όλα τα νέα δημοτικά κτίρια ή χώρους στάθμευσης έχουν προβλεφθεί χώροι για πράσινο και έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα περιβαλλοντικά μέτρα. Οι χώροι που έχουν απαλλοτριωθεί ή ανήκαν στο δήμο και θα εκμεταλλευτούν ως εστίες πρασίνου είναι οι εξής: **οικόπεδο Παναγοπούλου**. Το οικόπεδο αυτό βρίσκεται στα όρια του κέντρου του δήμου και έχει έκταση 1.832 τ.μ. και προβλέπεται να κατασκευαστεί μικρός χώρος πρασίνου και πολυώροφος χώρος στάθμευσης.

Ιππικός Όμιλος. Στο νότιο τμήμα της πόλης και πολύ κοντά στην Λεωφόρο Κηφισίας βρίσκεται ο ιππικός όμιλος. Ο χώρος αυτός είναι πολύ μεγάλος και έχει έκταση 22.500 τ.μ. Μέχρι πριν λίγα χρόνια η περιοχή ήταν σχεδόν εγκαταλειμμένη και λειτουργούσε μόνο ο όμιλος. Ο δήμος όμως έχει αναλάβει ήδη ένα πρόγραμμα στο οποίο κατασκευάζονται και άλλοι χώροι άθλησης, πρασίνου και στάθμευσης. Όταν ολοκληρωθούν τα έργα θα αποτελεί ένα σημαντικό πόλο αναψυχής για τους κατοίκους και τους επισκέπτες του ομίλου.

Κτήματα Μουσούρη και Μιμικόπουλου. Πρόκειται για δύο κτήματα με το μεν πρώτο να έχει έκταση 12.000 τ.μ. και το δε δεύτερο να έχει έκταση 35.000 τ.μ. Το πρώτο το οποίο βρίσκεται στην περιοχή Κάτω Σωρού κατασκευάζεται χώρος πρασίνου και αναψυχής και ήδη τα πρώτα αποτελέσματα

αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων έχουν φανεί. Στο δεύτερο κτήμα ήδη είχαν δενδροφυτευτεί τα 20.000 τ.μ. αλλά τα υπόλοιπα 15.000 τ.μ. ήταν εγκαταλειμμένα και λειτουργούσε ως παράνομος χώρος στάθμευσης και εστίας μόλυνσης. Η δημοτική αρχή κατασκευάζει χώρους αθλοπαιδιών και αναψυχής καθώς και χώρο στάθμευσης.

Τέλος δύο μεγάλοι πόλοι πρασίνου αποτελούν τα **Κτήματα Καρέλλα και Συγγρού**. Το κτήμα Καρέλλα έχει έκταση 128.000 τ.μ. εκ των οποίων τα 27.500 τ.μ. αποτελούν δασική έκταση. Στο χώρο αυτό δημιουργούνται χώροι πρασίνου και αθλητικών εγκαταστάσεων. Η υπερυψωμένη του θέση έχει ως αποτέλεσμα να έχει κάποιος θέα προς την Αθήνα. Αντίστοιχα το κτήμα Συγγρού ανήκει στους δήμους Αμαρουσίου, Κηφισίας και Μελισίων. Από τις 8 Μαρτίου του 2000 έχει υπογραφεί ανάμεσα στους δήμους προγραμματική σύμβαση για την ανάδειξη και την προστασία του κτήματος. Κατά καιρούς έχουν γίνει αρκετές δενδροφυτεύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστη από πυρκαγιά το 1981. Αυτήν την στιγμή το κτήμα έχει χωριστεί σε τρεις λειτουργικές ζώνες: i) η εκπαιδευτική πολιτιστική ζώνη στην οποία γίνονται ασκήσεις και μαθήματα πυρασφάλειας και αγροτικής εκπαίδευσης, ii) η περιοχή διατήρησης και ενίσχυσης της δασικής έκτασης και iii) δημιουργία βοτανικών κήπων.

6.2 ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟ

Ο δήμος Ιλίου, όπως και ο δήμος Αμαρουσίου, έχει και εκείνος να επιδείξει πλούσιο έργο στον τομέα του πρασίνου και έχει να προσφέρει και μερικές πρωτοτυπίες σε σχέση με άλλους Ο.Τ.Α. Η ανάλυση του δήμου Ιλίου θα γίνει με τον ίδιο τρόπο όπως έγινε και στο Μαρούσι. Θα αναφερθούμε στους χώρους πρασίνου που υπάρχουν ήδη καθώς και σε αυτούς που πρόκειται να δημιουργηθούν.

Οι υπαίθριοι χώροι θα χωριστούν στις τρεις κατηγορίες που αναφέρθηκαν και για το Μαρούσι, αλλά ο δήμος Ιλίου δεν έχει ξεχωριστά στοιχεία για το κέντρο της πόλης και της περιφέρειας, οπότε θα αναφερθούν τα συγκεντρωτικά στοιχεία. Βέβαια σύμφωνα με τα στοιχεία του δήμου οι υπαίθριοι χώροι στην περιφέρεια αποτελούνται στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από « ανοικτούς χώρους πρασίνου », ενώ στο κέντρο της πόλης από « σκληρές επιφάνειες ».

Όπως έχει αναφερθεί η συνολική έκταση του δήμου είναι 900 Ha δηλαδή 9.000.000 τ.μ. Από αυτά τα 2.912.500 τ.μ. αποτελούν υπαίθριους χώρους. Όπως μπορούμε να καταλάβουμε αντιστοιχούν 21,5 τ.μ.⁶⁴ υπαίθριου χώρου ανά κάτοικο που είναι ένα ιδανικό επίπεδο. Στο μεγάλο αυτό ποσοστό οδηγεί η ύπαρξη του Ποικίλου Όρους στα βόρεια του δήμου καθώς και το Πάρκο του Πύργου της Βασιλίσσης έκτασης 1.700.000 τ.μ. που αποτελούν και τα ανατολικά σύνορα του δήμου. Βέβαια, αν αφαιρέσουμε το πάρκο αντιστοιχούν 9 τ.μ. υπαίθριου χώρου ανά κάτοικο.

Ο δήμος Ιλίου για την προστασία του πρασίνου και την ανάπλαση του διαθέτει 3 υδροφόρες και 50 υπαλλήλους εκ των οποίων οι 38 είναι μόνιμοι. Επίσης διαθέτει πλήθος κλαδευτικών και διαφόρων ειδών κηπευτικών μηχανημάτων. Το ενδιαφέρον του δήμου για το πράσινο είναι πολύ μεγάλο. Για το

⁶⁴ Πηγή Δήμος Ιλίου Τμήμα Πρασίνου.

λόγο αυτό τον Οκτώβριο του 2003 προσλήφθηκαν στον δήμο έπειτα από διαγωνισμό 12 νέοι υπάλληλοι.

6.2.2 ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Το μεγαλύτερο ποσοστό πρασίνου στο δήμο Ιλίου αποτελείται από τους «ανοικτούς χώρους πρασίνου». Έτσι το 95,4 % των συνολικών υπαίθριων χώρων ανήκει στους χώρους αυτούς και καταλαμβάνει μια έκταση 2.780.000 τ.μ. Από την έκταση αυτή τα 300.000 τ.μ. αποτελούν οι πλατείες οι οποίες είναι περίπου 100 σε όλον τον δήμο. Μερικές από τις πλατείες είναι οι εξής: πλατεία Γ. Γεννηματά και Ευαγγελιστρίας στο κέντρο της πόλης, πλατεία Ρίμινι, Δασκάλας, Εθνικής Αντίστασης κ.α.

Επίσης περίπου 45.000 τ.μ. είναι η έκταση που καταλαμβάνουν οι παιδικές χαρές. Αυτή την στιγμή λειτουργούν 14 ξεχωριστές παιδικές χαρές ενώ υπάρχουν και 4 οι οποίες αποτελούν μέρος τεσσάρων πλατειών. Παιδικές χαρές υπάρχουν στα « κτήματα του δημοσίου », στο αθλητικό κέντρο στην περιοχή της Παλατιανής, κ.α. Μέρος πλατείας αποτελούν οι παιδικές χαρές στην πλατεία Πανούση, του Άλσους κ.α. Κατά 85 % το πότισμα των πλατειών και των παιδικών χαρών γίνεται με αυτόματο πότισμα, ενώ για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας που παρουσιάστηκε στις αρχές του '90 έγιναν αρκετές γεωτρήσεις και πηγάδια σε μερικούς από τους χώρους αυτούς. Π.χ στις πλατείες Γ. Γεννηματά και Γ. Παπανδρέου, κ.α. καθώς και στην παιδική χαρά στο άλσος.

Τα υπόλοιπα 2.435.000 τ.μ. αποτελούνται από το δάσος στο Ποικίλο Όρος και του Πάρκου του Πύργου της Βασιλίσσης. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η συνολική έκταση του Πάρκου είναι 1.700.000 τ.μ. από τα οποία τα 1.150.000 τ.μ. ανήκουν στον δήμο και τα διαχειρίζεται μαζί με τον Α.Σ.Δ.Α., ενώ τα υπόλοιπα ανήκουν Υπουργείο Υγείας, στο Υπουργείο Γεωργίας και γύρω στα 366.000 τ.μ. ανήκουν σε ιδιώτες. Παρακάτω θα αναφερθούν όλες οι λεπτομέρειες για το Πάρκο. Παρακάτω παραθέτονται όλα τα παραπάνω στοιχεία και φαίνεται το ποσοστό του συνόλου των υπαίθριων χώρων και γίνεται σύγκριση ανάμεσα στα συνολικά τ.μ. του δήμου και των ανοικτών χώρων πρασίνου.

ΑΝΟΙΚΤΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
Δ. ΙΛΙΟΥ	2.780.000 τ.μ. από 9.000.000 τ.μ.	95,4 %

6.2.3 ΣΚΛΗΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ

Ο δήμος Ιλίου για να αυξήσει το πράσινο στις περιοχές που δεν υπάρχουν πολλοί ανοιχτοί χώροι, κατέφυγε στην λύση να εκμεταλλευτεί όσο το δυνατόν περισσότερο τις σκληρές επιφάνειες. Έτσι τα τελευταία χρόνια δημιούργησε αρκετούς πεζόδρομους, ενώ με την βοήθεια πολιτικών μηχανικών δημιούργησε όσον το δυνατόν περισσότερο πράσινο στις αυλές των σχολείων, εκκλησιών αλλά και στα δημοτικά κτίρια και στις νέες οικοδομές.

Η συνολική έκταση που καλύπτουν οι σκληρές επιφάνειες είναι περίπου 110.000 τ.μ. ενώ δεν έχει υπολογιστεί πόσο αντιστοιχεί στους πεζόδρομους και πόσο στους προαύλιους χώρους ξεχωριστά. Από

τις αρχές της δεκαετίας του '90 ο δήμος ξεκίνησε ένα μεγάλο πρόγραμμα δημιουργίας πεζοδρόμων. Οι χώροι αυτοί δημιουργήθηκαν κυρίως στο κέντρο της πόλης όπου είναι και το εμπορικό κέντρο, αλλά και κοντά σε σχολεία για την καλύτερη πρόσβαση των μαθητών σε αυτά.

Σε όλους αυτούς τους χώρους έχουν δημιουργηθεί πολλά παρτέρια στα οποία έχουν τοποθετηθεί φυτά και δένδρα. Στο 90 % των πεζοδρόμων έχει δημιουργηθεί σύστημα αυτόματου ποτίσματος. Μερικοί από τους πεζοδρόμους είναι οι εξής: στις οδούς Αίαντος, Πάριδος, Ελένης, Πολυτέκνων, Δ. Ακρίτα, Γρηγορίου Ε', κ.α.

Τέλος ο δήμος έχει κατορθώσει τα τελευταία χρόνια να δημιουργήσει δεκάδες νέα σχολεία. Σε όλα τα σχολεία έχουν ληφθεί όλοι οι περιβαλλοντικοί όροι δόμησης και σε συνεργασία με τους πολιτικούς μηχανικούς αλλά και τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων, προσπαθούν και το έχουν πετύχει σε μεγάλο βαθμό να αυξήσουν τους χώρους που προορίζονται για το πράσινο. Επίσης με βάση το πολεοδομικό σχέδιο η πολεοδομική γραμμή είναι τουλάχιστον 4 μέτρα μέσα από τον δρόμο, ενώ προβλέπονται και αρκετά μεγάλα πεζοδρόμια που έχουν κατά μέσο όρο 1,5 μέτρα πλάτος. Έτσι με αυτό τον τρόπο έχει επιτευχθεί η αύξηση του πρασίνου και στα σπίτια. Παρακάτω παραθέτονται όλα τα παραπάνω στοιχεία και φαίνεται το ποσοστό του συνόλου των υπαίθριων χώρων και γίνεται σύγκριση ανάμεσα στα συνολικά τ.μ. του δήμου και των σκληρών επιφανειών.

ΣΚΛΗΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
Δ. ΙΛΙΟΥ	110.000 τ.μ. από 9.000.000 τ.μ.	3,8 %

6.2.4 ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΡΟΜΩΝ

Τα τμήματα των δρόμων όπως είναι φυσιολογικό αποτελούν το μικρότερο τμήμα της συνολικής έκτασης των υπαίθριων χώρων. Ειδικότερα αυτά τα τμήματα καλύπτουν 22.000 τ.μ. και αναλογούν σε ποσοστό 0,8 % της συνολικής έκτασης πρασίνου. Τα τμήματα αυτά βρίσκονται σε όλες τις νησίδες των κεντρικών δρόμων καθώς επίσης υπάρχουν περίπου 45 τρίγωνα σε διάφορους κόμβους των δρόμων.

Μερικά από αυτά τα τμήματα βρίσκονται στην Λεωφόρο Θηβών, στην Λεωφόρο Χασιάς κ.α. Τα περισσότερα τμήματα ποτίζονται από υδροφόρες ενώ τώρα γίνονται προσπάθειες να τοποθετηθεί σύστημα αυτόματου ποτίσματος. Τέλος οι υπάλληλοι του δήμου συχνά τα κλαδεύουν για την αποφυγή ατυχημάτων και για καλύτερη ορατότητα των οδηγών. Παρακάτω παραθέτονται όλα τα παραπάνω στοιχεία και φαίνεται το ποσοστό του συνόλου των υπαίθριων χώρων και γίνεται σύγκριση ανάμεσα στα συνολικά τ.μ. του δήμου και των τμημάτων δρόμων.

ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΡΟΜΩΝ		% από το σύνολο των υπαίθριων χώρων
Δ. ΙΛΙΟΥ	22.000 τ.μ. από 9.000.000 τ.μ.	0,8 %

6.2.5 ΕΡΓΑ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Τα τελευταία χρόνια ο δήμος Ιλίου προσπαθεί συνέχεια να αυξήσει το πράσινο στην περιοχή καθώς επίσης να αξιοποιήσει τους ήδη υπάρχοντες χώρους πρασίνου με νέα έργα. Στην προσπάθεια

αυτή έχει δημιουργήσει και έναν πρότυπο μηχανισμό αποκατάστασης των ζημιών στους χώρους πρασίνου. Επίσης έχει δαπανήσει αρκετά εκατομμύρια για την αγορά νέων χώρων στους οποίους προβλέπεται να δημιουργηθούν νέοι χώροι πρασίνου. Παρακάτω θα αναφερθούν όλες οι αγορές και όλα τα έργα που γίνονται αυτή την στιγμή στον δήμο με σκοπό την δημιουργία και την ανάδειξη του πρασίνου.

Ο δήμος Ιλίου έχει απαλλοτριώσει 17 οικοδομικά τετράγωνα (Ο.Τ.) την τελευταία εξαετία με σκοπό την δημιουργία νέων χώρων πρασίνου και άθλησης. Μερικά από τα Ο.Τ. που απαλλοτριώθηκαν για τον σκοπό αυτό είναι τα εξής: τα Ο.Τ. 1088 Α στις οδούς Μ. Αλεξάνδρου και Μανωλάδος, 147 Φιλοκτήτου και Φλέβας, 1 Α Ευαγγελιστρίας και Ήρας, 2117 Α Σητείας- Θηβών και Λευκίμης, κ.α. Σύμφωνα με την συνολική έκταση αυτών των Ο.Τ. θα παραδοθούν στους κατοίκους και στους επισκέπτες του δήμου περίπου 45.000 τ.μ. χώρων πρασίνου.

Το 1998 ο δήμος αγόρασε 18.000 τ.μ. στις οδούς **Πριάμου και Ραδιοφωνίας** με σκοπό την δημιουργία πολυχώρου άθλησης και αναψυχής. Σκοπός του δήμου είναι να φυτευτούν στην έκταση αυτή περίπου 700 νέα δένδρα. Το έργο αυτό θα τελειώσει εντός του 2004 και η καθυστέρηση οφείλεται κυρίως στον σεισμό του 1999 γιατί ο χώρος χρησιμοποιήθηκε ως καταυλισμός αστέγων της περιοχής.

Από το 1938 κοντά στα βορειανατολικά σύνορα του δήμου υπήρχαν οι εγκαταστάσεις της **Ελληνικής Ραδιοφωνίας (ΕΡΑ)**. Οι εγκαταστάσεις αυτές καλύπτουν μια έκταση 32.000 τ.μ. Το 2002 ο δήμος ήρθε σε συμφωνία με την διοίκηση της ΕΡΑ να σταματήσουν να λειτουργούν οι εγκαταστάσεις. Έτσι αυτή την στιγμή στον χώρο αυτό δημιουργείται μουσείο Ραδιοφωνίας καθώς και ένα μικρό πάρκο που θα αναβαθμίσει την ζωή των κατοίκων της περιοχής.

Στα νότια σύνορα του δήμου υπάρχει το « **Κτήμα Πονηράκη** ». Πρόκειται για μία έκταση 5.000 τ.μ. όπου ήδη έχει κατασκευασθεί ένας χώρος πρασίνου και αυτήν την στιγμή δημιουργείται μια μικρή τεχνητή λίμνη και ένα μικρό αναψυκτήριο που θα δροσίζει τους κατοίκους της περιοχής τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στην ιδιοκτησία πριν από λίγα χρόνια πέρασαν τα « **Πανεπιστημιακά Ακίνητα** » και το « **Κτήμα Λαζάρου** ». Πρόκειται για 13 αυτοτελή οικοπέδα για τα οποία ήδη έχουν γίνει οι μελέτες για την αξιοποίηση τους ως χώρων αναψυχής άθλησης και πολιτισμού. Τα έργα έχουν καθυστερήσει αρκετά να ξεκινήσουν σε ορισμένα από αυτά τα οικοπέδα, αλλά ευόμινο στοιχείο αποτελεί ότι σε 4 από αυτά τα οικοπέδα τα έργα τελειώνουν και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα παραδοθούν σε χρήση στους πολίτες.

Ποικίλο Όρος. Το Ποικίλο Όρος αποτελεί έναν φυσικό πνεύμονα πρασίνου για επτά δήμους⁶², αλλά τα τελευταία χρόνια έσβηνε σιγά- σιγά από την εγκατάλειψη και τους καταπατητές. Ο δήμος Ιλίου, στον οποίο αντιστοιχούν περίπου 100.000 τ.μ., σε συνεργασία με τον Α.Σ.Δ.Α. έχει κάνει αλληπάλληλες προσπάθειες για την ανάδειξη και την σωτηρία του. Ειδικά τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές αναδασώσεις σε συνεργασία με τα τοπικά σχολεία που πήραν εθελοντικά μέρος. Έτσι το βουνό ξαναγίνεται σιγά- σιγά πράσινο. Για την επιβίωση των νέων δένδρων που τοποθετήθηκαν

⁶² Δήμος Καματερού, Περιστερίου, Ιλίου, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου, Αγ. Βαρβάρας και Αιγάλεω

δημιουργήθηκαν συστήματα άρδευσης και ειδική ομάδα επιστημών (δασοπόνοι, γεωλόγοι κ.α.) διενεργούν συχνά ελέγχους στα δένδρα που φυτεύτηκαν.

Στην πρώτη φάση των έργων πέρα από την αναδάσωση έγιναν και έργα άθλησης και αναψυχής. Έτσι δημιουργήθηκαν μικρά γήπεδα ποδοσφαίρου, μπάσκετ και βόλει. Επίσης σε ένα από τα υψώματα του δήμου δημιουργήθηκε αναψυκτήριο με θέα όλο το λεκανοπέδιο Αττικής. Τέλος έγινε αναπαλαίωση του Ναού του Προφήτη Ηλία που είχε υποστεί πολλές φθορές με το πέρασμα του χρόνου.

Αυτή την στιγμή γίνονται τα έργα της δεύτερης φάσης. Κατά την διάρκεια των έργων αυτών θα γίνουν ξανά αναδασώσεις σε κάποια σημεία που δεν έγιναν στην πρώτη φάση εργασιών και πρόκειται να δημιουργηθεί ένα σύστημα μονοπατιών μέσα στο βουνό για πεζοπορία και ορειβασία. Επίσης στόχος είναι να δημιουργηθούν και κάποιοι χώροι θέας όπου θα μπορούν οι πολίτες να πάνε και να κάτσουν να δουν την θέα που τους προσφέρει το βουνό.

Πάρκο του Πύργου της Βασιλίσσης. Πρόκειται για μία μεγάλη έκταση περίπου 1.700.000 τ.μ. που για πολλά χρόνια παρέμενε ανεκμετάλλετη. Αν εξαιρεθεί μια έκταση περίπου 150.000 τ.μ. που ανήκει στο Υπουργείο Υγείας και στην οποία είχε δημιουργηθεί ένα ίδρυμα αποκατάστασης αναπήρων και κάποιοι χώροι πρασίνου και περίπατου και άλλη μια έκταση όπου λειτουργεί το κέντρο βρεφών « μητέρα », όλο το υπόλοιπο πάρκο παραμένει ανεκμετάλλετο ως τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Το 1991 ο Α.Σ.Δ.Α. και ο δήμος Ιλίου προχωρούν στην δημιουργία ενός μικρού ανοικτού θεάτρου και περιφράσσει όλη σχεδόν την έκταση 950.000 τ.μ.. Ένα χρόνο αργότερα ο δήμος Ιλίου σε συνεργασία με την τότε κεντρική εξουσία αποφασίζει να δημιουργήσει ένα μητροπολιτικό « οικολογικό » πάρκο. Παρόλο τα μεγαλόπνοα σχέδια και μετά την ολοκλήρωση των δύο πρώτων φάσεων και την δαπάνη αρκετών δισεκατομμυρίων το έργο παραχωρείται μισοκατεστραμένο στην τοπική αρχή.

Βέβαια όλα αυτά τα χρόνια πολλοί δημόσιοι οργανισμοί (π.χ. Ο.Α.Ε.Δ. ήθελε να δημιουργήσει σχολή μαθητείας ανέργων) αλλά και ιδιώτες που κατείχαν κάποιες εκτάσεις του πάρκου θέλησαν να το τσιμεντοποιήσουν. Ευτυχώς έπειτα από δικαστικές διαμάχες του δήμου κατόρθωσε να σώσει το πάρκο και μόλις 49.000 τ.μ. ανήκουν πλέον σε ιδιώτες και έχουν αυστηρούς όρους δόμησης.

Παρά όλες αυτές τις αντιξοότητες το πάρκο αλλάζει σιγά- σιγά πρόσωπο. Το 2000 πέρασε η διοίκηση υπό την προεδρία του δημάρχου Ιλίου και σε συνεργασία με τον Α.Σ.Δ.Α. έγινε νέος σχεδιασμός και προγραμματισμός των εργασιών που πρέπει να γίνουν. Η πρώτη ενέργεια της νέας διοικητικής αρχής ήταν να μετονομάσει το πάρκο σε πάρκο « Αντώνης Τρίτσης » και να ανατεθεί η φύλαξη του σε 24ώρη βάση σε ιδιωτική εταιρία που θα κάνει περιπολίες σε όλο το μήκος του πάρκου.

Ήδη το πάρκο έχει καθαριστεί και έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην συντήρηση των δένδρων και του πρασίνου που υπήρχε στο πάρκο. Ακόμα καθαρίστηκαν οι λίμνες που είχαν δημιουργηθεί στην περίοδο 1992-1997 και τοποθετήθηκαν σε αυτές πάπιες. Από το 2001 και έπειτα έχουν γίνει δεκάδες εκδηλώσεις (π.χ. έκθεση « Μπιενάλε », κ.α.) ενώ σε αυτόν το χώρο γιορτάζεται κάθε χρόνο η περιβαλλοντική ημέρα που είναι στις 5 Ιουνίου. Επίσης λειτουργεί χώρος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης όπου παραδίδονται μαθήματα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτή την στιγμή έχουν τεθεί ορισμένοι νέοι στόχοι. Σκοπός της διοίκησης του πάρκου είναι να μισθωθούν τα αναπνευστήρια που βρίσκονται στο πάρκο, να δενδροφυτευτούν 20.000 νέα δένδρα τα επόμενα 3 με 4 χρόνια. Επίσης αναζητούνται επιχειρηματίες οι οποίες θα αγοράσουν και θα λειτουργήσουν το ατμοκίνητο τρενάκι που υπάρχει και καλύπτει μια διαδρομή 3 χιλιομέτρων. Ακόμα εξετάζονται οι προτάσεις από επιχειρηματίες για φιλικές προς το περιβάλλον δράσεις που έχουν ως στόχο την ψυχαγωγία των επισκεπτών του πάρκου. Τέλος δημιουργούνται νέοι χώροι άθλησης.

Στο πάρκο λειτουργεί πρότυπο κέντρο **Βιολογικών Καλλιεργειών** σε συνεργασία του δήμου, του Υπουργείου Γεωργίας και του Γεωπονικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έπειτα από την συστηματική καλλιέργεια και την αλόγιστη χρήση λιπασμάτων που είχε ως αποτέλεσμα την καταστροφή του εδάφους και την μείωση της παραγωγής, οδήγησαν στην ανάπτυξη συστημάτων φυτικής παραγωγής φιλικά προς το περιβάλλον τα επονομαζόμενα και ως αειφορικά⁶⁶. Η μόνη μορφή καλλιέργειας που μπορεί να εγγυηθεί σήμερα την αειφορία και να χαρακτηριστεί αειφορική είναι η βιολογική ή οργανική ή οικολογική γεωργία γιατί: α) κάνει ορθολογική χρήση των ανανεώσιμων και ανακυκλώσιμων πηγών ενέργειας, β) σέβεται τις φυσικές πηγές ενέργειας, γ) εδράζεται στην τοπική ευημερία και το μακροπρόθεσμο καλό των ανθρώπων, δ) είναι προσοδοφόρος και ε) βελτιώνει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων⁶⁷. Έτσι σε μία έκταση περίπου 60.000 τ.μ. μέσα στο πάρκο καλλιεργούνται με αυτήν την μέθοδο διάφορες ποικιλίες δένδρων και φυτών. (π.χ. φιστικιές, ελιές, αμπέλια, διάφορα λαχανικά, αρωματικά φυτά κ.α.).

Δημοτικό Φυτώριο⁶⁸. Για περίπου 20 χρόνια λειτουργεί σε μια έκταση 1.700 τ.μ. στην οδό Μπίμπιζα λειτουργεί δημοτικό φυτώριο. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί πρότυπο καθώς είναι πολλοί λίγοι οι Ο.Τ.Α. που έχουν να παρουσιάσουν κάποιο αντίστοιχο πρόγραμμα. Αυτή την στιγμή καλλιεργούνται περίπου 3000 είδη φυτών, 18000 είδη δένδρων και 550 αναρριχώμενα φυτά από 50 περίπου ποικιλίες. Η αναπαραγωγή των φυτών και των μοσχευμάτων γίνεται μέσα στο θερμοκήπιο που λειτουργεί στο φυτώριο.

Η παραγωγή αυτή δεν χρησιμοποιείται ακόμα για πώληση, καθώς ακόμα δεν καλύπτει πλήρως τις ανάγκες του δήμου. Παρόλα αυτά στα άμεσα σχέδια του δήμου είναι και η πώληση για να αυξήσει τα έσοδά του. Η παραγωγή καλύπτει περίπου το 90 % των αναγκών του δήμου ενώ μόλις το 10 % ανατίθεται σε εργολαβίες.

Πάντως το κέρδος είναι πολύ μεγάλο για τον δήμο. Κάθε χρόνο εξοικονομούνται πολλά εκατομμύρια από την μη ανάθεση σε εργολαβίες, ενώ μεγάλα είναι και τα λειτουργικά κέρδη. Π.χ. γίνεται άμεση τοποθέτηση του πρασίνου όπου χρειάζεται, ενώ είναι και άμεση η αποκατάσταση των ζημιών όπως συνέβη το 1999 έπειτα από τον σεισμό όπου πολλές πλατείες υπέστησαν πολλές ζημιές. Τέλος οι κάτοικοι της περιοχής μπορούν να προμηθευτούν τα φυτά και τα δένδρα από το φυτώριο χωρίς κόστος.

⁶⁶ Από το Έντυπο του Υπουργείου Γεωργίας «Πρότυπο Κέντρο Βιολογικών Καλλιεργειών» που λειτουργεί στο Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης Πύργου Βασιλίσσης, σελ. 3, έτος 2001

⁶⁷ Ομοίως, σελ. 5

⁶⁸ Πηγή Τμήμα Πρασίνου Δήμου Ιλίου.

Πρόγραμμα « EUROPAN 7 »⁶⁹. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν 63 πόλεις της Ευρώπης. Το πρόγραμμα αυτό αφορά μια έκταση 350.000 τ.μ. και στόχος είναι η αποφυγή της αλόγιστης τσιμεντοποίησης της περιοχής. Έτσι προβλέπεται η δημιουργία δρόμων με νησίδες και μεγάλα πεζοδρόμια στα οποία θα φυτευτούν αρκετά δένδρα και φυτά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προέκταση της Λεωφόρου Θηβών προς τα ανατολικά σύνορα οπότε θα συνδεθούν αυτόματα όλοι οι όμοροι με τον δήμο Ιλίου δήμοι με δήμους ως τον Πειραιά. Οι λόγοι για τους οποίους συμμετέχει ο δήμος στο πρόγραμμα αυτό είναι οι εξής: i) Έχει προβλεφθεί να κτιστούν διώροφες ή τριώροφες μικρές κατοικίες που θα έχουν όλες τους θέσεις στάθμευσης, ii) θα δημιουργηθούν αρκετοί πεζόδρομοι ανάμεσα στις κατοικίες, iii) ανά τακτά διαστήματα θα δημιουργηθούν ζώνες πρασίνου και προβλέπεται και η δημιουργία τουλάχιστον δύο πάρκων, iv) να εξεταστούν εκ των προτέρων οι χρήσεις γης (π.χ. καθορισμός δημιουργίας σχολείων, χώρων άθλησης, σπιτιών κ.α.) και v) μελετούνται τρόποι ηχοπροστασίας των κατοίκων από την κίνηση των αυτοκινήτων.

Τέλος, για πρώτη φέτος, έγινε ανθοκομική έκθεση στο πάρκο « Αντώνης Τρίτσης ». Η έκθεση πραγματοποιήθηκε από τις 28 Απριλίου 2004 ως τις 9 Μαΐου 2004. Σκοπός της έκθεσης είναι να φέρει τους δημότες κοντά στα φυτά και οι δημότες να γνωρίσουν κάποια είδη φυτών. Στόχος επίσης, είναι να γίνει θεσμός αυτή η έκθεση.

6.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που βγαίνουν σε αυτό το κεφάλαιο είναι τα εξής. Στο δήμο Ιλίου αντιστοιχούν 21,5 τ.μ. πρασίνου ανά κάτοικο ή 9 τ.μ. αν αφαιρέσουμε το πάρκο που εξυπηρετεί κυρίως όσους κατοικούν στα δυτικά του δήμου, αντίστοιχα στον δήμο Αμαρουσίου αντιστοιχούν 10,9 τ.μ. ανά κάτοικο. Άρα, υπάρχει μια μεγάλη διαφορά στην ποσότητα των ελεύθερων χώρων που αντιστοιχούν στους δύο δήμους. Η διαφορά αγγίζει το διπλάσιο, γεγονός που συντελείται από την ύπαρξη του πάρκου « Αντώνη Τρίτση » στον δήμο Ιλίου. Επίσης, η κατανομή του πρασίνου γίνεται όσον το δυνατόν με καλύτερο τρόπο 'ώστε να καλύπτει όλες τις περιοχές και των δύο δήμων. Ιδιαίτερα προνομιούχοι είναι οι κάτοικοι του δυτικού τμήματος του δήμου Ιλίου που κατοικούν δίπλα από το πάρκο. Ακόμα, στον δήμο Αμαρουσίου απασχολούνται 38 άτομα ενώ στον δήμο Ιλίου 50. Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως λόγω της ύπαρξης του πάρκου στο Ίλιον.

Παρακάτω θα γίνει σύγκριση στις πολιτικές που ακολουθούν οι δύο δήμοι. Πολύ θετική και πρωτοποριακή είναι η πρωτοβουλία του δήμου Ιλίου με την δημιουργία του δημοτικού φυτώριου και οι βιολογικές καλλιέργειες που γίνονται σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας και Γεωπονικό Πανεπιστήμιο. Η σπουδαιότητα των δύο αυτών πρωτοβουλιών είναι τεράστια καθώς εξοικονομούνται πολλά χρήματα ενώ παράλληλα αποκαθιστούνται άμεσα οι τυχόν ζημιές που παθαίνει το πράσινο. Με αυτόν ο δήμος Ιλίου εξοικονομεί αρκετά ποσά, που σε άλλους δήμους το οικονομικό πρόβλημα αποτελεί τροχοπέδη άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής.

⁶⁹ Πηγή Τμήμα Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ιλίου.

Από την πλευρά του ο δήμος Αμαρουσίου έχει να επιδείξει ως σημαντική πολιτική τα μαθήματα πυρασφάλειας που γίνονται από την πυροσβεστική σε εθελοντές στο Άλσος Συγγρού. Στις υπόλοιπες πολιτικές και οι δύο δήμοι έχουν να παρουσιάσουν κοινά στοιχεία. Είδαμε να προσπαθούν να τονώσουν το πράσινο στα κτίρια καθώς και να αυξήσουν τους χώρους πρασίνου στις νέες οικοδομές, να τοποθετούν αυτόματο πότισμα σε πλατείες για ευκολότερο και συστηματικότερο πότισμα των χώρων πρασίνου με αποτέλεσμα την κατάλληλη συντήρησή τους.

Το θετικό και σε αυτόν τον τομέα είναι ότι γίνονται συνέχεια ενέργειες για να αυξηθεί το πράσινο από τους δύο δήμους. Ήδη εκτελούνται πολλά έργα πρασίνου και χώρων αναψυχής, ενώ και οι δύο δήμοι έχουν απαλλοτριώσει αρκετές εκτάσεις για την δημιουργία χώρων πρασίνου στο μέλλον. Επίσης σε συνεργασία με Ευρωπαϊκά προγράμματα π.χ. « EUROSPAN 7 » προσπαθούν να υιοθετήσουν διάφορες πρακτικές λύσεις με σκοπό την δημιουργία πρασίνου και τον σωστό έλεγχο των κύριων χρήσεων γης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

«ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΜΕΣΩ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ»

7.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Παρακάτω θα γίνει ανάλυση στην άποψη των υπευθύνων που αποσπάσαμε μέσω συνεντεύξεων, για να δούμε ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν οι δύο δήμοι στην άσκηση της περιβαλλοντικής τους πολιτικής. Έτσι, έπειτα από την ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια για την περιβαλλοντική πολιτική που εφαρμόζουν οι δύο δήμοι, θα γίνει προσπάθεια να αναδειχθούν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Με αυτό τον τρόπο θα συγκεντρώσουμε την άποψη αυτών που καταρτίζουν τις διάφορες πολιτικές στους δύο δήμους για το περιβάλλον. Τα ονόματα όλων των υπευθύνων με τους οποίους έγιναν οι συνεντεύξεις αναφέρονται στον πρόλογο της εργασίας. Επίσης, για να μην μπερδευτούν οι απόψεις των υπευθύνων των δύο δήμων, επειδή σχεδόν οι ίδιες ερωτήσεις έγιναν και στους δύο δήμους, θα παρουσιαστούν πρώτα οι απόψεις των υπευθύνων του δήμου Ιλίου και έπειτα του δήμου Αμαρουσίου.

Πριν ξεκινήσει η παρουσίαση και ανάλυση των συνεντεύξεων, θα πρέπει να αναφερθεί ότι όλοι οι φορείς των δύο δήμων δυσκολεύτηκαν να μας πουν ότι έχουν πολλά και σημαντικά προβλήματα και υποστηρίζουν ότι χρειάζονται μόλις λίγα βήματα ώστε να ξεπεράσουν και αυτά τα μικρά προβλήματα. Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι οι υπεύθυνοι των δύο Ο.Τ.Α. δεν απάντησαν σε όλες τις ερωτήσεις. Χαρακτηριστικά, κάποιες ερωτήσεις που δεν απάντησαν, και που ήταν από τις πιο σημαντικές, ήταν οι εξής: « Το προσωπικό του δήμου σας είναι ειδικευμένο σε περιβαλλοντικά ζητήματα; », « τα οικονομικά προβλήματα σκέφτεστε να τα αντιμετωπίσετε με την αύξηση ή την δημιουργία νέων φόρων; » και « θα δεχόσασταν να δημιουργηθεί ένα εργοστάσιο ανακύκλωσης απορριμμάτων στον δήμο σας; ».

7.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Στο σημείο αυτό θα γίνει η παρουσίαση των συνεντεύξεων. Η πρώτη ερώτηση που απευθύναμε στους δύο αντιδημάρχους του δήμου Ιλίου καθώς και στον υπεύθυνο καθαριότητας του δήμου ήταν η εξής: « Στον δήμο σας λειτουργεί πρόγραμμα ανακύκλωσης; ». Οι κ.κ. Μπουρδάκος και Φεγγερός απάντησαν « Τα τελευταία 10 χρόνια ο δήμος Ιλίου συμμετέχει στον Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. όπου από κοινού κάνουν πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού με αρκετή επιτυχία. Επίσης από όλα τα δημοτικά κτίρια ανακυκλώνεται το χαρτί που πετιέται. ». Ο κος Καλογερόπουλος συμπλήρωσε « Έγιναν και κάποιες προσπάθειες για ανακύκλωση γυαλιού και αλουμινίου αλλά δεν συνεχίστηκαν λόγω της μικρής συμμετοχής των πολιτών. Το καλοκαίρι και κατά την διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων θα γίνει ανακύκλωση στο πλαστικό, στο αλουμίνιο και στο γυαλί. Ευχή όλων μας είναι η συμμετοχή του κόσμου να είναι ικανοποιητική έτσι ώστε να συνεχιστεί και έπειτα από το τέλος της Ολυμπιάδας ». Η επόμενη ερώτηση ήταν η εξής: « Για ποιον λόγο πιστεύετε ότι δεν συμμετείχε ο κόσμος στην ανακύκλωση αλουμινίου και γυαλιού; ». Ο κος Μπουρδάκης μας απάντησε ότι « Η αποτυχία του προγράμματος έγινε επειδή δεν μπόρεσαν οι φορείς να πείσουν τους κατοίκους του δήμου να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Οι κύριοι λόγοι ήταν ότι οι πολίτες δεν μπόρεσαν να αλλάξουν τις συνήθειες τους να πετάνε όλα τους τα απορρίμματα μαζί και ότι ίσως και εμείς σαν φορείς να μην τους ενημερώσαμε σωστά ».

Έπειτα απευθίναμε την εξής ερώτηση σε όλους τους υπευθύνους του δήμου Ιλίου: «Ποια είναι κατά την γνώμη σας τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα του δήμου σας; »

Οι Αντιδήμαρχοι Καθαριότητας και Τεχνικών Έργων μας είπαν « Τα βασικότερα προβλήματα είναι η έλλειψη χώρων στάθμευσης και το έντονο κυκλοφοριακό στο κέντρο του δήμου κατά τις ώρες αιχμής λόγω κυρίως της λειτουργίας των καταστημάτων, ο ελλιπής φωτισμός στο Ποικίλο Όρος και στη περιοχή του ρέματος Φλέβας και το αποχετευτικό σύστημα στο Ποικίλο Όρος κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες, επειδή η περιοχή μπήκε στο σχέδιο πόλης πριν λίγα χρόνια και τώρα ολοκληρώνονται τα έργα. Άλλο ένα πρόβλημα είναι η χρονοβόρα συνεργασία του δήμου με άλλους φορείς και η δαπανηρή και χρονοβόρα διαδικασία για την απαλλοτρίωση των εκτάσεων ». Ο κος Καλογερόπουλος και η κα. Κοντοπάνου από την πλευρά τους πρόσθεσαν: « Σημαντικό πρόβλημα είναι η καταστροφή των κάδων απορριμμάτων και κυρίως τα μικρά καλάθια που βρίσκονται στις πλατείες και στους χώρους αναψυχής καθώς είναι χρονοβόρα και πολυέξοδη η αντικατάστασή τους. Επίσης είναι συχνές οι βλάβες του μηχανοκίνητου εξοπλισμού λόγω της σκληρότητας της εργασίας καθώς και η ρύση μπαζών από τους πολίτες στους δρόμους και στα χωράφια ». Αντίστοιχα η κα Κοντοπάνου μας είπε « ότι συχνά οι πολίτες καταστρέφουν τους χώρους πρασίνου που βρίσκονται στις πλατείες και τους δρόμους της πόλης. Το πρόβλημα γίνεται εύκολα κατανοητό αν αντιληφθεί κάποιος τις δυσκολίες περιφρούρησης που έχουν όλες αυτές οι εκτάσεις ».

Κατόπιν τους ρωτήσαμε « Τι προτίθεται να κάνετε ώστε να επιλυθούν αυτά τα προβλήματα; ». Ο Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων μας απάντησε « Ήδη για την αντιμετώπιση του κυκλοφοριακού προβλήματος έχει απαγορευτεί η στάση και η στάθμευση στους κεντρικούς δρόμους του δήμου ενώ προβλέπετε μέσα στα επόμενα δύο χρόνια να κατασκευαστεί υπόγειος χώρος στάθμευσης στο κέντρο της πόλης. Επίσης ο δήμος ασκεί πιέσεις στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και στην Αττική Μετρό ώστε να γίνει προέκταση της γραμμής 2 του μετρό μέχρι το Ίλιον. Μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει οριστική απόφαση αλλά ενδέχεται να κατασκευαστεί κάπου στο 2010. Μεγάλη ανακούφιση αναμένεται να δώσει η ολοκλήρωση των εργασιών της επέκτασης της γραμμής 2 του μετρό το 2007 ως την λεωφόρο Θηβών που βρίσκεται κοντά στα σύνορα του δήμου. Ακόμα μέσα στο έτος θα έχουν ολοκληρωθεί και τα αποχετευτικά έργα που γίνονται στο Ποικίλο Όρος ». Ο Αντιδήμαρχος καθαριότητας απάντησε τα εξής: « Για την αντιμετώπιση των συχνών καταστροφών έχει δημιουργηθεί ειδικός χώρος όπου υπάρχουν κάδοι απορριμμάτων έτσι ώστε να αντικαθίστανται οι κατεστραμμένοι κάδοι. Δυστυχώς όμως μερικές φορές δεν επαρκούν καθώς ο δήμος δεν μπορεί να διαθέσει τεράστια ποσά έτσι ώστε να αγοράσει καινούριους κάδους. Επίσης για την προστασία της καθαριότητας δημιουργήθηκε ο κανονισμός καθαριότητας που προβλέπει διάφορες κυρώσεις για τους παραβάτες του ». Τέλος η κα Κοντοπάνου μας είπε: « Η μόνη προσπάθεια που γίνεται για την αποκατάσταση αλλά και τη επέκταση του πρασίνου είναι η καλύτερη αξιοποίηση του δημοτικού φυτωρίου ».

Η τελευταία ερώτηση που απευθίναμε στους δύο αντιδημάρχους του δήμου ήταν η εξής: « Ο δήμος σας αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα στην άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής; » Οι δύο Αντιδήμαρχοι μας απάντησαν: « Σε γενικές γραμμές δεν αντιμετωπίζουμε σημαντικό οικονομικό

πρόβλημα στην άσκηση του προγράμματος μας, καθώς για την δημιουργία του προγράμματος λαμβάνονται υπ' όψιν πολλοί παράμετροι. Βέβαια, ίσως η πολιτική μας να ήταν πιο αποτελεσματική αν είχαμε περισσότερα χρήματα στην διάθεση μας. Το μόνο ουσιαστικό πρόβλημα είναι καθυστέρηση ορισμένων φορών της Κρατικής Επιχορήγησης που μπορεί να μας βγάλει εκτός προγράμματος ».

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε τις συνεντεύξεις που πήραμε από τους υπευθύνους του δήμου Αμαρουσίου. Οι ερωτήσεις που έγιναν είναι σχεδόν ίδιες με αυτές που έγιναν στους υπευθύνους του δήμου Ιλίου για να μπορέσουμε να βγάλουμε καλύτερα συμπεράσματα. Έτσι, η πρώτη ερώτηση ήταν η εξής: « Λειτουργεί πρόγραμμα ανακύκλωση στον δήμο σας;» Οι κ.κ. Τσίλογλου και Κουμενίδης μας απάντησαν: « Από το 1994 ο δήμος είναι μέλος του Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. και από το 1996 μέλος της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. Έτσι, ο δήμος έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης και επικεντρώνεται γύρω από πολλά αντικείμενα όπως, χαρτί, αλουμίνιο, γυαλί, μπαταρίες, φιλμ, πλαστικά, φιάλες PET και PVC και χαρτόνια. » Η κα Μανανά μέλος της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε. μας είπε: « Το πρόγραμμα αυτό λειτουργεί σχεδόν σε όλα τα νοικοκυριά του δήμου με μεγάλη επιτυχία τα τελευταία χρόνια. Οι δημότες πέρα από τους κάδους ανακύκλωσης που βρίσκονται στους δρόμους, έχουν στα σπίτια τους και ειδικές σακούλες ανακύκλωσης που τους έχει διανείμει ο δήμος σε συνεργασία με την Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.». Έπειτα ρωτήσαμε την κα Μανανά το εξής: « Ποια είναι τα θετικά και ποια προβλήματα παρουσιάζονται στο πρόγραμμα; » και μας απάντησε, « Τα θετικά είναι η σωτηρία του πλανήτη και η καθαριότητα της περιοχής μέσω της ανακύκλωσης καθώς επίσης και η δημιουργία εσόδων που αποφέρει συχνά η διάθεση των ανακυκλωμένων υλικών. Τα προβλήματα είναι η καταστροφή των κάδων που γίνεται κατά το πέρασμα του καιρού και το μεγαλύτερο, ίσως, ο τρόπος με τον οποίο θα κρατήσουμε σε εγρήγορση τους πολίτες ώστε να συνεχίσουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Γιατί, όπως έχει αποδείξει η πείρα μας είναι πιο εύκολο να ξεκινήσει κάποιος να κάνει ανακύκλωση παρά να την συνεχίσει για πολύ καιρό και για όλα τα προϊόντα που ανακυκλώνονται. Για τον λόγο αυτό στέλνουμε συχνά ενημερωτικά φυλλάδια αλλά και επικοινωνούμε συχνά σε προσωπικό επίπεδο με τους πολίτες.

Η επόμενη ερώτησή μας ήταν η εξής: « Ποια είναι τα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος σας; » Η κα Καπετανάκη μας είπε: « Λόγω των εμπορικών καταστημάτων αλλά και τις λειτουργίας του σταθμού του Η.Σ.Α.Π στο κέντρο της πόλης, τα βασικότερα προβλήματα είναι το κυκλοφοριακό, οι λίγες θέσεις στάθμευσης, η συντήρηση του πρασίνου και των κάδων απορριμμάτων και οι ατμοσφαιρικοί ρίποι κατά τις ώρες αιχμής. Ακόμα δεν υπάρχουν ελεύθεροι χώροι για την δημιουργία πρασίνου και η απαλλοτρίωση εκτάσεων είναι αρκετά δαπανηρή ». Ο κος Χατζηθεοδώρου πρόσθεσε « Λόγω της παράνομης στάθμευσης η συγκομιδή των απορριμμάτων είναι δύσκολη ενώ δύσκολο είναι και το έργο των οδοκαθαριστών». Έπειτα τους ζητήσαμε να μας πουν «ι μέτρα προτίθεστε να λάβετε ώστε να λυθούν αυτά τα προβλήματα;» Η κα. Καπετανάκη μας είπε ότι «Ήδη κατασκευάζονται χώροι στάθμευσης για τα αυτοκίνητα ενώ με την αύξηση των δρομολογίων της τοπικής συγκοινωνίας ευελπιστούμε να μειωθούν οι ατμοσφαιρική ρίποι. Σημαντική βοήθεια αποτελεί και η δημιουργία ενός νέου σταθμού του Η.Σ.Α.Π. λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων που θα μειώσει την κίνηση στο κέντρο τη πόλης». Οι κ.κ. Τσαμπαλής

και Τσίλογλου μας είπαν: « Με την συνδρομή της δημοτικής αστυνομίας προσπαθούμε να προστατεύσουμε την καταστροφή του πρασίνου και των κάδων απορριμμάτων. Επίσης, πιέζουμε τους εργολάβους να παραχωρούν πιο γρήγορα τα έργα πρασίνου ».

Η επόμενη ερώτηση ήταν: « Σε ποιο επίπεδο βρίσκεται η συνεργασία σας με άλλους φορείς;» Η κα Καπετανάκη μας είπε: « Οι απαιτήσεις των καιρών για την προστασία του περιβάλλοντος είναι μεγάλες έτσι και ο δήμος Αμαρουσίου συνεργάζεται με πολλούς φορείς από την Ελλάδα αλλά και από το εξωτερικό για την καλύτερη προστασία του. Η συνεργασία με όλους τους φορείς είναι σε πολύ καλό επίπεδο και με μεγάλα αποτελέσματα. Το μόνο πρόβλημα είναι οι μικροκαθυστερήσεις που παρουσιάζονται και οι οποίες λύνονται έπειτα από συνεννόηση των δύο φορέων.

Η τελευταία ερώτηση μας ήταν: « Ποια είναι τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος σας στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος;» Η κα Καπετανάκη μας είπε «Δεν υπάρχουν σημαντικά οικονομικά προβλήματα και όποια προβλήματα παρουσιάζονται είναι κυρίως λόγω καθυστερήσεων, είτε λόγω αφερεγγυότητας του κράτους με την καθυστέρηση της καταβολής των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, είτε από την δημιουργία έκτακτων αναγκών.

7.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που βγαίνουν από τα παραπάνω και από όσα μας είπαν οι ίδιοι οι υπεύθυνοι, είναι ότι προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δύο δήμοι δεν είναι σοβαρά και ανίατα. Τα προβλήματα τους είναι σχεδόν τα ίδια με αυτά που εμφανίζονται γενικώς στους Ο.Τ.Α. της Ελλάδας όπως παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο (οικονομικά, έλλειψη χώρων, κυκλοφοριακό των μεγάλων πόλεων, κ.α.).

Ακόμα και οι δύο δήμοι έχουν σχεδόν αντίστοιχα προβλήματα. Τα κύρια είναι καταστροφή του πρασίνου των πλατειών, καταστροφή του εξοπλισμού καθαριότητας (κυρίως κάδων), κυκλοφοριακό και έλλειψη χώρων στάθμευσης, χρονοβόρα συνεργασία με τους άλλους φορείς (π.χ. κατασκευή αποχετευτικών έργων με την συνεργασία της Ε.Υ.Δ.Α.Π), κ.α.

Από την ανάλυση των προτάσεων το θετικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι το εξής: Και οι δύο Ο.Τ.Α. έχουν αντιληφθεί τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και προσπαθούν με αργά και σταθερά βήματα να τα αντιμετωπίσουν. Επίσης, προσπαθούν να γίνουν πιο γρήγοροι στα αποτελέσματα με τους άλλους φορείς. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά σε πίνακες τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δήμοι αλλά και μερικά θετικά στοιχεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

ΙΔΙΟΝ ΥΛΙΚΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	ΑΜΑΡΟΥΣΙΟ ΥΛΙΚΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
ΜΟΝΟ ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	ΚΟΥΤΙΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ - ΣΙΔΗΡΟΥ
	ΧΑΡΤΙΑ- ΧΑΡΤΟΝΙΑ
	ΠΛΑΣΤΙΚΑ- ΓΥΑΛΙΑ
	ΦΙΑΛΕΣ PET- PVC

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

ΙΔΙΟΝ	ΑΜΑΡΟΥΣΙΟ
Έλλειψη χώρων στάθμευσης	Έλλειψη χώρων στάθμευσης
Κυκλοφοριακό τις ώρες αιχμής	Κυκλοφοριακό τις ώρες αιχμής
Έλλιπής φωτισμός σε μερικές περιοχές	Ατμοσφαιρικοί ρύποι
Αποχετευτικό πρόβλημα στο Ποικίλο Όρος	Μικρά αποχετευτικά προβλήματα
Συνήθως επαρκούν. Μικρά προβλήματα κυρίως από την καθυστέρηση των κρατικών επιχορηγήσεων και των Κ.Α.Π.	Συνήθως επαρκούν. Μικρά προβλήματα κυρίως από την καθυστέρηση των Κ.Α.Π. Μικρά έσοδα από το πρόγραμμα ανακύκλωσης
Έλλειψη ελεύθερων χώρων	Έλλειψη ελεύθερων χώρων
Δαπανηρή και χρονοβόρα διαδικασία της απαλλοτριώσης	Δαπανηρή και χρονοβόρα διαδικασία της απαλλοτριώσης
Χρονοβόρα διαδικασία για την τοποθέτηση πρασίνου από τους εργολάβους	Δύσκολη άρδευση του πάρκου «Αντώνης Τρίτσης»
Καταστροφή των κάδων απορριμμάτων	Καταστροφή των κάδων απορριμμάτων
Ρίψη μπαζών σε δρόμους και χωράφια	Ρίψη μπαζών σε δρόμους και χωράφια
Συχνές βλάβες μηχανοκίνητου εξοπλισμού	Δύσκολη κίνηση των βαρέων οχημάτων καθαριότητας στους στενούς δρόμους

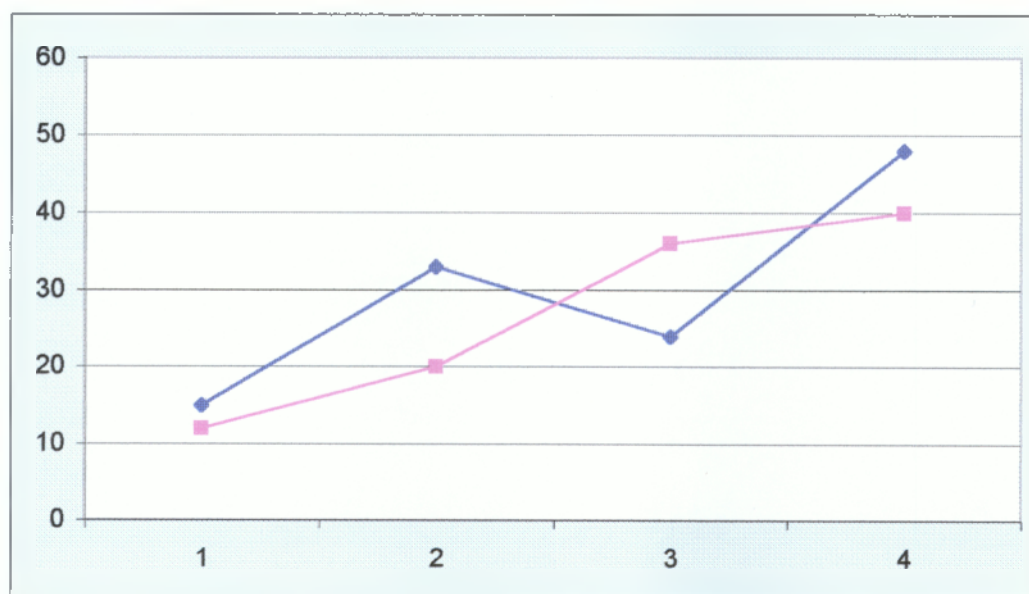
ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΔΗΜΟΥΣ

ΑΜΑΡΟΥΣΙΟ	ΙΔΙΟΝ
Μικρή αύξηση τελών	Αύξηση προστίμων σε όσους καταστρέφουν το περιβάλλον και μικρή αύξηση τελών
Καλύτερη και μεγαλύτερη συνεργασία με φορείς του εξωτερικού αλλά και του εσωτερικού	Αύξηση της δημοτικής αστυνομίας για αποτελεσματικότερη φύλαξη των χώρων και του μηχανολογικού εξοπλισμού
Αύξηση της δημοτικής αστυνομίας για αποτελεσματικότερη φύλαξη των χώρων και του μηχανολογικού εξοπλισμού	Καλύτερη και ταχύτερη συνεργασία με τους άλλους φορείς
Αύξηση της ροής της δημοτικής συγκοινωνίας για την μείωση του κυκλοφοριακού	Δημιουργία χώρων στάθμευσης
Δημιουργία χώρων στάθμευσης	Δημιουργία αποχετευτικού αγωγού στο Ποικίλο Όρος
	Αύξηση των ποικιλιών πρασίνου στο δημοτικό φυτώριο και τοποθέτηση αυτόματου ποτίσματος σε όλες τις πλατείες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

«ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΤΩΝ
ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ»

8.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αυτό το κεφάλαιο αποτελεί ένα ερωτηματολόγιο προς τους κατοίκους των δύο αυτών δήμων. Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να αναφερθεί η άποψη των κατοίκων, οι οποίοι ζουν με τις πολιτικές των τοπικών τους αρχών, και να δούμε αν συμφωνούν με την πολιτική της τοπικής αρχής και αν οι ίδιοι συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα περιβαλλοντικής προστασίας. Έτσι, θα προκύψουν καλύτερα συμπεράσματα και θα μπορέσουμε να μάθουμε τι πιστεύουν και αν είναι ευχαριστημένοι από τα μέτρα που έχουν ληφθεί και από τους δύο δήμους.

Τέλος, θα μπορέσουμε να συγκρίνουμε τις απόψεις της δημοτικής αρχής του κάθε δήμου (που έχουν αναφερθεί στα προηγούμενα κεφάλαια μέσα από τα μέτρα, που έχουν λάβει είτε θα λάβουν μελλοντικά και που οι ίδιοι την κρίνουν αρκετά αποτελεσματική και λειτουργική και για τον λόγο αυτό ασκούν αυτήν την πολιτική) με την άποψη των δημοτών. Αυτή η σύγκριση έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί συχνά η τοπική αρχή προσπαθεί να παραπλανήσει ή να ωραιοποιήσει την κοινή γνώμη, ενώ οι πολίτες θα απαντήσουν αυθόρμητα και άμεσα για το τι πιστεύουν. Για να φανεί αν οι πολίτες έλεγαν την αλήθεια, έγινε επιτόπια έρευνα για να δούμε αν υπάρχουν κάδοι και με βάση έναν οδικό χάρτη μπορεί κάποιος να ελέγξει για το σύνολο του πρασίνου καθώς και αν είναι κατανοητό σωστά. Επίσης, σε όσες συνεντεύξεις έγιναν τηλεφωνικά γνωρίζαμε με βάση το τηλέφωνο τους αν κατοικούσαν στο κέντρο ή στην περιφέρεια του δήμου τους.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να πούμε ότι στην έρευνα έλαβαν μέρος 330 κάτοικοι από το δήμο Ιλίου και 280 κάτοικοι από το δήμο του Αμαρουσίου. Από αυτούς, το 80 % των ερωτηθέντων κατοικούσαν στην περιφέρεια και το υπόλοιπο 20% κατοικούσε στο κέντρο του κάθε δήμου. Δηλαδή, στον δήμο Ιλίου οι 264 κατοικούσαν στην περιφέρειά του και 66 κατοικούσαν στο κέντρο της πόλης, ενώ στον δήμο Αμαρουσίου 224 κατοικούσαν στην περιφέρεια και 56 στο κέντρο της πόλης.

Τώρα, θα αναφερθούμε στον τρόπο με τον οποίο έγινε η έρευνα. Οι απαντήσεις συλλέχθηκαν με δύο τρόπους: i) με προσωπικές συνεντεύξεις στον δρόμο και ii) με τηλεφωνικές συνεντεύξεις. Κατά κύριο λόγο, οι απαντήσεις συγκεντρώθηκαν με τηλεφωνικές συνεντεύξεις. Στον δήμο Αμαρουσίου το 68 % των απαντήσεων συλλέχθηκαν μέσω τηλεφώνου ενώ στον δήμο Ιλίου το ποσοστό ήταν 54 %.

Βέβαια, οι λόγοι που έγιναν τηλεφωνικά είναι οι εξής: i) στο δρόμο οι περαστικοί είναι δύσκολο να σταματήσουν να απαντήσουν καθώς οι περισσότεροι είναι βιαστικοί, ii) πολλοί από αυτούς στον δρόμο ήταν επισκέπτες και όχι δημότες του δήμου, οπότε δεν είχαν προσωπική άποψη και δεν μπορούσαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις και iii) οι τηλεφωνικές συνεντεύξεις ήταν πιο εύκολες και γρήγορες, αφού θα χρειάζονταν πολλές ώρες και μέρες για να συγκεντρωθεί αυτός ο αριθμός απαντήσεων από προσωπικές συνεντεύξεις στον δρόμο.

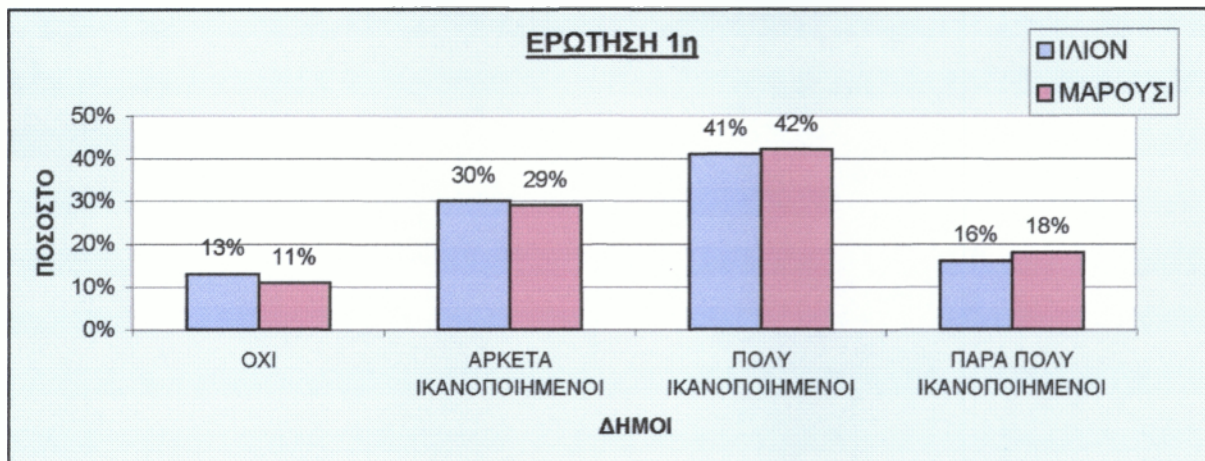
Το ερωτηματολόγιο στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν οι δημότες των δύο δήμων και το οποίο θα αναφερθεί αναλυτικά σε παράγραφο του επόμενου κεφαλαίου, αποτελούνταν από 9 ερωτήσεις οι οποίες αντιστοιχούσαν σε 2 μέρη. Οι πρώτες 3 ερωτήσεις αφορούν το πράσινο και οι υπόλοιπες 6 αφορούν την καθαριότητα μιας και αυτοί οι δύο τομείς είναι που αναλύονται στην εργασία αυτή.

8.2 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Στο σημείο αυτό ήρθε η ώρα να γίνει αναλυτική αναφορά στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και στις απαντήσεις που έδωσαν οι πολίτες των δύο δήμων. Πρώτα, θα αναφερθούν οι ερωτήσεις που αφορούν πράσινο και έπειτα εκείνες που αφορούν την καθαριότητα.

Η πρώτη ερώτηση για το πράσινο είναι η εξής: “Αν οι δημότες είναι ικανοποιημένοι από την κατανομή του πρασίνου στις γειτονιές του δήμου τους”. Οι δημότες του δήμου Ιλίου μας απάντησαν 43 άτομα ή το 13% των ερωτηθέντων όχι, ως αρκετά ικανοποιημένοι απάντησαν 99 άτομα ή το 30%, πολύ ικανοποιημένοι 135 ή το 41 % και τέλος 53 άτομα ή το 16% απάντησαν πάρα πολύ ικανοποιημένοι. Αντίστοιχα, από τους δημότες του Αμαρουσίου απάντησαν αρνητικά 31 άτομα ή το 11%, οι 81 ή το 29% απάντησαν αρκετά ικανοποιημένοι, πολύ ικανοποιημένοι απάντησαν 118 άτομα ή το 42% και πάρα πολύ ικανοποιημένοι απάντησαν 50 άτομα ή 18%.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

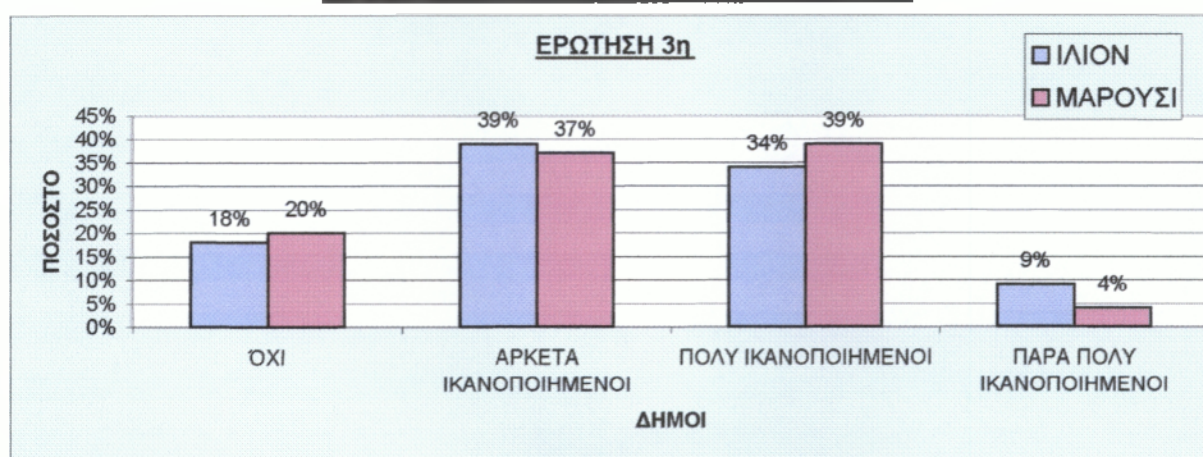
Η δεύτερη ερώτηση του ερωτηματολογίου ρωτούσε όλους τους δημότες “Αν πιστεύουν ότι επαρκούν οι χώροι του πρασίνου στον δήμο τους”. Αυτή η ερώτηση είναι πανομοιότυπη της προηγούμενης με σκοπό να δούμε την ειλικρίνεια των απαντήσεων των δημοτών.. Επίσης στόχος είναι να δούμε αν επαρκούν οι χώροι πρασίνου, γιατί σε έναν δήμο μπορεί να υπάρχουν χώροι πρασίνου διάσπαρτοι σε όλο το γεωγραφικό του πλάτος, αλλά να είναι μικροί οι χώροι αυτοί (π.χ. μικρά τρίγωνα στους οδικούς κόμβους) και να μην επαρκούν για όλους τους πολίτες. Σε αυτό βοηθάει και μεγάλη επιλογή δημοτών που κατοικούν στην περιφέρεια του δήμου με αποτέλεσμα να καλύπτεται σχεδόν όλη η έκταση του δήμου. Έτσι στον δήμο Αμαρουσίου έδωσαν αρνητική απάντηση 67 άτομα από τα 280 ερωτηθέντα άτομα και θετική απάντηση τα υπόλοιπα 213 άτομα. Ωστόσο, στον δήμο Ιλίου συμφώνησαν με την επάρκεια των χώρων πρασίνου τα 241 άτομα από τα 330 και διαφώνησαν 89 άτομα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Έπειτα, η τρίτη ερώτηση, σχετικά με το θέμα του πρασίνου ήταν η ακόλουθη: “Αν οι δημότες του κάθε δήμου είναι ικανοποιημένοι ή όχι από την συντήρηση των χώρων πρασίνου”. Παρατηρώντας, τις απαντήσεις των κατοίκων του δήμου Ιλίου βλέπουμε ότι ένα ποσοστό 18% απάντησε αρνητικά, το 39% των ερωτηθέντων είναι αρκετά ικανοποιημένοι, ενώ πολύ ικανοποιημένοι είναι το 34% και πάρα πολύ ικανοποιημένοι το μικρό ποσοστό του 9%. Από την άλλη μεριά, στον δήμο του Αμαρουσίου, απάντησαν όχι το 20% των δημοτών και αρκετά ικανοποιημένοι υπήρξαν το 37%. Ακόμα, πολύ ικανοποιημένοι με την συντήρηση των χώρων πρασίνου υπήρξαν 109 άτομα, δηλαδή το 39% και μόνο το 4% των ερωτηθέντων είπαν ότι είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι.

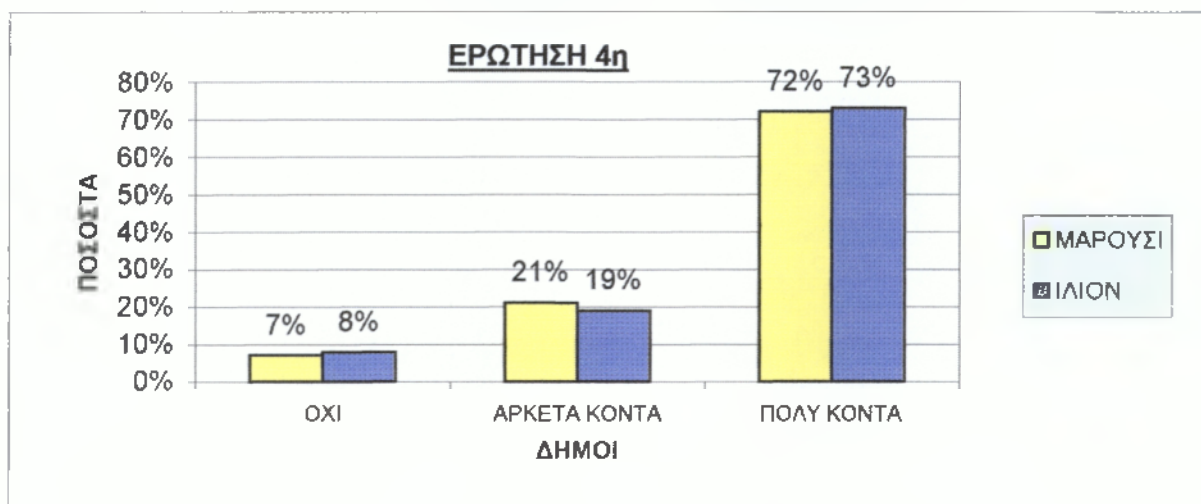
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Ύστερα, από τις παραπάνω ερωτήσεις σχετικά με το θέμα του πρασίνου στους δήμους Ιλίου και Αμαρουσίου, ακολούθησαν οι ερωτήσεις που αφορούσαν την καθαριότητα. Συγκεκριμένα, η πρώτη ερώτηση για την καθαριότητα και η τέταρτη συνολικά ήταν η εξής: “Αν οι κάδοι απορριμμάτων είναι κοντά στα σπίτια των δημοτών”. Αρνητική απάντηση στον δήμο Αμαρουσίου έδωσαν 20 άτομα, ενώ άλλα 59 άτομα πιστεύουν ότι είναι αρκετά κοντά σε αυτούς οι κάδοι απορριμμάτων και τα υπόλοιπα 201 άτομα συμφώνησαν ότι είναι πολύ κοντά. Στην περίπτωση του δήμου Ιλίου, 26 άτομα από τα 330 πιστεύουν ότι δεν είναι κοντά σε αυτούς οι κάδοι απορριμμάτων, ενώ 63 άτομα δέχτηκαν ότι είναι

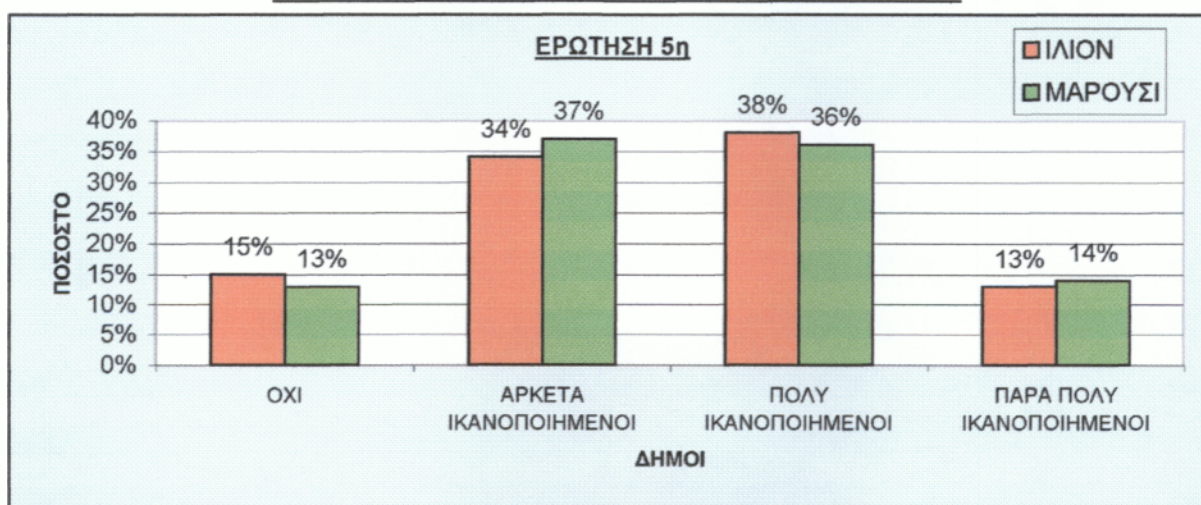
αρκετά κοντά σε αυτούς και τέλος ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτηθέντων, δηλαδή 241 άτομα, απάντησαν ότι είναι πολύ κοντά.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΔΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Κατόπιν, η δεύτερη ερώτηση στο ίδιο ζήτημα υπήρξε η ακόλουθη: “Αν οι δημότες είναι ικανοποιημένοι από την συγκομιδή των απορριμμάτων”. Στον δήμο Αμαρουσίου 36 άτομα έδωσαν αρνητική απάντηση, αρκετά ικανοποιημένοι υπήρξαν μόλις 104 από τους 280 ερωτηθέντες, ενώ πολύ ικανοποιημένοι ήταν 101 και οι υπόλοιποι 39 δέχτηκαν ότι είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την συγκομιδή των απορριμμάτων. Από τις απαντήσεις των κατοίκων στο δήμο Ιλίου, παρατηρούμε ότι 50 άτομα δεν είναι ικανοποιημένα από την συγκομιδή, αρκετά ικανοποιημένα 112 άτομα, ενώ πολύ ικανοποιημένα 125 και μόνο 43 από τα 330 άτομα υπήρξαν πάρα πολύ ικανοποιημένα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

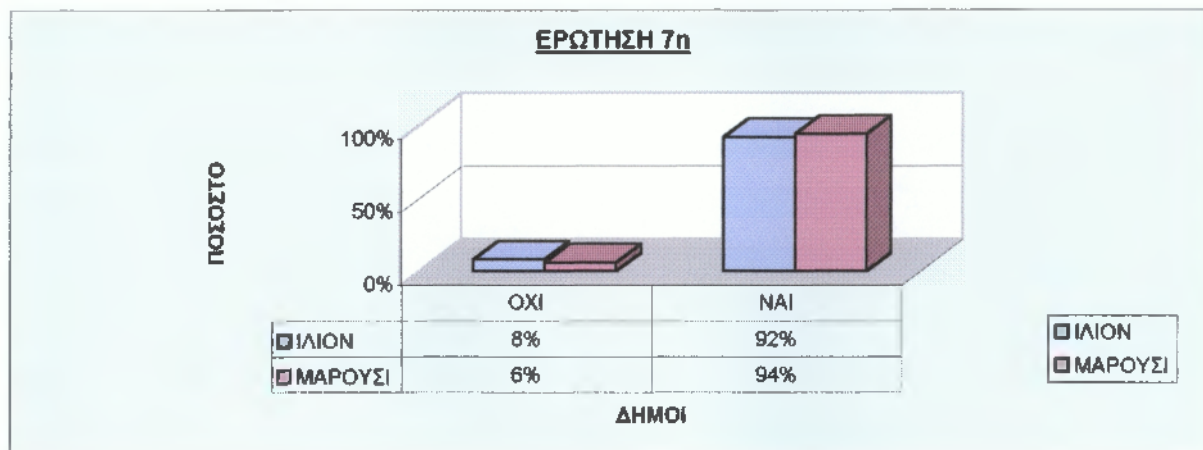
Η τρίτη ερώτηση σχετικά με το ζήτημα της καθαριότητας είχε ως εξής: “Συμμετέχετε στην ανακύκλωση;”. Σ’ αυτήν την ερώτηση, το 13 % ή 43 άτομα των ερωτηθέντων δημοτών στο Ίλιον απάντησαν ότι δεν έκαναν ανακύκλωση, ενώ το μεγάλο ποσοστό 87% ή 287 απάντησε ότι έκανε. Παράλληλα, στο δήμο Αμαρουσίου έδωσαν αρνητική απάντηση το 11% ή 31 άτομα του συνόλου των ερωτηθέντων και το υπόλοιπο 89% ή 249 έδωσε θετική απάντηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ:

Η τέταρτη ερώτηση του ερωτηματολογίου καλούσε τους δημότες να απαντήσουν στην ερώτηση: “ Αν λειτουργεί πρόγραμμα ανακύκλωσης στην περιοχή τους ”. Στον δήμο Ιλίου το 92% των δημοτών απάντησε καταφατικά ναι και το υπόλοιπο 8% έδωσε αρνητική απάντηση. Όμως, οι δημότες του Ιλίου απάντησαν ότι γίνεται ανακύκλωση μόνο στο χαρτί, αντίθετα οι δημότες του Αμαρουσίου είπαν ότι γίνεται ανακύκλωση σε περισσότερα αντικείμενα (χαρτί, αλουμίνιο, πλαστικά, γυαλί, κ.α.). Οπότε, στον δήμο Αμαρουσίου ένα υψηλό ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε καταφατικά ναι στην ερώτηση, συγκεκριμένα το 94% και μόνο το 6% αρνήθηκε την ύπαρξη λειτουργίας προγράμματος ανακύκλωσης στα σπίτια τους. Οι περισσότεροι από όσους απάντησαν ότι δεν γίνεται πρόγραμμα ανακύκλωσης κατοικούσαν στην περιφέρεια και αρκετά μακριά από το κέντρο του δήμου τους.

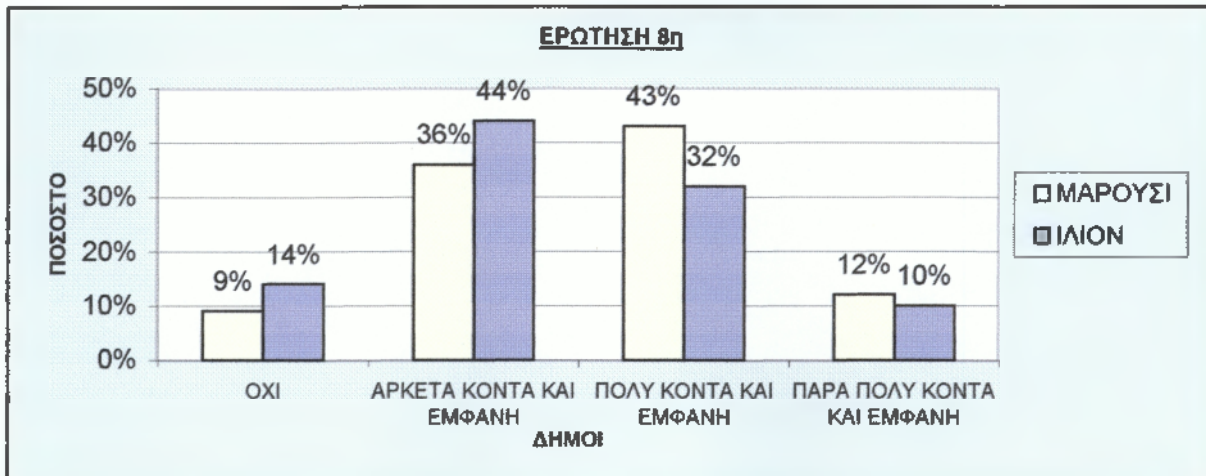
ΠΙΝΑΚΑΣ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ:

Η πέμπτη ερώτηση για το θέμα της καθαριότητας και όγδοη συνολικά υπήρξε η ακόλουθη: “ Αν οι κάδοι ανακύκλωσης βρίσκονται κοντά στα σπίτια των κατοίκων και αν είναι τοποθετημένοι σε εμφανή σημεία ”. Ξεκινώντας από τον δήμο Αμαρουσίου, 25 άτομα απάντησαν αρνητικά, ενώ 101 δημότες συμφώνησαν ότι οι κάδοι είναι αρκετά κοντά τους, 120 δέχτηκαν ότι βρίσκονται πολύ κοντά τους και σε εμφανή γι’ αυτούς σημεία και οι υπόλοιποι 37 από τους συνολικά 280 ερωτηθέντες είπαν ότι οι κάδοι είναι πάρα πολύ κοντά και σε εμφανή σημεία στα σπίτια τους. Συνεχίζοντας με την περίπτωση του δήμου Ιλίου, παρατηρούμε ότι αρνητικά απάντησαν 46 άτομα, οι 145 από τους 330 δέχτηκαν ότι είναι αρκετά κοντά στα σπίτια τους, ενώ μόλις 106 ερωτηθέντες δημότες συμφώνησαν ότι οι κάδοι

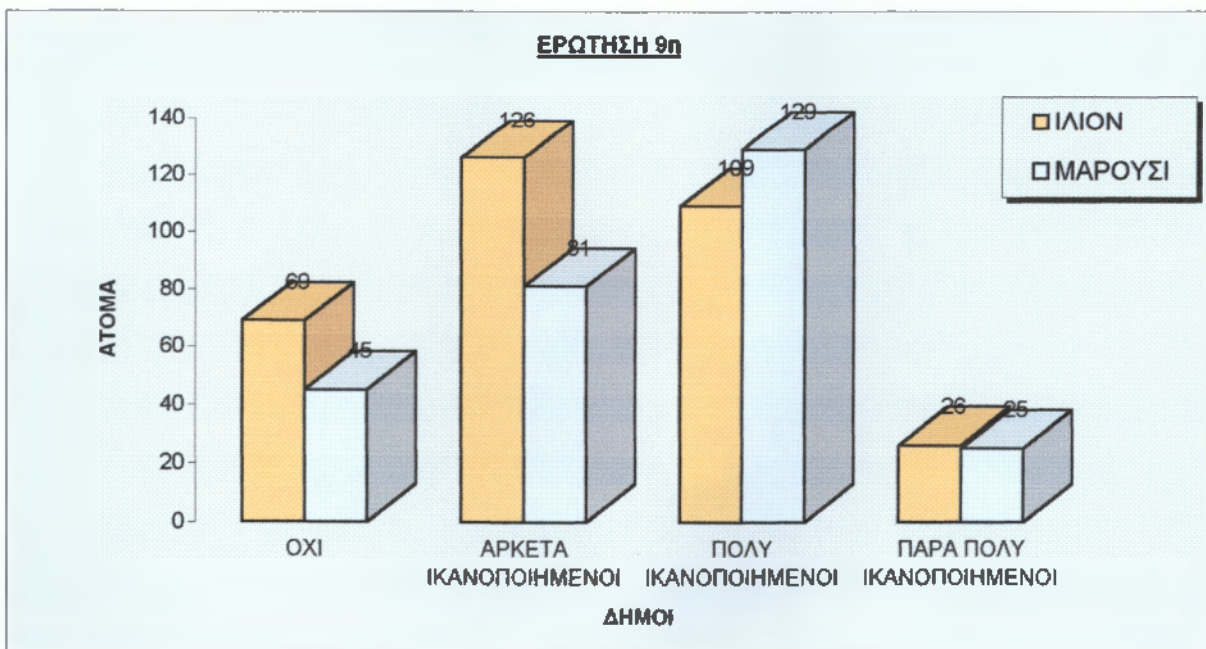
ανακύκλωσης είναι τοποθετημένοι πολύ κοντά στα σπίτια τους και ταυτόχρονα σε εμφανή σημεία και τέλος οι υπόλοιποι 33 δέχτηκαν ότι είναι πάρα πολύ κοντά και σε εμφανή σημεία γι' αυτούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΔΩΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Η τελευταία ερώτηση σχετικά με το θέμα της καθαριότητας διατυπώθηκε ως εξής στους δημότες και των δύο δήμων: “ Αν είναι ικανοποιημένοι από τον δήμο τους όσον αφορά την ενημέρωση, που τους παρέχει για την ανακύκλωση”. Παρατηρώντας τις απαντήσεις των κατοίκων από τον δήμο Ιλίου, εντοπίζουμε ότι το 21% αποφάνθηκε αρνητικά στην ερώτηση, το 38% των ερωτηθέντων είναι αρκετά ικανοποιημένοι από την ενημέρωση του δήμου τους, πολύ ικανοποιημένοι είναι το 33% και μόνο το υπόλοιπο 8% δέχτηκαν ότι είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι. Παράλληλα, στον δήμο Αμαρουσίου ένα ποσοστό 16% από τους ερωτηθέντες έδωσαν αρνητική απάντηση, το 29% των δημοτών είναι αρκετά ικανοποιημένοι από την ενημέρωση, που τους παρέχει ο δήμος τους για την ανακύκλωση ενώ το 46% δήλωσαν ότι είναι πολύ ικανοποιημένοι και μόνο το 9% είπαν ότι είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι. Εδώ βλέπουμε ότι το 59 % των κατοίκων πιστεύουν ότι χρειάζονται ακόμα περισσότερη ενημέρωση ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στον δήμο Αμαρουσίου είναι 45 %.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

8.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Σ' αυτό το σημείο θα αναφερθούν τα συμπεράσματα που βγαίνουν από τις απαντήσεις που έδωσαν οι πολίτες στο ερωτηματολόγιο. Με βάση τις απαντήσεις αυτές μπορούμε να συγκρίνουμε την άποψη της τοπικής αρχής με την άποψη των πολιτών. Στα προηγούμενα κεφάλαια η τοπική αρχή των δύο δήμων , μας είπαν ότι κάνουν πολλές προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος άλλα τα αποτελέσματα δεν τους ικανοποιούν πλήρως και ότι θα συνεχίσουν με αμείωτο ρυθμό ώστε να μεγιστοποιήσουν τα αποτελέσματα.

Με βάση την άποψη και την πολιτική των υπευθύνων των δύο δήμων μπορούμε να πούμε ότι συμφωνούν και οι κάτοικοι των δύο δήμων. Έτσι πολλοί ήταν οι κάτοικοι που συμφωνούσαν και ήταν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι με την πολιτική της δημοτικής τους αρχής , ενώ αρκετοί ήταν και εκείνοι οι οποίοι δεν συμφωνούσαν ή δεν ήταν πολύ ικανοποιημένοι και ζητούσαν κάτι παραπάνω που συμβαδίζει με την άποψη των υπευθύνων ότι χρειάζονται και άλλες ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος . Βέβαια όλοι σχεδόν , είχαν να πουν κάτι θετικό για την προσπάθεια των δήμων τους η οποία ουσιαστικά έχει μιας δεκαετίας ζωή, στην οποία οι δήμοι και γενικότερα οι Ο.Τ.Α. έχουν αυξήσει τις αρμοδιότητές τους. Επίσης, και στους δύο δήμους οι κάτοικοι συμμετέχουν στην προσπάθεια της δημοτικής τους αρχής (π.χ. μέσω ανακύκλωσης)

Τέλος, μπορούμε να διακρίνουμε μια ισορροπία ανάμεσα στους δύο δήμους σύμφωνα με το τι πιστεύουν οι πολίτες τους. Οι πολίτες του δήμου Ιλίου πιστεύουν ότι ο δήμος τους έχει κάνει πολλά βήματα στον τομέα του πρασίνου , ενώ στον τομέα της καθαριότητας περιμένουν από τον δήμο τους περισσότερες ενέργειες στο θέμα της ανακύκλωσης. Αντίθετα οι κάτοικοι του δήμου Αμαρουσίου θέλουν να αυξηθεί το πράσινο και να καλυτερεύσει η συντήρηση του , ενώ είναι πιο ικανοποιημένοι από τις πρωτοβουλίες που έχει πάρει η δημοτική τους αρχή για την ανακύκλωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

« ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ »

Στο κεφάλαιο αυτό θα δούμε τα συμπεράσματα που βγαίνουν από όσα έχουν αναφερθεί σ' αυτήν την εργασία καθώς και οι προτάσεις που θα γίνουν. Τα συμπεράσματα θα αναφερθούν με την σειρά που αναφέρθηκαν τα κεφάλαια και θα αφορούν την περιβαλλοντική πολιτική των δύο δήμων καθώς και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σύμφωνα με τους υπευθύνους των δήμων. Οι προτάσεις θα αφορούν λύσεις των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α., καθώς και τρόποι για την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων της πολιτικής τους. Έτσι οι προτάσεις θα αφορούν όλους τους τομείς που αφορούν το περιβάλλον και όχι μόνο στους τομείς της καθαριότητας και του πρασίνου για να πετύχουμε μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική και να είναι σύμφωνες με τα προβλήματα που μας υπόδειξαν οι φορείς των δύο Ο.Τ.Α.

9.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε τα συμπεράσματα που βγαίνουν από αυτήν την εργασία. Τα συμπεράσματα αυτά είναι χρήσιμα για όλους τους Ο.Τ.Α. και όσους γενικότερα ενδιαφέρονται για το περιβάλλον. Επίσης θα μας βοηθήσουν να κάνουμε καλύτερες προτάσεις για την βελτίωση της περιβαλλοντικής πολιτικής των Ο.Τ.Α. αλλά και για τους πολίτες που κατοικούν σε αυτούς.

Ανακεφαλαιώνοντας τα πρώτα δύο κεφάλαια βλέπουμε ότι τα πρώτα μέτρα περιβαλλοντικής πολιτικής στην Ελλάδα λαμβάνονται με το Σύνταγμα του 1975 και κορυφώνονται το 1986 με την ψήφιση του Νόμου 1650 που αφορά πλήρως την προστασία του περιβάλλοντος. Επίσης, είδαμε ότι και η Ε.Ε. από το 1972 και κυρίως την τελευταία δεκαετία έχει λάβει πολλά μέτρα και αποφάσεις για το περιβάλλον. Οι αποφάσεις της Ε.Ε. έχουν επηρεάσει αρκετά και την εθνική νομοθεσία των χωρών-μελών της Ένωσης.

Σ' αυτό, το σημείο θα γίνει αναφορά στα συμπεράσματα που βγαίνουν από τους δύο δήμους για την περιβαλλοντική πολιτική τους στους τομείς του πρασίνου και της καθαριότητας. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι στα γενικά στοιχεία οι δύο δήμοι δεν έχουν μεγάλες διαφορές και σε πολλά σημεία υπάρχει μια ισορροπία αλλά και αρκετές σημαντικές διαφορές σε επιμέρους τομείς των τομέων καθαριότητας και πρασίνου. Όπως είδαμε αντιστοιχούν οι ίδιοι εργαζόμενοι προς τους κάτοικους και στους δύο δήμους (1 εργαζόμενος ανά 1000 κάτοικους στον τομέα καθαριότητας και 1 εργαζόμενος ανά 2000 κατοίκους στον τομέα πρασίνου). Έχουν τα ίδια δρομολόγια αποκομιδής απορριμμάτων (22 ημερησίως) και κάνουν τις ίδιες ενέργειες για την συντήρηση και ανάπτυξη του πρασίνου (τοποθέτηση αυτόματου συστήματος ποτίσματος και απαλλοτριώσεις οικοπέδων για την δημιουργία νέων χώρων πρασίνου).

Όμως, στον τομέα της καθαριότητας ο δήμος Αμαρουσίου έχει δημιουργήσει ένα εξαιρετικό πρόγραμμα ανακύκλωσης στο οποίο κάθε χρόνο που περνάει προσπαθεί να το εμπλουτίσει με νέα ήδη απορριμμάτων για ανακύκλωση. Η δημιουργία της μονάδας ανάκτησης υλικών αποτελεί ακόμα και σήμερα μεγάλη πρωτοτυπία για πολλούς Ο.Τ.Α. και πρέπει να σημειωθεί ότι είναι ο πρώτος που έγινε από κάποιον Ο.Τ.Α. Έτσι, στο δήμο Αμαρουσίου συλλέγονται κάθε μήνα περίπου 500 τόνοι απορριμμάτων για ανακύκλωση , ενώ στον δήμο Ιλίου είναι 150 τόνοι οι οποίοι αφορούν μόνο το χαρτί.

Επίσης, οι κάδοι ανακύκλωσης που αντιστοιχούν για κάθε κάτοικο είναι 1 προς 337 στον δήμο Ιλίου και 1 προς 120 στον δήμο Αμαρουσίου. Υπάρχει μια υπερτριπλάσια διαφορά τόσο στις συλλεγόμενες ποσότητες όσο και στους κάδους ανακύκλωσης. Σημαντικό γεγονός στον τομέα καθαριότητας είναι ότι και οι δύο Ο.Τ.Α. έχουν ξεπεράσει προ πολλού την εκτίμηση ότι καθαριότητα είναι μόνο η υποχρέωση να μαζεύουν τα οικιακά απορρίμματα και για τον λόγο αυτό έχουν αναπτύξει ολόκληρα συστήματα καθαρισμού των δρόμων με οδοκαθαριστές αλλά και πλυστικές μηχανές, αποκατάσταση των ζημιών στους δρόμους που συχνά γεμίζουν με χώμα ολόκληρες περιοχές κ.α.

Τα ίδια σχεδόν συμπεράσματα βγαίνουν και στον τομέα πρασίνου. Οι δύο δήμοι προσπαθούν να αυξήσουν συνεχώς τους υπαίθριους χώρους και να αυξήσουν το πράσινο. Όπως είδαμε το ποσοστό πρασίνου που αντιστοιχεί στους κατοίκους και των δύο δήμων είναι σε πολύ καλό επίπεδο. Βέβαια, ο δήμος Ιλίου έχει την ευτυχία στα όρια του να βρίσκεται το μεγάλο πάρκο «Αντώνης Τρίτσης», για την προστασία του οποίου ο δήμος Ιλίου έχει κάνει πολλούς δικαστικούς αγώνες με διάφορους φορείς που θέλησαν να καταπατήσουν την έκταση. Επίσης, μεγάλη επιτυχία του δήμου θα είναι όταν με την ολοκλήρωση των έργων το πάρκο αυτό θα συγκαταλέγεται μέσα στα 5 μεγαλύτερα και πιο ολοκληρωμένα πάρκα της Ευρώπης.

Αναλυτικότερα έχουμε τα εξής συμπεράσματα στον τομέα πρασίνου, όπου σε κάθε κάτοικο του δήμου Ιλίου αντιστοιχούν 21,5 τ.μ. πρασίνου, ενώ στον δήμο Αμαρουσίου το ποσοστό αυτό είναι 10,9 τ.μ. ανά κάτοικο. Επίσης σημαντική πρωτοβουλία του δήμου Ιλίου είναι η δημιουργία και λειτουργία δημοτικού φυτώριου, που αποτελεί και παράδειγμα για τους άλλους δήμους. Έτσι, στο φυτώριο του δήμου Ιλίου υπάρχουν 21.500 είδη φυτών και δένδρων που είναι ανά πάσα στιγμή έτοιμα να τοποθετηθούν σε αντίθεση με τον δήμο Αμαρουσίου που χρειάζεται να αναθέσει την φύτευση των δένδρων σε διάφορες εργολαβίες.

Τέλος τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα είναι: α) οικονομικά, β) έλλειψη κατάλληλου προσωπικού με γνώση και εμπειρία στα θέματα του περιβάλλοντος, γ) η δυσκίνητη και χρονοβόρα σε πολλές περιστάσεις συνεργασία με άλλους φορείς, δ) η έλλειψη χώρων, ε) οι επικαλύψεις που παρουσιάζονται σε ορισμένους τομείς ανάμεσα στις Νομαρχίες και στους δήμους και τις Κοινότητες και στ) οι πολίτες δεν έχουν την κατάλληλη γνώση των περιβαλλοντικών προβλημάτων με αποτέλεσμα να μην μπορούν εύκολα να συμμετάσχουν σε μια περιβαλλοντική πολιτική του Ο.Τ.Α. τους κ.α.

Ειδικότερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δύο δήμοι, οι οποίοι έχουν αναλυθεί παραπάνω, παραθέτονται παρακάτω. Στον δήμο Ιλίου σύμφωνα με τους υπευθύνους του δήμου, τα προβλήματα είναι τα εξής: το κυκλοφοριακό και η έλλειψη χώρων στάθμευσης κατά τις ώρες αιχμής και λειτουργίας των καταστημάτων στο κέντρο της πόλης. Ο λόγος είναι ότι οι δύο κεντρικοί λεωφόροι του δήμου περνάνε μέσα από το εμπορικό κέντρο του δήμου όπου κυκλοφορούν καθημερινά χιλιάδες κόσμοι. Ακόμα, η καθυστέρηση των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων δημιουργεί αρκετά προβλήματα στην αποτελεσματικότητα του προϋπολογισμού του δήμου. Έτσι, πολλά έργα του τεχνικού προγράμματος που αφορούν και το περιβάλλον μπορεί να έχουν προβλήματα καθυστέρησης.

Επίσης, η συχνή καταστροφή του μηχανολογικού εξοπλισμού καθαριότητας (κυρίως κάδων) αναγκάζει τον δήμο να διαθέτει αρκετά ποσά για την αντικατάστασή τους και δημιουργεί εστίες σκουπιδιών στους δρόμους. Ακόμα, η έλλειψη ελεύθερων χώρων για την ανάπτυξη του πρασίνου έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να αυξήσουν τους χώρους πρασίνου ιδίως σε ορισμένες περιοχές-γειτονιές όπου το ποσοστό του πρασίνου που αντιστοιχεί σε κάθε κάτοικο είναι σχετικά μικρή. Επίσης, η ρίψη μπαζών στους ανοικτούς χώρους έχει ως αποτέλεσμα να καταστρέφει τις πλατείες αλλά και να μειώνει τις θέσεις στάθμευσης καθώς σε αυτά τα σημεία (πλατείες και άκρες πεζοδρομίων) παρατηρούνται τα συχνότερα σημεία όπου πετάγονται τα μπάζα. Τέλος, παρόλο του φιλικού κλίματος που υπάρχει με τους άλλους φορείς , παρατηρείται συχνή καθυστέρηση που οφείλονται κυρίως στην δυσλειτουργία των μηχανισμών των φορέων.

Αντίστοιχα ο δήμος του Αμαρουσίου αντιμετωπίζει και αυτός με την σειρά του τα εξής προβλήματα: Ο δήμος Αμαρουσίου λόγω της γεωγραφικής του θέσης έχει αρκετά προβλήματα με τους ατμοσφαιρικούς ρύπους κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Ο λόγος είναι ότι από τα όρια του δήμου περνάνε μεγάλοι οδικοί άξονες (Α. Κηφισίας και Κύμης, Αττική Οδός ενώ κοντά στα όρια του δήμου είναι και η Εθνική οδός Αθηνών- Λαμίας), με αποτέλεσμα να δημιουργούν έντονη αίσθηση δυσφορίας στους κατοίκους του δήμου (κυρίως όσων κατοικούν κοντά στους κεντρικούς οδικούς άξονες. Ακόμα και ο δήμος Αμαρουσίου αντιμετωπίζει το πρόβλημα της έλλειψης ελεύθερων χώρων για την δημιουργία νέων ζωνών πρασίνου. Έτσι, σε ορισμένες περιοχές όπου δεν αντιστοιχεί πολύ πράσινο στους κατοίκους είναι αρκετά δύσκολο να αυξηθεί με την δημιουργία νέων ζωνών πρασίνου.

Ακόμα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα, σύμφωνα με την άποψη των υπευθύνων, είναι το κυκλοφοριακό και το παρκάρισμα των αυτοκινήτων ιδίως στο κέντρο της πόλης όπου οι δρόμοι είναι αρκετά στενοί και υπάρχουν τα περισσότερα εμπορικά καταστήματα, αλλά και σε ορισμένες περιοχές γύρω από τους κύριους οδικούς άξονες της πόλης. Σημαντικός πονοκέφαλος και συχνό πρόβλημα είναι η καταστροφή του πρασίνου και των κάδων από τους πολίτες στις πλατείες και στους δρόμους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δαπανούνται αρκετά ποσά στην αποκατάσταση των ζημιών ενώ θα μπορούσαν να διατεθούν για κάποιο άλλο σκοπό. Ακόμα, η αποκατάσταση του πρασίνου είναι αρκετά χρονοβόρα λόγω των εργασιών. Επίσης, η ρίψη μπαζών δημιουργεί αρκετά προβλήματα στους ελεύθερους χώρους αλλά και στις θέσεις στάθμευσης καθώς πολλά από τα μπάζα ρίχνονται στην άκρη των πεζοδρομίων. Ακόμα, ένα πρόβλημα είναι η χρονοβόρα διαδικασία απαλλοτριώσης ανοικτών χώρων και παλιών κτιρίων καθώς πολλές φορές χρειάζονται αρκετές δικαστικές διαμάχες ανάμεσα στο δήμο και τους ιδιοκτήτες. Τέλος παρατηρούνται προβλήματα καθυστέρησης των αποτελεσμάτων συνεργασίας με άλλους φορείς.

Σημαντικό και ευχάριστο για το μέλλον στοιχείο, είναι και η άποψη των φορέων, ότι η περιβαλλοντική τους πολιτική βρίσκεται σε καλό επίπεδο και ότι χρειάζονται ορισμένα μικρά αλλά σταθερά ακόμα βήματα που πρέπει να γίνουν. Η άποψη αυτή συμβαδίζει σε μεγάλο βαθμό με την άποψη των πολιτών που είναι κυρίως αρκετά ως πολύ ικανοποιημένοι από τις πολιτικές αυτές και «απαιτούν» λίγα μέτρα ακόμα.

9.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σ' αυτό το σημείο θα δούμε τις προτάσεις προς τους Ο.Τ.Α. αλλά και προς τους κατοίκους και τις επιχειρήσεις, γιατί η προστασία του περιβάλλοντος είναι υπόθεση όλων μας και όλων όσων ζουν και εργάζονται σε μια τοπική κοινωνία. Άρα έχουμε τα εξής:

i) Οι Ο.Τ.Α. θα πρέπει σιγά-σιγά να αρχίσουν να αντιλαμβάνονται την σοβαρότητα της περιβαλλοντικής πολιτικής και την προστασία του περιβάλλοντος. Οπότε πρέπει όλοι οι Ο.Τ.Α. σε όλα τους τα έργα και τις πράξεις τους να ενσωματώνουν ως αρχή και την προστασία του περιβάλλοντος. Π.χ. στην κατασκευή ενός δημοτικού κτιρίου θα πρέπει να προβλέπονται χώροι στάθμευσης, πρασίνου, κ.α.

ii) Ακόμα, οι Ο.Τ.Α. θα πρέπει να παρακολουθούν όσο περισσότερο μπορούν τις διάφορες πόλεις του εξωτερικού που έχουν να παρουσιάσουν μια περιβαλλοντική καινοτομία και να την υιοθετούν και να την τροποποιούν πάνω στα Ελληνικά δεδομένα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω της Ε.Ε. αν είναι χώρα της Ευρώπης ή μέσω του διαδικτύου που έχει κάνει αλματώδη βήματα και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Εξάλλου μπορούν και οι ίδιοι να συμμετάσχουν σε διάφορα περιβαλλοντικά προγράμματα που γίνονται ανάμεσα σε χώρες του εξωτερικού και στα οποία ανταλλάσσονται εμπειρίες και τεχνογνωσία. Ακόμα, στην Ε.Ε. λειτουργούν πολλά επιδοτούμενα προγράμματα στα οποία μπορούν να συμμετάσχουν οι Ελληνικοί Ο.Τ.Α. και να καλύψουν ένα μέρος του κόστους του προγράμματος. Όπως αντιλαμβανόμαστε αυτό θα βοηθήσει τους Ο.Τ.Α. να καλύψουν τις τυχόν ελλείψεις που έχουν σε έμπειρο προσωπικό και να μειώσουν το κόστος των πολιτικών αυτών.

iii) Επίσης, στις μεγάλες πόλεις που οι εκτάσεις οι οποίες δεν έχουν δομηθεί ακόμα είναι πολύ λίγες θα πρέπει να προβούν σε διάφορες απαλλοτριώσεις ορισμένων παλιών κτιρίων ή ενός από τους εναπομείναντες ελεύθερους χώρους, ώστε να δημιουργηθούν ζώνες πρασίνου και χώροι άθλησης και αναψυχής. Ακόμα σε συνεργασία με την κεντρική διοίκηση και την πολεοδομία κάθε περιοχής θα πρέπει να προσδιορίζονται οι συντελεστές δόμησης και οι χρήσεις γης έτσι ώστε να επιβαρύνεται όσον το δυνατόν λιγότερο το περιβάλλον.

iv) Πολλοί από τους μικρούς Ο.Τ.Α. δεν έχουν πολλά έσοδα ή την κατάλληλη τεχνογνωσία και δεν μπορούν να αναπτύξουν εύκολα περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες. Έτσι, θα πρέπει να αναπτύσσεται συνεργασία ανάμεσα στους μικρούς Ο.Τ.Α. για να μεγιστοποιήσουν τα αποτελέσματα τους. Π.χ. οι μικροί Ο.Τ.Α. μιας περιοχής μπορούν να δημιουργήσουν από κοινού έναν σύγχρονο και ασφαλή Χ.Υ.Τ.Α., μονάδες βιολογικού καθαρισμού, ολοκληρωμένα προγράμματα ανακύκλωσης με την δημιουργία ανάκτησης υλικών, κ.α. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο δήμος Αμαρουσίου που έχει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανακύκλωσης με την συνεργασία της Ε.Ε.Α.Α. Α.Ε.

v) Η πληροφόρηση των πολιτών και των επιχειρήσεων αποτελεί ένα ισχυρό μέτρο κατά της ρύπανσης και της καταστροφής του περιβάλλοντος. Η πληροφόρηση μπορεί να λάβει τις εξής μορφές:

α) ενημέρωση των πολιτών για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται αυτήν την στιγμή το περιβάλλον, β) πληροφόρηση των πολιτών για οικολογικά προϊόντα και γ) περιβαλλοντική εκπαίδευση και αγωγή με

στόχο να αυξηθεί η δημόσια γνώση και η ευαισθησία. Σε επίπεδο επιχειρήσεων θα πρέπει: α) να δοθούν κίνητρα εξοικονόμησης ενέργειας, β) φιλικές χρήσεις προς το περιβάλλον και γ) προτίμηση ανακυκλώσιμων πρώτων υλών και δημιουργία προϊόντων που θα ανακυκλώνονται.

vi) Ένα αποτελεσματικό μέτρο είναι η επιβολή διάφορων φόρων- τελών και η επιβολή προστίμων. Με αυτόν τον τρόπο ένας Ο.Τ.Α. μπορεί να αυξήσει τα έσοδά του, τα οποία μετά θα τα χρησιμοποιήσει για την δημιουργία περιβαλλοντικών έργων. Επίσης, με την επιβολή προστίμων σε ορισμένες περιβαλλοντικές παραβάσεις, π.χ. πέταμα μπαζών στους δρόμους, μόλυνση των νερών, κ.α., έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέπει κάποιον να διενεργεί αυτές τις ενέργειες και παράλληλα αυξάνονται τα έσοδα των Ο.Τ.Α.

vii) Όπως είδαμε ο δήμος Αμαρουσίου έχει το καλύτερο σύστημα ανακύκλωσης στην Ελλάδα. Σημαντική βοήθεια έχουν δώσει οι κάτοικοι του δήμου που σε ποσοστό 94 % συμμετέχουν ενεργά σ' αυτό το πρόγραμμα. Άρα, πρέπει όλοι οι πολίτες να συμμετέχουν όσον τον δυνατόν περισσότερο στα προγράμματα ανακύκλωσης και με αυτό τον τρόπο βοηθούν στην προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομία του Ο.Τ.Α. από τα έσοδα που έχει από τις ανακτώμενες ποσότητες.

viii) Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα είναι η επικάλυψη των αρμοδιοτήτων των Νομαρχιών με τους Δήμους και τις Κοινότητες που οδηγούν σε καθυστερήσεις και δυσλειτουργία των φορέων. Άρα, προτεινόμενη λύση είναι να υπάρξει αλλαγή σε μερικές διατάξεις και άρθρα του νόμου στα οποία να διαχωρίζονται πλήρως οι αρμοδιότητες του πρώτου με του δευτέρου βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ix) Ακόμα, για την εξάλειψη των καθυστερήσεων των πολιτικών των Ο.Τ.Α. με συνεργασία άλλων φορέων, προτείνεται η συνεχής επαφή των φορέων και η κατάρτιση ολοκληρωμένων προγραμμάτων δράσης για την γρήγορη αντιμετώπιση των προβλημάτων.

x) Επίσης, οι Ο.Τ.Α. θα πρέπει να περιφρουρήσουν και να προστατεύσουν τον ήδη υπάρχοντα μηχανολογικό τους εξοπλισμό, τους ήδη υπάρχοντες κάδους καθώς επίσης και τους χώρους πρασίνου από τις καταστροφές που προκαλούν οι πολίτες με την σκληρή χρήση τους. Για να το πετύχει αυτό ένας Ο.Τ.Α. θα πρέπει να αυξήσει το προσωπικό της δημοτικής αστυνομίας και τις περιπολίες της καθώς και την συνεχή συνεργασία με την Ελληνική αστυνομία. Επίσης θα πρέπει να συντηρεί και να ελέγχει συχνότερα την κατάσταση του μηχανολογικού εξοπλισμού.

xi) Τέλος για την καλύτερη επιλογή περιβαλλοντικών λύσεων οι Ο.Τ.Α. θα πρέπει να στελεχωθούν με ειδικευμένο προσωπικό που να γνωρίζει τα περιβαλλοντικά ζητήματα και που θα προτείνει τις σωστές λύσεις. Ακόμα. Οι Ο.Τ.Α. μπορούν να στείλουν τους υπαλλήλους τους σε διάφορα σεμινάρια επιμόρφωσης προσωπικού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ

ΑΡΘΡΟ 1

Αντικείμενο του παρόντος κανονισμού

Η καθαριότητα της πόλης και η προστασία του περιβάλλοντος είναι κοινωνικά αγαθά και επιτυγχάνονται με τη συνεχή συνεργασία πολιτών - κατοίκων - και του Δήμου και διέπονται από διατάξεις, υποχρεώσεις και δικαιώματα.

1. Ο παρών κανονισμός έχει ως αντικείμενο:

- + Την τήρηση της καθαριότητας της πόλης και τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας.
- + Τη σωστή διαχείριση των απορριμμάτων - στερεών αποβλήτων (συσσκευασία, συλλογή, αποκομιδή, διάθεση).

+ Τη γνωστοποίηση και συμμόρφωση στις σχετικές γενικές και ειδικές δημοτικές διατάξεις.

2. Ο παρών κανονισμός έχει επίσης σαν στόχο:

- + την αποτροπή της ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος.
- + την προστασία της φύσης και της ατμόσφαιρας και
- + γενικά τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων γι' αυτούς τους σκοπούς.

3. Με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού

υπερισχύουν όταν δεν είναι αντίθετες με τις γενικές διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας, τις διατάξεις του υγειονομικού κανονισμού, τις αστυνομικές και άλλες ειδικές διατάξεις.

ΑΡΘΡΟ 2

Η αμοδιότητα για την εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού

Αυτή ανήκει στη Δημοτική Αρχή, τη Διεύθυνση Μηχανολογικού Καθαριότητας, τη Διεύθυνση Γεωτεχνικών Υπηρεσιών, Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου και την Ειδική Υπηρεσία (Δημοτική Αστυνομία). Οι φορείς και οι κάτοικοι της πόλης μας, οφείλουν να συνδράμουν τις πιο πάνω Αρχές για την όσο το δυνατό αποτελεσματική επίτευξη της αποστολής τους.

ΑΡΘΡΟ 3

Προσδιορισμός και ταξινόμηση των απορριμμάτων

Ως απορρίμματα - στερεά απόβλητα νοούνται όλες οι ουσίες ή αντικείμενα, κυρίως στερεάς μορφής, που προέρχονται από ανθρώπινες δραστηριότητες ή φυσικούς κύκλους και παράγονται σε χώρους διαβίωσης, εργασίας, παραγωγής, ψυχαγωγίας και γενικώς αστικού περιβάλλοντος, που είναι εγκαταλελειμμένα ή πρόκειται να εγκαταλειφθούν. Αυτά, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τις πρόσφατες κοινοτικές διατάξεις, ταξινομούνται σε ΑΣΤΙΚΑ, ΕΙΔΙΚΑ και ΤΟΞΙΚΑ - ΒΛΑΒΕΡΑ.

1. Τα αστικά απορρίμματα περιλαμβάνουν:

α. Εσωτερικά απορρίμματα ογκώδη και μη ογκώδη που προέρχονται από οικίες, καταστήματα, γραφεία, βιομηχανικούς, βιοτεχνικούς και επαγγελματικούς χώρους, νοσοκομεία, ιδρύματα, εκκλησίες, σχολεία και γενικά από όλους τους χώρους, όπου, εκδηλώνονται ανθρώπινες δραστηριότητες.

β. Εξωτερικά απορρίμματα, οιασδήποτε φύσης και προέλευσης που βρίσκονται σε οδούς, κοινοχρήστους χώρους, ακάλυπτα οικόπεδα κλπ.

γ. Προϊόντα κηπουρικών εργασιών (κλαριά, φύλλα, χόρτα κ.λ.π.)

δ. Επικίνδυνα απορρίμματα όπως μπαταρίες, φάρμακα, σύριγγες κ.λ.π.

2. Τα ειδικά απορρίμματα περιλαμβάνουν:

α. Υπόλοιπα που προέρχονται από τη δραστηριότητα βιομηχανιών, βιοτεχνιών, εργαστηρίων, συνεργείων, υπεραγορών, τροφίμων, κέντρων διασκέδασης και άλλων μονάδων παραγωγής (μέταλλα, ξύλο, χαρτί, πλαστικά κλπ) ή παροχής υπηρεσιών και δεν προσομοιάζουν με τα αστικά, λόγω όγκου, ποσότητας, ποιότητας, δυνατότητας μεταφοράς και τελικής επεξεργασίας.

β. Υπόλοιπα νοσοκομείων και θεραπευτηρίων γενικώς, εκτός εκείνων που προέρχονται από αίθουσες χειρουργείου και τοκετών, από παθολόγο-ανατομικά - μικροβιολογικά - αιματολογικά εργαστήρια, από τμήματα λοιμωδών νόσων κλπ., τα οποία οδηγούνται υποχρεωτικά προς κάυση σε ειδικούς κλιβάνους.

γ. Απορρίμματα και υπόλοιπα καθαρισμού νεκροταφειακών χώρων.

δ. Προϊόντα και υλικά προερχόμενα από εκσκαφές, κατεδαφίσεις και γενικά οικοδομικές εργασίες.

ε. Απόβλητα μη δυνάμενα να μεταφερθούν δια των συνήθων μεθόδων και οχημάτων.

στ. Αυτοκίνητα, οχήματα, σκάφη και μηχανήματα γενικώς, καθώς και μέρη τους, άχρηστα ή εγκαταλελειμμένα κατά τις κείμενες διατάξεις.

3. Τοξικά - επικίνδυνα θεωρούνται όλα όσα περιέχουν ουσίες που εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία και το περιβάλλον (γεωργικά φάρμακα, εκρηκτικά, ραδιενεργά κ.λ.π.) των οποίων η συλλογή, αποκομιδή και διάθεση γίνεται με τρόπους, μεθόδους και μεταφορικά μέσα διαφορετικά από τα συνήθη.

ΑΡΘΡΟ 4

Προσδιορισμός και φύση της διαχείρισης των απορριμμάτων

Σαν διαχείριση απορριμμάτων νοείται η συλλογή τους, η μεταφορά, η διαλογή, η αποθήκευση, η εναπόθεση, καθώς και οι αναγκαίες εργασίες επεξεργασίας τους για την επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση ή ανακύκλωση πρώτων υλών.

Πιο συγκεκριμένα νοούνται ως:

α. «συλλογή»: ο τρόπος συσκευασίας και προσωρινής αποθήκευσης των απορριμμάτων μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η παραλαβή τους από τις υπηρεσίες του Δήμου.

β. «διαλογή στην πηγή»: όλοι οι τρόποι και μέθοδοι αρχικής συλλογής υλικών με σκοπό την ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση ή ανάκτηση τους.

γ. «αποκομιδή»: όλες οι εργασίες που αφορούν στην παραλαβή και φόρτωση των απορριμμάτων από τους χώρους προσωρινής αποθήκευσης στα μέσα μεταφοράς και ακολούθως στους τόπους διάθεσης.

δ. «διάθεση»: όλες οι εργασίες που γίνονται στον χώρο τελικής αποκομιδής και εναπόθεσης, που αποσκοπούν στη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, καθώς και οι εργασίες ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης, ανάκτησης και παραγωγής ενέργειας.

ε. «καθαριότητα εξωτερικών χώρων»: όλες οι εργασίες περισυλλογής και απομάκρυνσης απορριμμάτων που βρίσκονται σε οδούς, πλατείες, κοινόχρηστους χώρους γενικώς, ακάλυπτα οικόπεδα και εκτάσεις, κλπ.

ΑΡΘΡΟ 5

Υποχρεώσεις του Δήμου

Με βάση τον παρόντα κανονισμό, οι υποχρεώσεις του Δήμου καθορίζονται ως εξής:

1. Η περισυλλογή, αποκομιδή, μεταφορά και διάθεση των μη ογκωδών αστικών απορριμμάτων έτσι όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 3 του παρόντος κανονισμού. Η αποκομιδή γίνεται με βάση το πενήθημερο - κυλιόμενες βάρδιες - καθ' όλο το 24ωρο. Η υπηρεσία διατηρεί το δικαίωμα να λειτουργεί ημέρες αργιών και εξαιρέσιμων με βάση τις ανάγκες της. Τα απορρίμματα μεταφέρονται με ειδικά αυτοκίνητα του Δήμου στη χωματερή.

2. Η αποκομιδή, μεταφορά και διάθεση των ογκωδών αστικών απορριμμάτων έτσι όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 3 παρ.1 α, β, γ του παρόντος κανονισμού (παλιά έπιπλα, άχρηστες οικιακές συσκευές, στρώματα κλπ.) εντός 5ημέρου από της ειδοποίησης στην αρμόδια υπηρεσία καθαριότητας του Δήμου ή βάσει κάποιου άλλου ειδικού προγράμματος αποκομιδής που καταρτίζει η υπηρεσία καθαριότητας του Δήμου.

3. Η καθαριότητα των εξωτερικών χώρων. Όλες οι εργασίες περισυλλογής και απομάκρυνσης σκουπιδιών και απορριμμάτων που βρίσκονται σε οδούς, πλατείες και κοινόχρηστους χώρους. Η συχνότητα και οι μέθοδοι σκουπίσματος, ορίζονται από το Δήμο, δεδομένων των αναγκών, των δυνατοτήτων και των διαθέσιμων μέσων. Για τη διατήρηση των εξωτερικών χώρων καθαρών, ο Δήμος υποχρεούται να τοποθετεί κατά πυκνά διαστήματα καλαίσθητα και εύχρηστα δοχεία απορριμμάτων ή άλλους ειδικούς κάδους υποδοχής υπολοίπων κατανάλωσης, μικροαντικειμένων κλπ.

4. Η εκπόνηση και εφαρμογή προγράμματος διαλογής στην πηγή για ανακύκλωση απορριμμάτων, ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση πρώτων υλών σε όλη την έκταση του Δήμου ή σε προεπιλεγμένες συνοικίες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ο Δήμος οφείλει με ειδικά φυλλάδια ανακοινώσεις, και διαφημιστικά μηνύματα να γνωστοποιεί κατά τακτά χρονικά διαστήματα στους κατοίκους την ύπαρξη του παραπάνω προγράμματος.

5. Η ενημέρωση των δημοτών για τα προγράμματα και δρομολόγια οχημάτων αποκομιδής απορριμμάτων, τις τυχόν αλλαγές, τα προγράμματα και δρομολόγια των μηχανικών σαρώθρων.

6. Η γνωστοποίηση στους κατοίκους του παρόντος κανονισμού, όπως προβλέπει το άρθρο 30 παρ.2 του Π. Δ/τος, 323/89 (ΔΚΚ), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 44 του Ν.2218/94 και 410/95 του Π. Δ/τος άρθρο 37 παρ.3.

7. Η λήψη εκτάκτων μέτρων για την καθαριότητα της πόλης όταν αυτό απαιτείται λόγω καιρικών συνθηκών ή τοπικών ιδιαιτεροτήτων.

8. Ο Δήμος έχει υποχρέωση για την προμήθεια στολών εργασίας (φόρμα - μπλούζα - μπουφάν) για την ομοιόμορφη εμφάνιση και την προστασία της υγείας των εργαζομένων.

Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση:

- * Να εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.
- * Να χρησιμοποιούν τα ατομικά μέσα προστασίας.
- * Να διατηρούν τις διατάξεις και τους μηχανισμούς ασφάλειας.
- * Να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια σε θέματα υγιεινής και ασφαλείας.

ΑΡΘΡΟ 6

Εξαιρέση από τον παρόντα κανονισμό

Ο Δήμος δεν υποχρεούται στη συλλογή και αποκομιδή των απορριμμάτων αποβλήτων του άρθρου 3 παρ. 1δ & παρ.2 και ε και όσων χαρακτηρίζονται ως τοξικά - επικίνδυνα ή διέπονται από ειδικές υγειονομικές διατάξεις όπως:

- * Ραδιενεργά απόβλητα.
- * Εκρηκτικές, εύφλεκτες και διαβρωτικές ουσίες.
- * Απόβλητα προερχόμενα από εξαγωγή, επεξεργασία και αποθήκευση μεταλλευτικών πόρων.

- Απόβλητα εκμετάλλευσης λατομείων.
- Γεωργικά απόβλητα προερχόμενα από περιττώματα ζώων ή μετά από χρήση γεωργικών φαρμάκων. εντομοκτόνων κλπ.
- Υγρά απόβλητα σε δίκτυα αποχετεύσεων.
- Υγρά καταλυτών αυτοκινήτων.

ΑΡΘΡΟ 7

Χώροι απορριμμάτων και υπεύθυνοι τήρησης των διατάξεων

Για την εφαρμογή των επομένων διατάξεων του κανονισμού αυτού οι χρησιμοποιούμενοι όροι έχουν τις εξής έννοιες:

1. «Κατοικίες» θεωρούνται οι αυτοτελείς χώροι όπου κατοικούν άτομα ή οικογένειες και υπεύθυνοι, για μεν τις οικογένειες (με ή χωρίς τέκνα) οι δυο σύζυγοι, για δε τους κοινοχρήστους χώρους των πολυκατοικιών ο διαχειριστής.
2. «Καταστήματα» θεωρούνται οι αυτοτελείς χώροι όπου λειτουργούν κάθε φύσεως εμπορικές επιχειρήσεις καθώς και τα κάθε είδους εργαστήρια και βιοτεχνίες. Υπεύθυνοι τήρησης των διατάξεων είναι το πρόσωπο ή τα πρόσωπα στο όνομα των οποίων ασκείται η επιχείρηση ή ο διευθυντής των επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται σαν καταστήματα.
3. «Γραφεία» θεωρούνται οι αυτοτελείς χώροι όπου ασκούνται οποιαδήποτε επαγγέλματα μόνιμα ή πρόσκαιρα. Υπεύθυνοι είναι:
  - Για τα γραφεία, το πρόσωπο ή τα πρόσωπα στο όνομα των οποίων ασκείται το επάγγελμα.
  - Για τις προσωπικές επιχειρήσεις και ΕΠΕ, ο διαχειριστής.
  - Για τις ανώνυμες εταιρίες, ο εκπρόσωπος κατά το καταστατικό.
  - Για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, ο προϊστάμενος διοικητικού.
4. Για τις βιομηχανικές εν γένει μονάδες, καθώς και τις υπεραγορές τροφίμων και κέντρα διασκέδασης, υπεύθυνος θα είναι συγκεκριμένο πρόσωπο, οριζόμενο εκάστοτε από την διεύθυνση της μονάδας και γνωστοποιούμενο στο Δήμο.
5. «Οικόπεδα» θεωρούνται οι ακάλυπτοι χώροι, περιφραγμένοι ή μη, εντός ή εκτός σχεδίου και υπεύθυνος είναι ο ιδιοκτήτης ή ο νομέας αυτού.
6. Ως υπεύθυνοι γενικά οικοδομικών εργασιών προσδιορίζονται οι ιδιοκτήτες ή οι νομείς των ακινήτων. Ως υπεύθυνοι έργων δημοσίων οργανισμών προσδιορίζονται οι αντίστοιχοι εργολάβοι του έργου.

ΑΡΘΡΟ 8

Υποχρεώσεις υπευθύνων για τα εσωτερικά μη σγκώδη αστικά απορρίμματα.

1. Οι υπεύθυνοι για τα απορρίμματα αυτά, έτσι όπως χαρακτηρίζονται στο άρθρο 7 παρ. 1,2,3 του παρόντος κανονισμού, υποχρεούνται να γνωρίζουν το πρόγραμμα αποκομιδής απορριμμάτων που ο Δήμος έχει καταρτίσει για τη γειτονιά τους. Την ημέρα διέλευσης του απορριμματοφόρου οφείλουν να έχουν συσκευασμένα τα απορρίμματα τους σε πλαστικούς ανθεκτικούς σάκους, τους οποίους πρέπει πριν την ώρα διέλευσης του απορριμματοφόρου να έχουν τοποθετήσει μέσα στον κάδο μηχανικής αποκομιδής που ο Δήμος έχει τοποθετήσει στο δρόμο τους. Οι κάδοι τοποθετούνται κατόπιν υποδείξεως της Υπηρεσίας Καθαριότητας πάνω στη βάση της δικαίας χωροθετήσεως και της δικαίας εναλλαγής των θέσεων κατά τακτά χρονικά διαστήματα -ενός μηνός-. Η τοποθέτηση τους διέπεται επίσης και από τις εξής περιπτώσεις οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες ή ιδιομορφίες, οι οποίες είναι οι εξής:
  - α. Στροφή ή στάση λεωφορείου.
  - β. Σε σημεία που δεν μπορεί να ασφαλιστεί ο κάδος (αηφόρες, κατηφόρες).
  - γ. Σε στενότητα δρόμου.
  - δ. Σε φρεάτιο όμβριων.
  - ε. Σε φωτεινούς σηματοδότες.
  - στ. Σε ειδικές θέσεις παρκαρίσματος (αναπηρικές).
 Σε περίπτωση που ο κάδος μετακινηθεί αυθαρέτως, χωρίς την έγκριση της Υπηρεσίας, από οποιονδήποτε, ο παραβάτης τιμωρείται με πρόστιμο το οποίο κυμαίνεται από 20.000 έως 100.000 δρχ. Σε περίπτωση κατά την οποία είναι υπότροπος εφαρμόζονται από τον Ποινικό Κώδικα οι προβλεπόμενες διατάξεις.
2. Για λόγους που σχετίζονται με την αισθητική της πόλης και τη δημόσια υγεία δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση σκουπιδιών έξω από τους καθορισμένους κάδους μηχανικής αποκομιδής. Για όσους συλλαμβάνονται να παραβαίνουν τη διάταξη αυτή, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 10.000 έως 50.000 δρχ. και παράλληλα διαπιστουμένης της παραβάσεως, υποβάλλεται έγκληση από το Δήμο κατά του υπευθύνου, σύμφωνα με το άρθρο 459 του Π.Κ.
3. Οι ιδιοκτήτες οικοδομών άνω των 2 ορόφων υποχρεούνται στην κατασκευή ειδικής εσοχής για υποδοχή κάδων απορριμμάτων στην πρόσοψη της ιδιοκτησίας τους.

ΑΡΘΡΟ 9

Υποχρεώσεις υπευθύνων για τα εσωτερικά σγκώδη αστικά απορρίμματα.

1. Τα απορρίμματα αυτά δεν εγκαταλείπονται οπουδήποτε, αλλά παραλαμβάνονται από το Δήμο κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας των υπευθύνων με την Υπηρεσία Καθαριότητας. Στην περίπτωση αυτή οι υπεύθυνοι υποχρεούνται:

Να μη βγάζουν τα ογκώδη απορρίμματα στο πεζοδρόμιο από πριν, αλλά μόνο το πρωινό της ημέρας που τους ανακοινώθηκε ότι θα περάσει το ειδικό απορριμματοφόρο και να τα τοποθετούν σε σημείο που δεν εμποδίζεται η κυκλοφορία πεζών ή οχημάτων. Σε αντίθετη περίπτωση θεωρείται ότι καταλαμβάνουν δημοτικό χώρο και θα εφαρμόζεται η καταβολή σχετικού τέλους. Επιπλέον θα επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 20.000 έως 100.000 δρχ.

2. Ειδικότερα για τα καταστήματα, γραφεία κλπ., οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στα πάσης φύσεως απορρίμματα συσκευασίας, που τοποθετούν προς αποκομιδή (χαρτοκιβώτια, ξυλοκιβώτια κλπ.) να έχουν προηγουμένως ελαχιστοποιήσει τον όγκο τους δια πύεσεως περιδέσεως κλπ. Στους μη συμμορφωμένους με τη διάταξη αυτή ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο 100.000 δρχ.

Ο Δήμος τοποθετεί ένα κάδο, τουλάχιστον, έξω από κάθε κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος (κέντρα διασκέδασης, καφετέριες, μπαρ κλπ.).

3. Ειδικά για τα προϊόντα κηπευτικών εργασιών:

- * φύλλα, ξερά άνθη, υπόλοιπα καθαρισμού κήπων, γκαζόν, κλπ., συσκευάζονται σε ανθεκτικούς πλαστικούς σάκους όπως τα οικιακά απορρίμματα. Σε περίπτωση που ριφθούν χύμα στο πεζοδρόμιο επιβάλλεται στον υπεύθυνο πρόστιμο μέχρι 200.000 δρχ.

- * υπόλοιπα κοπής δένδρων, θάμνων, κλαριά κλπ. συσκευάζονται σε ελαφρά δεμάτια, δεμένα με ανθεκτικό σχοινί ή σύρμα για την εύκολη φόρτωση τους. Δε βγαίνουν από πριν στο πεζοδρόμιο και ισχύουν τα όσα αναφέρονται στο εδάφιο 1 της παρ.3 του παρόντος άρθρου.

- * υπόλοιπα χώματος και κοπροχώματος απομακρύνονται υποχρεωτικώς από τους υπευθύνους με δικά τους μέσα. Σε περίπτωση μη συμμορφώσεως ισχύουν επίσης τα όσα αναφέρονται στο εδάφιο 1 της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

- * απαγορεύεται η αυθαίρετη κοπή δένδρων σε κοινόχρηστους χώρους. Στους παραβάτες επιβάλλεται πρόστιμο ύψους 100.000 δρχ. ανά δένδρο.

ΑΡΘΡΟ 10

Υποχρεώσεις υπευθύνων ειδικών απορριμμάτων

1. Στην περίπτωση που ο Δήμος δεν έχει τη δυνατότητα αποκομιδής, μεταφοράς και διάθεσης των ειδικών απορριμμάτων, που περιγράφονται στο άρθρο 3 παρ.2 οφείλει, προκειμένου περί ολικής αδυναμίας να ενημερώνει εγγράφως τους υπευθύνους εντός της τρίτου δεκαήμερου του Δεκεμβρίου κάθε έτους. Προκειμένου δε περί μερικής αδυναμίας το λιγότερο δύο μέρες πριν. Μετά την έγγραφη αυτή ειδοποίηση και μόνον, οι υπεύθυνοι βιομηχανιών, βιοτεχνιών, εργαστηρίων, συνεργείων κλπ., υποχρεούνται να απομακρύνουν τα απορρίμματα με δικά τους μέσα. Επίσης υποχρεούνται μέχρι την ημέρα της αποκομιδής να τα κρατούν συσκευασμένα στα κρασιά των επιχειρήσεων και να μην τα βγάζουν στο πεζοδρόμιο. Στους παραβάτες θα επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 9 παρ.1 του παρόντος κανονισμού.

2. Ειδικά για τα απόβλητα νοσοκομείων και θεραπευτηρίων γενικώς (με εξαίρεση όσων περιγράφονται στο άρθρο 3 παρ.2β) οι υπεύθυνοι είναι υποχρεωμένοι:

- * για την ασφαλή συσκευασία και εναπόθεση σε ειδικούς κάδους ή αυτοπιεζόμενες κλειστές πρέσες.

- * για το χαρακτηρισμό τους ως «απορρίμματα νοσοκομειακά, μη επικίνδυνα, μη τοξικά» εμφανώς, με αυτοκόλλητη ετικέτα, σφραγίδα ή καρτέλα, πάνω στους κάδους, στους σάκους και τις αυτοπιεζόμενες πρέσες.

3. Ειδικά για τα απορρίμματα του νεκροταφειακού χώρου

- * Τα προερχόμενα από εργασίες καθαρισμού των διαφόρων χώρων του, προσομοιάζουν με τα εσωτερικά αστικά και συλλέγονται και μεταφέρονται κατά το συνήθη τρόπο.

- * Τα προερχόμενα από εκταφές θεωρούνται επικίνδυνα, συσκευάζονται και μεταφέρονται με ειδικό τρόπο.

4. Ειδικά για τα απορρίμματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παρ.2δ του παρόντος κανονισμού (μπαζα και άλλα άχρηστα αδρανή υλικά που προέρχονται από εκσκαφές, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις οικοδομών κλπ.), μεταφέρονται με ευθύνη του ιδιοκτήτη ή του υπευθύνου εργασιών στους ειδικούς χώρους υποδοχής μπαζών ή στις χωματερές. Οι Δημότες είναι υποχρεωμένοι να διατηρούν τον περιβάλλοντα χώρο της ιδιοκτησίας τους καθαρό (πεζοδρόμια και ρείθρα). Η μη τήρηση της διάταξης παραπέμπει στο πρόστιμο του άρθρου 8 παρ.2.

- * Στην περίπτωση που παραμείνουν επί του πεζοδρομίου για διάστημα μεγαλύτερο των δυο ημερών θεωρούνται ότι καταλαμβάνουν δημοτικό κοινόχρηστο χώρο και οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στην καταβολή σχετικού τέλους, καθώς επίσης και προστίμου ύψους 20.000 δρχ. έως 200.000 δρχ., ανάλογα με τη σοβαρότητα και το μέγεθος της ρύπανσης.

- * Στην περίπτωση που αυτά επιρρίπτονται σε ακάλυπτους χώρους όπως οικόπεδα, χείμαρρους, ρέματα, άλση, δρόμους, δάση εντός ή εκτός σχεδίου, τα απορρίμματα γίνονται σοβαρές εστίες ρύπανσης και προκαλούν ιδιαίτερη υποβάθμιση στο περιβάλλον. Γι' αυτό τέτοιες ενέργειες απαγορεύονται αυστηρά. Στους παραβάτες της διάταξης αυτής εκτός από τις ποινές που προβλέπει το άρθρο 119 του Ν. 18892/90 και τις προβλεπόμενες άλλες κυρώσεις ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο που κυμαίνεται από 50.000 - 1.000.000 δρχ., ανάλογα με τον όγκο των επιρριπτόμενων αδρανών και τη σοβαρότητα της ρύπανσης, σε περίπτωση δε επανάληψης, πρόστιμο μέχρι και στο δεκαπλάσιο του επιβληθέντος προηγούμενα.

ΑΡΘΡΟ 11

Υποχρεώσεις υπευθύνων ειδικών και τοξικών απορριμμάτων που δεν μεταφέρονται από τις υπηρεσίες του Δήμου

Τα απορρίμματα που περιγράφονται στο άρθρο 3 παρ. 3, συλλέγονται, αποκομίζονται και μεταφέρονται αποκλειστικά από τους υπεύθυνους, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο άρθρο 7 του παρόντος κανονισμού. Οι υπεύθυνοι υποχρεούνται μέχρι την ημέρα της αποκομιδής να τα κρατούν συσκευασμένα στα προαύλια των επιχειρήσεων και να μην τα βγάζουν στο πεζοδρόμιο. Στους παραβάτες θα επιβάλλονται οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 9 παρ.1 του παρόντος κανονισμού.

ΑΡΘΡΟ 12

Υποχρεώσεις υπευθύνων σχετικά με την ανακύκλωση

Εφόσον στο Δήμο λειτουργεί πρόγραμμα διαλογής στην πηγή για την ανακύκλωση και ανάκτηση πρώτων υλών, οι υπεύθυνοι και γενικά όλοι οι κάτοικοι οφείλουν να συμβάλλουν και να συμμορφώνονται με τις διατάξεις και τον τρόπο συλλογής και εναπόρριψης των προς ανακύκλωση απορριμμάτων.

1. Οφείλουν να μην αναμειγνύουν με τα συνήθη απορρίμματα εκείνα των απορριμμάτων που είναι κατασκευασμένα εξ ολοκλήρου από γυαλί, χαρτί και αλουμίνιο, αλλά να τα διαχωρίζουν και να τα αποδίδουν στο Δήμο σύμφωνα με το πρόγραμμα περισυλλογής που ο τελευταίος έχει καθιερώσει για τη γειτονιά τους.
2. Στις επιχειρήσεις, στις οποίες οι παραγόμενες ποσότητες ανακυκλούμενων απορριμμάτων είναι σχετικά μεγάλες, οι υπεύθυνοι οφείλουν να τα συλλέγουν ξεχωριστά από τα απορρίμματα και να τα αποδίδουν στο Δήμο σύμφωνα με το σχετικό πρόγραμμα περισυλλογής

ΑΡΘΡΟ 13

Εντός των ορίων του Δήμου

1. Εντός των ορίων του Δήμου απαγορεύεται:
  - α. η ίδρυση και λειτουργία εγκαταστάσεων εναπόθεσης, έκθεσης, διάλυσης και αγοραπωλησίας αγρήστων και εγκαταλειμμένων οχημάτων, μηχανημάτων, καθώς και οιονδήποτε άλλων μεταλλικών ή μη αντικειμένων ή συσκευών οικιακής χρήσης (θερμοσίφωνες, ψυγεία, θερμάστρες κλπ.) ακόμη και σε ιδιωτικούς χώρους.
  - β. η εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων που εκπέμπουν, παράγουν ή καταλείπουν προϊόντα και απόβλητα που χαρακτηρίζονται ως τοξικά και επικίνδυνα από ελληνικές και κοινοτικές διατάξεις και νόμους.
  - γ. οι εργασίες κάθε φύσεως που εκτελούνται από δημόσιους οργανισμούς ή εργολάβους, όπου υπάρχουν δημοτικά δίκτυα ύδρευσης και ηλεκτροφωτισμού, χωρίς της προηγούμενη άδεια του Δήμου.
  - δ. η διαμόρφωση χώρων ως χωματερή οιασδήποτε μορφής.
  - ε. η καύση απορριμμάτων οιασδήποτε μορφής και σύστασης σε ανοικτούς, έστω και ιδιόκτητους χώρους.
  - στ. η ρίψη και εναπόθεση οιονδήποτε απορριμματος στερεού ή ρευστού, σε κοινοχρήστους χώρους, σε ρέματα, σε ρυάκια, στις όχθες τους, στους συλλέκτες όμβριων υδάτων κλπ.
2. Εντός των ορίων του Δήμου και μετά από σύμφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου δύναται να επιτραπεί η εγκατάσταση και λειτουργία επιχειρήσεων εμπορίας μεταχειρισμένων οικοδομικών υλικών, αυτοκινήτων, μηχανημάτων κλπ.
3. Ο Δήμος μπορεί να προβεί στη λήψη μέτρων και μεθόδων αποκομιδής και μεταφοράς των απορριμμάτων, διαφορετικών των συνήθων, λόγω αναγκών και ειδικών συνθηκών, και εφόσον διασφαλίζεται η δημόσια υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος.

ΑΡΘΡΟ 14

Υποχρεώσεις πεζών

Η απόρριψη από πεζούς ή εποχούμενους καθ' οδόν, άχρηστων χαρτιών, πακέτων ή άλλων ειδών μικροσυσκευασίας, μικροαντικειμένων και ειδών ατομικής χρήσης δεν επιτρέπεται. Το ίδιο και στους κοινόχρηστους και ελεύθερους χώρους του Δήμου (πλατείες, παιδικές χαρές, αθλητικές εγκαταστάσεις κλπ.) από περιπατητές, θαμώνες κλπ.

Τα παραπάνω αντικείμενα πρέπει να ρίπτονται στα υπάρχοντα καλάθια μικροαπορριμμάτων ή στους κάδους απορριμμάτων. Σε όσους συλλαμβάνονται να παραβιάζουν τη διάταξη αυτή επιβάλλεται πρόστιμο από 10.000 δρχ. έως 50.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 15

Υποχρεώσεις καταστημάτων

Καταστήματα στα οποία παρατηρείται παραγωγή κάθε μορφής απορριμμάτων από την κατανάλωση των προσφερομένων ειδών (αναψυκτικά, πρόχειρο φαγητό κλπ.) οφείλουν να τοποθετούν επίσης δοχεία απορριμμάτων, αλλά και να διατηρούν διαρκώς καθαρό τον έμπροσθεν χώρο και περίγυρο. Στους μη συμμορφούμενους με τη διάταξη αυτή επιβάλλεται πρόστιμο από 100.000 δρχ. έως 500.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 16

Καθαριότητα δημοτικών χώρων χρησιμοποιούμενων από επιχειρήσεις

Επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν, κατόπιν αδείας, δημοτικούς και κοινόχρηστους χώρους όπως καφενεία, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία, εστιατόρια και συναφή, οφείλουν να διατηρούν διαρκώς τους χώρους καθαρούς με δικά τους μέσα. Στους μη συμμορφούμενους με τη διάταξη αυτή επιβάλλεται πρόστιμο 200.000 δρχ. έως 1.000.000 δρχ. Εάν η παράβαση αυτή διαπιστωθεί για τρίτη φορά, ο Δήμος ζητά την ανάκληση της άδειας λειτουργίας για 30 ημέρες έως και οριστικά.

ΑΡΘΡΟ 17

Καθαριότητα αγορών και λαϊκών αγορών

Οι πωλητές και έμποροι στις αγορές που λειτουργούν στο Δήμο (στεγασμένες ή μη), λαϊκές αγορές, καθώς επίσης πλανόδιοι μικροπωλητές (μόνιμες ή απορριμματοφόρες), οφείλουν να διατηρούν το γύρω από αυτούς χώρο πάντοτε καθαρό και να συλλέγουν τα κάθε είδους απορρίμματα σε ανθεκτικούς σάκους και να τους μεταφέρουν σε ειδικούς υποδοχείς που έχει εγκαταστήσει ο Δήμος, ή σε ειδική θέση που από το Δήμο τους έχει υποδειχθεί.

Σε περίπτωση αδιαφορίας, παρά τις συστάσεις, ο Δήμος προβαίνει στον καθαρισμό του χώρου, καταλογίζοντας τα έξοδα στους υπευθύνους, με βάση τη σχετική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας. Επίσης επιβάλλει πρόστιμο ύψους 50.000 - 500.000 δρχ. Εάν η παράβαση αυτή διαπιστωθεί για τρίτη φορά, ο Δήμος ζητά την ανάκληση της άδειας λειτουργίας για 30 ημέρες έως και οριστικά.

ΑΡΘΡΟ 18

Υπαίθρια κατασκευή υλικών

Η πλημμελής εναπόθεση, αποθήκευση και στίβαξη υλικών, εμπορευμάτων οικοδομικών υλικών κλπ. μπορεί να προκαλέσει σοβαρή ρύπανση από τον διασκορπισμό των υλικών αυτών στο περιβάλλον.

Στην χορηγούμενη από το Δήμο άδεια κατάληψης του πεζοδρομίου ή του κοινόχρηστου χώρου για την εναπόθεση, αποθήκευση ή στίβαξη των παραπάνω υλικών πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφονται τα αναγκαία προστατευτικά μέτρα (κάλυψη με λαμαρίνες, νάβλον κλπ.) που πρέπει να λάβει ο αιτών, ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος διασκορπισμού τους.

Αν από την πλημμελή εφαρμογή των παραπάνω προστατευτικών μέτρων προκληθεί ρύπανση των κοινόχρηστων χώρων, ο Δήμος πέραν των προβλεπόμενων άλλων κυρώσεων από την κείμενη νομοθεσία επιβάλλει κατά των υπευθύνων πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 200.000 δρχ., ανάλογα με τη σοβαρότητα και το μέγεθος της ρύπανσης. Σε περίπτωση κατάληψης πεζοδρομίου χωρίς προηγούμενη άδεια, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 500.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 19

Καθαριότητα ιδιωτικών χώρων (στεγασμένων ή μη)

Οι κοινόχρηστοι χώροι πολυκατοικιών, εργοστασίων και επιχειρήσεων, στεγασμένοι ή μη, πρέπει να διατηρούνται καθαροί με τη φροντίδα των υπευθύνων και με κάθε πρόσφορο μέσο, ακόμη και αν τα απορρίμματα προέρχονται από τρίτους.

Οι ιδιοκτήτες ή νομείς οικοπέδων οφείλουν να τα διατηρούν πάντοτε ελεύθερα από απορρίμματα, ακόμη και όταν προέρχονται από τρίτους. Προς τούτο οφείλουν να τα περιφράξουν (σύμφωνα με τις διατάξεις του Γ.Ο.Κ.) και να προβαίνουν σε περιοδική καθαριότητα και αποψίλωση.

Αν οι υπεύθυνοι εξακολουθούν να αδιαφορούν και μετά τις σχετικές συστάσεις, ο Δήμος έχει το δικαίωμα να παρέμβει καθαρίζοντας και περιφράζοντας το οικόπεδο και καταλογίζοντας έξοδα και πρόστιμο στους υπευθύνους, με βάση τη σχετική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας.

Οι ιδιοκτήτες των οικοπέδων, εντός ή εκτός σχεδίου, είναι υπεύθυνοι για την καθαριότητα αυτών. Το πρόστιμο για τη μη τήρηση της διάταξης αυτής κυμαίνεται από 200.000 δρχ. έως 1.000.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 20

Μεταφορά και φορτοεκφόρτωση αντικειμένων

Όλα τα φορτηγά αυτοκίνητα και γενικά τα μεταφορικά μέσα ξηρού φορτίου πρέπει να έχουν το φορτίο τους πλήρως καλυμμένο με μουσαμά.

Τα απορρίμματα οιασδήποτε μορφής που παράγονται κατά την φορτοεκφόρτωση εμπορευμάτων πρέπει να περισυλλέγονται αμέσως μετά το πέρας κάθε εργασίας. Στην περίπτωση αμέλειας, η καθαριότητα διεξάγεται από υπηρεσίες του Δήμου και τα έξοδα καταλογίζονται στον υπεύθυνο, με βάση τη σχετική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας.

Σε όσους δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 50.000 δρχ. έως 100.000 δρχ.

Ειδικότερα τα φορτηγά αυτοκίνητα και γενικά τα μεταφορικά μέσα υγρού φορτίου (μπετόν κλπ.) πρέπει να μη ρυπαίνουν, τόσο τους κοινόχρηστους χώρους του Δήμου, όσο και τους ιδιωτικούς (στεγασμένους ή μη).

Σε όσους δεν συμμορφώνονται με τις πιο πάνω διατάξεις, ο Δήμος επιβάλλει πρόστιμο ύψους 200.000 δρχ. έως 500.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 21

Εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα, μηχανήματα κλπ.

Όσον αφορά αυτοκίνητα, οχήματα, σκάφη, τροχόσπιτα και μηχανήματα γενικών, όπως και μέρη τους, τα οποία βρίσκονται σταθμευμένα για περισσότερο από ένα (1) μήνα στο ίδιο σημείο, ειδοποιείται σχετικά ο ιδιοκτήτης τους και αν εξακολουθεί η στάθμευση, θεωρείται κατάληψη του κοινόχρηστου χώρου και ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 3 του Νόμου 1080/80 με τις τροποποιήσεις και συμπληρώσεις τους.

Στους μη συμμορφούμενους με τη διάταξη αυτή υποβάλλεται πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 500.000 δρχ. Η απομάκρυνση γίνεται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία Ν. 1650/86.

ΑΡΘΡΟ 22

Μεταφορά και φύλαξη ειδών και μέσων άσκησης υπαιθρίου εμπορίου

Με τη βεβαίωση από τα αστυνομικά όργανα ή τα αρμόδια όργανα του Δήμου, παραβάσεων της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας περί υπαιθρίου εμπορίου και των αποφάσεων που ρυθμίζουν αυτό, οι παραβάτες οφείλουν να απομακρύνουν τα είδη που διαθέτουν προς πώληση και τα μέσα που χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτό.

Σε περίπτωση που οι παραβάτες αρνούνται να συμμορφωθούν με τα ανωτέρω, τα αρμόδια όργανα μεριμνούν για τη μεταφορά των εν λόγω ειδών και μέσων για φύλαξη στις αποθήκες του Δήμου. Τα ανωτέρω είδη και μέσα αποδίδονται στους δικαιούχους, εφόσον καταβληθούν εντός δέκα (10) ημερών οι δαπάνες φύλαξης και μεταφοράς, εκτός τροφίμων, ποτών και γενικά ειδών τα οποία αλλοιώνονται λόγω της παρατεταμένης φυλάξεως. Τα είδη αυτά απομακρύνει η υπηρεσία και επιβάλει πρόστιμο το οποίο κυμαίνεται από 50.000 δρχ έως 200.000 δρχ, στους υπευθύνους.

ΑΡΘΡΟ 23

Απαγορεύεται η ρύπανση και η καταστροφή του δημοτικού πρασίνου με

Οποιοδήποτε μέσο από διάφορες δραστηριότητες γιατί καταστρέφουν, υποβαθμίζουν και αλλοιώνουν το περιβάλλον, βλάπτουν οικονομικά το Δήμο και θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

Σε όσους συλλαμβάνονται να παραβιάζουν τη διάταξη αυτή επιβάλλεται πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 500.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 24

Ρύπανση από την εμπορική διαφήμιση

Απαγορεύεται η αφισκοκόλληση, ο διασκορπισμός εντύπων, η αναγραφή συνθημάτων και διαφημίσεων, η ανάρτηση ταμπλό και επιγραφών (σε τοίχους, κολώνες, δένδρα, παραδοσιακά κτίρια, κτίρια του Δημοσίου κ.λ.π.) σημάτων, που αποτελούν μια σημαντική πηγή ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Αυτές οι ενέργειες μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο μετά από σχετική άδεια που θα χορηγείται από το Δήμο, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, αφού ληφθούν υπόψη τα ήθη, τα έθιμα, η καθαριότητα και το δημόσιο συμφέρον της πόλης μας. Κάθε είδους εμπορική διαφήμιση (επιγραφές και βιτρίνες, τοιχογραφίες κλπ.) που επιτρέπεται από τις διατάξεις του Ν.1491/84, καθώς και του Ν.1900/90 γίνεται ύστερα από άδεια αποκλειστικά του Δήμου και την καταβολή του τέλους διαφήμισης όπως ορίζεται από τις ειδικές διατάξεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πάντοτε σε χώρους που καθορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Η σχετική άδεια χορηγείται κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια του μηνός Ιανουαρίου. Οι εμπορικές διαφημίσεις που διενεργούνται σε κινηματογράφους υπόκεινται στην υποχρέωση καταβολής τελών, καθώς επίσης και αφίσες παράνομα επικολλημένες σε τοίχους, υποστυλώματα και κατοικίες, στύλους κ.λ.π. Επίσης καταβάλλεται τέλος διαφήμισης σε ποσοστό 6% επί της αξίας του τιμολογίου, για διαφημίσεις που διενεργούνται, είτε σε καταστήματα κ.λ.π. με διαφημιστικό υλικό (δώρα, ημερολόγια κ.λ.π.) είτε από αέρα. Η αίτηση - δήλωση υποβάλλεται εντός μηνός από της έκδοσης του τιμολογίου.

Στους μη συμμορφούμενους με τη διάταξη αυτή υποβάλλεται πρόστιμο 15.000 δρχ./μ3, εάν επαναληφθεί το πρόστιμο θα διπλασιαστεί στις 30.000 δρχ./μ3 και σε περίπτωση που επαναληφθεί ξανά, στις 50.000 δρχ./μ3.

ΑΡΘΡΟ 25

Οι ιδιοκτήτες ή οι ενοικιαστές παντός ακινήτου που έχει μετρητή της ΔΕΗ, στην περίπτωση που έχουν αυξήσει ή μειώσει το εμβαδόν του ακινήτου,

υποχρεούνται να το δηλώσουν στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, ώστε να γίνεται σωστά ο υπολογισμός των τελών καθαριότητας - φωτισμού και δημοτικού φόρου (Ν.25/75 άρθρο 2 παρ.3).

Επίσης οι ιδιοκτήτες ή νομείς οικοπέδων που χρησιμοποιούνται σαν εκθέσεις φυτωρίων, μάντρες υλικών οικοδομών ή συνεργεία αυτοκινήτων, πάρκιν, καθαριότητας - φωτισμού, πρέπει να προσέλθουν στην ίδια παραπάνω αναφερόμενη υπηρεσία για να δηλώσουν τους χώρους αυτούς, ώστε να αποφύγουν την επιβολή προστίμου, το οποίο σύμφωνα με το νόμο ανέρχεται στο 100% των ετησίων τελών (Ν.1080/80, άρθρο 19 παρ.1").

ΑΡΘΡΟ 26

Ο κανονισμός αυτός αφορά κάθε είδους εργασίες οικοδομής

(νέες οικοδομές, πρόσθετες επισκευές) που εκτελούνται στα διοικητικά όρια του Δήμου και κάθε εργασία οργανισμού κοινής ωφέλειας.

ΑΡΘΡΟ 27

Σε κάθε οικοδομική εργασία που γίνεται θα πρέπει στο γώρο του εργοταξίου να υπάρχει:

α) αντίγραφο της θεωρημένης από την Αστυνομία οικοδομικής άδειας. β) πινακίδα που προβλέπεται από το Νόμο με τον αριθμό αδείας και την ημερομηνία εκδόσεως της. γ) άδεια καταλήψεως πεζοδρομίου - οδοστρώματος χορηγημένη από το Δήμο.

ΑΡΘΡΟ 28

Σε περίπτωση που ζητηθούν από την υπηρεσία του Δήμου τα εγκεκριμένα από τη Πολεοδομία σχέδια,

θα πρέπει να προσκομίζονται από τον ιδιοκτήτη - κατασκευαστή για να μπορεί να γίνει έλεγχος των κατασκευών που εκτελούνται.

ΑΡΘΡΟ 29

Η μη τήρηση των άρθρων 27 και 28 συνεπάγεται

πέρα από την επιβολή προστίμων, την κίνηση από το Δήμο διαδικασίας διακοπής των εργασιών.

ΑΡΘΡΟ 30

Πριν από την έναρξη των οικοδομικών εργασιών οι ιδιοκτήτες ή οι κατασκευαστές και οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας, ανάλογα, πρέπει:

- α) να θεωρούν την οικοδομική άδεια από το Αστυνομικό Τμήμα.
- β) να εφοδιάζονται από το Δήμο με άδεια κατάληψης πεζοδρομίου οδοστρώματος καταβάλλοντος το αντίστοιχο τέλος. Σε περίπτωση που δεν πρόκειται να γίνει κατάληψη του πεζοδρομίου να υποβάλλουν ανάλογη υπεύθυνη δήλωση.
- γ) Να προσκομίζουν στο Δήμο εγγυητική επιστολή όπως το υπόδειγμα που θα χορηγεί ο Δήμος, αναγνωρισμένης τράπεζας ή Τ.Π. & Δ., ποσού 4.000 δρχ. ανά μήκος προσόψεως, η οποία θα επιστρέφεται στον ενδιαφερόμενο μετά τη διεκπεραίωση των εργασιών και εφόσον δεν προηγήθηκαν ζημιές στους Δημοτικούς χώρους από την εκτέλεση των οικοδομικών εργασιών (π.χ. μπάζα, τσιμέντο στο οδόστρωμα, ζημιές στα πεζοδρόμια, παραλείψεις πλακόστρωσης πεζοδρομίων κ.λ.π. Τα παραπάνω θα πιστοποιούνται από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου.

ΑΡΘΡΟ 31

Ο χώρος που θα εκτελούνται οι οικοδομικές εργασίες θα πρέπει να είναι περιφραγμένος.

Επίσης πρέπει να υπάρχει πινακίδα που να απαγορεύει την είσοδο στους μη έχοντες εργασία και σε περίπτωση καταλήψεως πεζοδρομίου ή οδοστρώματος πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την προστασία των πεζών και των οχημάτων. Τα αδρανή υλικά που βρίσκονται επί του πεζοδρομίου πρέπει να εγκιβωτίζονται με μέσα προστασίας (μαδέρια, τσιμεντόλιθους, κ.λ.π.) για την αποφυγή της διασποράς τους από τον αέρα (άμμος, μαρμαρόσκονη, μπάζα, κ.λ.π.). θα πρέπει να καταβρέχονται συχνά, ώστε να μην παρασύρονται από τον αέρα. Το ίδιο ισχύει και κατά τη διάρκεια κατεδαφίσεων ή εκσκαφών.

Μπάζα επί κοινόχρηστων χοίρων που παραμένουν πλέον του 4ημέρου, θεωρείται ότι καταλαμβάνουν δημόσιο χώρο και επιβάλλεται το σχετικό τέλος. Επιπλέον απομακρύνονται από το Δήμο και ο υπόχρεος καταβάλλει τη δαπάνη απομάκρυνσης που ορίζεται κατ' αρχήν στο ποσό των 100.000 δρχ.

ΑΡΘΡΟ 32

Τα στερεά κινητά υλικά που χρησιμοποιούνται κατά την εκτέλεση των οικοδομικών εργασιών

πρέπει να είναι κατά τρόπο ασφαλή στερεωμένα για την πρόληψη ατυχήματος, τα δε περιφράγματα για τον ίδιο λόγο πρέπει να είναι πλήρη και ασφαλή. Για τους ίδιους λόγους επιβάλλεται η σήμανση με σχετικές αναπλαστικές πινακίδες και η τοποθέτηση ασπροκόκκινης ταινίας. Όταν καταλαμβάνεται μέρος οδοστρώματος, η σήμανση κατά τη νύχτα πρέπει να είναι φωτεινή.

ΑΡΘΡΟ 33

Στις περιπτώσεις εκτέλεσης εργασιών από τους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας (ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ)

για συντήρηση επισκευών δικτύου ή νέων παροχών επιβάλλεται η τήρηση των διατάξεων που προβλέπονται από τους Νόμους περί εκτελέσεως Δημοσίων Έργων (σημάνσεις κ.λ.π.). Οι παραπάνω Οργανισμοί υποχρεούνται, όπως αμέσως μετά την εκτέλεση των σχετικών εργασιών και όχι πέραν του 4ημέρου, να απομακρύνουν τα προϊόντα εκσκαφής, τα λοιπά άχρηστα υλικά και να επαναφέρουν τα πράγματα στην πρότερα τους κατάσταση. Στην αντίθετη περίπτωση ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 παρ.4 του παρόντος κανονισμού.

Οι ίδιοι Οργανισμοί υποχρεώνονται στο κατάβρεγμα των αδρανών υλικών και προϊόντων εκσκαφών εφαρμοζομένων ανάλογα των αναφερομένων στο άρθρο 10 παρ.5 του παρόντος κανονισμού.

ΑΡΘΡΟ 34

Σε κάθε περίπτωση παραβάσεως των αναφερομένων περιπτώσεων στα άρθρα 25 έως 32 του παρόντος κανονισμού

επιβάλλεται πρόστιμο (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 παρ.9 του Ν.1828/89) 100.000 δρχ., εφόσον από τις διατάξεις του παρόντος δεν προβλέπεται διαφορετική ρύθμιση (εγγυητική επιστολή).

ΑΡΘΡΟ 35

Διάφορες διατάξεις

1. Οι συνοδοί σκύλων είναι υποχρεωμένοι να φροντίσουν ώστε τα ζώα τους να μη λερώνουν σε δημόσιους και κοινοχρήστους χώρους. Το πρόστιμο κυμαίνεται από 10.000 δρχ. έως 20.000 δρχ.
2. Οι υπεύθυνοι γενικά οικοδομικών εργασιών οφείλουν να διατηρούν το εργοτάξιο ή γενικά τους χώρους εργασιών, καθώς και τους γύρω χώρους καθαρούς και να αποκαθιστούν κάθε φθορά σε πεζοδρόμια, οδοστρώματα κ.λ.π.
3. Το γέμισμα του κρασπεδορείθρου, με τσιμέντο για τη δημιουργία μικρής ράμπας για την άνοδο των οχημάτων στο πεζοδρόμιο απαγορεύεται αυστηρά. Είναι όμως δυνατή η κοπή του κρασπέδου και η δημιουργία μικρής εσωτερικής ράμπας μόνο κατόπιν άδειας του Δήμου. Οι υπεύθυνοι υποχρεούνται στην αφαίρεση της υπάρχουσας ράμπας εντός μηνός από την ειδοποίησή τους.
4. Η διενέργεια εμπορικών διαφημίσεων υπόκειται στις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και τις σχετικές αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου. Στους μη συμμορφούμενους επιβάλλεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του 26 παρ. 9 του Νόμου 1828/1989, πρόστιμο κατά περίπτωση ως εξής, και σε περίπτωση υποτροπής μέχρι 10 πλάσιο:
  - α. Επικόλληση διαφημιστικών αφισών, αεροπανό διαφημίσεων - εντύπων στους κάδους απορριμμάτων και γενικά στους χώρους όπου απαγορεύεται η αφισοκόλληση. Πρόστιμο 50.000 δρχ. ανά διαφημιστική αφίσα κατά περίπτωση.

β. Γιγαντοαφίσες διαφημιστικές σε κοινόχρηστους χώρους ή ιδιωτικούς χώρους που ρυπαίνουν ή υποβαθμίζουν το περιβάλλον. Πρόστιμο 200.000 ανά αφίσα.

γ. Αυθαίρετη ρίψη φεϊγβολάν και διαφημιστικών εντύπων. Πρόστιμο 100.000 δρχ. κατά περίπτωση.

δ. Διαφημιστικά αυτοκόλλητα επικολλούμενα επί των καταστροφμάτων των πεζοδρομίων, πλατειών και επί του οδοστρώματος. Πρόστιμο 500.000 δρχ. κατά περίπτωση.

ε. Διαφημιστικές πινακίδες, αναρτώμενες σε στύλους και υποσταθμούς κοινής ωφέλειας και σηματοδότες. Πρόστιμο 200.000 δρχ. ανά πινακίδα κατά περίπτωση.

5. Η πρόκληση φθοράς ή / και καταστροφή Δημοτικής περιουσίας (σε δίτροχα, τετράτροχα, κάδους απορριμμάτων, παγκάκια, καλάθια κ.λ.π.) τιμωρείται με πρόστιμο ανάλογα με την αξία του είδους που καταστρέφεται.

6. Όλες οι αναγραφόμενες ποινές επιβάλλονται με απόφαση το Δημοτικό Συμβούλιο, ύστερα από εισήγηση της ειδικής υπηρεσίας.

Ανάλογα με το μέγεθος της ρύπανσης, το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να επιβάλλει ποινή έως και δεκαπλάσια από την προβλεπόμενη.

7. Στον παρόντα κανονισμό έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Π.Δ. 434/82 (ΦΕΚ 78 Α'), περί καθορισμού αρμοδιοτήτων της ειδικής υπηρεσίας (Δημοτική Αστυνομία).

ΑΡΘΡΟ 36

Αναπροσαρμογή προστίμων

Τα πρόστιμα που προβλέπονται, αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, το οποίο έχει τη δυνατότητα να αναπροσαρμόζει όλες τις διατάξεις που αναφέρονται στα χρηματικά ποσά που επιβάλλονται στους δημότες, με μεταγενέστερες αποφάσεις του

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΔΗΜΟΣ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Βασ. Σοφίας 9 & Δ. Μόσχα, Τ.κ. 151 24, Μαρούσι

Πληροφορίες: Χ. Κιαπέκου, Κ. Καπετανάκη

Τηλ. 2108760222—2108760221 Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή: 11.00 π.μ., 14.00 μ.μ.

ΕΝΤΥΠΟ ΤΗΡΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

Βάσει της απόφασης 50/ 2000 του Δημοτικού Συμβουλίου

1. Ο κύριος κάθε νέας οικοδομής ή προσθήκης Που πρόκειται να ανεγερθεί εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου, ανεξαρτήτως χρήσης, υποχρεούται να προσκομίσει στο Δήμο Πλήρη φάκελο, όπου θα περιέχονται τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο παρόν έντυπο τήρησης περιβαλλοντικών όρων.
2. Ο προαναφερόμενος φάκελος θα κατατίθεται στο Δήμο προ ης έκδοσης ης οικοδομικής άδειας, που εκδίδεται από ην Πολεοδομία του Δήμου Αμαρουσίου. Η έγκριση του Δήμου Αμαρουσίου θα δίνεται μετά από ην εξέταση του φακέλου και αποτελεί προϋπόθεση για ην έκδοση ης άδειας οικοδομής. (Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για έναν πλήρη φάκελο απαριθμούνται ση σελίδα 5 του εντύπου).
3. Σε περίπτωση μη τήρησης των όρων που θέτει η παρούσα απόφαση, επιβάλλονται από το Δήμο πρόστιμα, το ύψος των οποίων καθορίζεται στο άρθρο 7 του εντύπου.
4. Κατ' εκτίμηση ης επιτροπής, μικρές προσθήκες μέχρι 70 τ.μ. μπορεί να εξαίρονται ης παρούσας διάταξης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Τα έντυπα και τα σχέδια θα υποβάλλονται σε ξεχωριστό φάκελο, από αυτόν που κατατίθεται για την έκδοση ης άδειας οικοδομής, στο γενικό πρωτόκολλο του Δήμου Αμαρουσίου για το Γραφείο Περιβάλλοντος, το οποίο έχει και ην ευθύνη του ελέγχου και ης έγκρισης ης τήρησης των περιβαλλοντικών όρων.

Σε περίπτωση που αιτείται εξαίρεση από ην τήρηση κάποιου όρου, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να απευθύνουν το αίτημά τους στην επιτροπή, που θα οριστεί και θα είναι αρμόδια να το εξετάσει. Εφόσον γίνει δεκτό το αίτημα, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να επισυνάπτει η σχετική έγκριση ης επιτροπής στον φάκελο τήρησης περιβαλλοντικών όρων για ην οικοδομή του.

Στα παρακάτω άρθρα περιγράφονται αναλυτικά οι περιβαλλοντικοί όροι που πρέπει να τηρούνται και απαριθμούνται τα απαραίτητα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλονται για ην έγκριση του φακέλου.

ΑΡΘΡΟ 2: ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κατά το χρονικό διάστημα εκτέλεσης των εργασιών, ο κύριος του έργου είναι υποχρεωμένος να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, έτσι ώστε να μην επιβαρύνεται ο περιβάλλον χώρος και να είναι αδύνατη η πρόσβαση στο χώρο όλων όσων δεν έχουν εντεταλμένη εργασία στο έργο. Για ην εξασφάλιση των παραπάνω όρων Θα πρέπει:

Να περιφράσσεται το εργοτάξιο, για ην ασφάλεια των περιοίκων. Η προσωρινή περίφραξη Θα απομακρύνεται μετά ην παράδοση του έργου.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, επιβάλλεται πρόστιμο, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του παρόντος εντύπου.

ΑΡΘΡΟ 3: ΦΥΤΕΥΣΗ ΑΚΑΛΥΠΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΡΟΚΗΠΙΩΝ

1. Σχετικά με η φύτευση του ακαλύπτου απαιτείται η φύτευση I δέντρου ανά 108 τ.μ. του συνολικού εμβαδού του οικοπέδου, ενώ σχετικά με η φύτευση του προκηπίου απαιτείται I δέντρο ανά 25 τ.μ. προκηπίου (πρασιά).

Ο υπολογισμός ης φύτευσης πρέπει να περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο από την Πολεοδομία διάγραμμα κάλυψης.

Η φύτευση Θα ελέγχεται με αυτονμία από τη Δημοτική Αστυνομία, τρεις μήνες μετά η χορήγηση Θεωρημένων αντιγράφων από ην Πολεοδομία, σύμφωνα με το Ν. 1512/85, για η σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφέλειας, οπότε και ο κύριος του έργου οφείλει να έχει πραγματοποιήσει η φύτευση των απαιτούμενων δέντρων. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, επιβάλλεται πρόστιμο, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του παρόντος εντύπου.

2. Μεγάλη σημασία πρέπει να δοθεί στη φύτευση του φράκτη (μπορντούρας) που φυτεύεται εσωτερικά στη μάντρα της ρυμοτομικής γραμμής από τους ιδιοκτήτες των ακινήτων. Η συντήρησή τους, το κλάδεμα πρέπει να γίνεται πρόσωπο με πρόσωπο με τη ρυμοτομική γραμμή, γιατί σε άλλη περίπτωση παρεμποδίζεται η ασφαλής διέλευση των πεζών και των οχημάτων. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης από τους δημότες, οι υπηρεσίες του δήμου κλαδεύουν τα φυτά που εκτείνονται πέρα από τη ρυμοτομική γραμμή για τη διευκόλυνση της κίνησης των πεζών.

ΑΡΘΡΟ 4: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

Σχετικά με τη στάθμευση των οχημάτων, επιδίωξη του Δήμου Αμαρουσίου είναι να εξασφαλιστούν οι απαιτούμενες ιδιωτικές θέσεις στάθμευσης για την εξυπηρέτηση των κατοίκων και η μικρότερη δυνατή επιβάρυνση της περιοχής.

Για χρήση κατοικία οι απαιτούμενες θέσεις στάθμευσης υπολογίζονται ανάλογα με τον αριθμό των διαμερισμάτων ως εξής:

Διαμερίσματα	1	2	3	4	5
Θέσεις	1	2	4	5	7

Για παραπάνω από τα διαμερίσματα να πραγματοποιούνται θέσεις στάθμευσης σύμφωνα με το συντελεστή 1,3 ανά διαμέρισμα. Επιπλέον, για διαμέρισμα πάνω από 128 τ.μ. να πραγματοποιείται δεύτερη θέση στάθμευσης.

Για τις υπόλοιπες χρήσεις, οι απαιτούμενες θέσεις στάθμευσης ανά κατηγορία χρήσης Παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Προβλεπόμενη χρήση κτιρίου	Απαιτούμενες θέσεις στάθμευσης
Γραφεία (ιδιωτικά ή δημόσια), τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες και ραδιοφωνικοί σταθμοί	10 / 30 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Καταστήματα	Ανάλογα από το χαρακτηρισμό της περιοχής***
Υπεραγορές τροφίμων ή άλλων ειδών, πολυκαταστήματα και εμπορικά κέντρα	10 / 15 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, αναψυκτήρια και γενικά χρήσεις αναψυχής	10 / 25 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Κέντρα διασκέδασης	10 / 15τ.μ. επιφ. κτιρίου
Χώροι συνάθροισης κοινού: Θέατρα, κινηματογράφοι	10 / 5 καθίσματα
Κτίρια πολιτιστικών λειτουργιών (βιβλιοθήκες, αίθουσες εκθέσεων, μουσεία κλπ.), εμπορικές εκθέσεις και λοιπές παρεμφερείς χρήσεις	10 / 35 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Νοσοκομεία, κλινικές, θεραπευτήρια	10 / 3 κλίνες
Γηροκομεία και άσυλα	10 / 10 κλίνες
Παιδικόι σταθμοί, εκπαιδευτήρια (ιδιωτικά ή δημόσια), Στοιχειώδους και μέσης βαθμίδας εκπαίδευσης	10 / αίθουσα διδασκαλίας
Γυμναστήρια (αίθουσες γυμναστηρίων)	10 / 30 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Γήπεδα αθλοπαιδιών	10 / 100 τ.μ. επιφ. άθλησης και 10 / 10 θέσεις θεατών.
Συνεργεία αυτοκινήτων	10 / 20 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Βιομηχανίες, βιοτεχνίες, επαγγελματικά εργαστήρια, εγκαταστάσεις χονδρεμπορίου, αποθήκες και λοιπές παρεμφερείς χρήσεις	10 / 50 τ.μ. επιφ. κτιρίου
Ξενοδοχεία και εν γένει τουριστικές εγκαταστάσεις	10 / 6 κλίνες Για τις αίθουσες εστιατορίων και εν γένει αίθουσες συνάθροισης κοινού μέσα στα ξενοδοχεία, ισχύει ότι ισχύει γενικά για τις χρήσεις αυτές.

***απαιτήσεις σε θέσεις στάθμευσης διαφοροποιούνται ανάλογα με το χαρακτηρισμό στις παρακάτω δυο κατηγορίες:

Αμιγής κατοικία: 1 θέση ανά 50 τ.μ. του συνολικού εμβαδού του καταστήματος

Γενική κατοικία – Πολεοδομικό κέντρο: 1 θέση/25 τ.μ. του συνολικού εμβαδού του καταστήματος.

Ζητείται από τον κύριο του έργου να προσκομίσει:

- i. αντίγραφο της συμβολαιογραφικής πράξης δέσμευσης των θέσεων στάθμευσης
- ii. αντίγραφο του συνημμένου σε αυτήν διαγράμματος και
- iii. αντίγραφο της μεταγραφής των θέσεων στάθμευσης στο Υποθηκοφυλακείο.

Τέλος, σημειώνεται ότι πριν την κατάθεση αίτησης για σύνδεση με τα δίκτυα κοινής ωφελείας στην Πολεοδομία, απαιτείται αυτοψία από τη Δημοτική Αστυνομία για την πραγματοποίηση των θέσεων στάθμευσης. Η αίτηση για αυτοψία κατατίθεται στο Πρωτόκολλο και απευθύνεται στο Γραφείο Περιβάλλοντος.

ΑΡΘΡΟ 5: ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Σε περίπτωση κατάληψης πεζοδρομίου, ο κύριος του έργου πρέπει να εξασφαλίσει την απαραίτητη άδεια από το Δήμο για το επιθυμητό χρονικό διάστημα. Επιπλέον, οφείλει να εξασφαλίσει την ασφαλή διέλευση των πεζών με την:

- i. κατάλληλη οριοθέτηση του νοητού πεζοδρομίου
- ii. καθημερινή περιφράξη του υπό κατάληψη χώρου μετά το πέρας των οικοδομικών εργασιών

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης Θα επιβάλλεται πρόστιμο, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του εντύπου.

ΑΡΘΡΟ 6: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΦΥΤΕΥΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ

1. Κατασκευή

Στην περίπτωση που οι ιδιώτες επιθυμούν να κατασκευάσουν μόνοι τους το πεζοδρόμιο, Θα πρέπει να ενημερώνουν το Γραφείο Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου και να λαμβάνουν την απαιτούμενη άδεια και τις κατάλληλες οδηγίες και προδιαγραφές σύμφωνα με τις οποίες Πρέπει να γίνει η κατασκευή.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις προδιαγραφές της έγκρισης, ο Δήμος ανακατασκευάζει τα πεζοδρόμια και το κόστος χρεώνεται στους ιδιώτες που δε συμμορφώθηκαν.

2. Φύτευση

Στην περίπτωση που ο δημότης επιθυμεί να προχωρήσει σε φύτευση πεζοδρομίου, οφείλει να πάρει σχετική έγκριση από την Τεχνική Υπηρεσία για το είδος των φυτών και την τοποθέτηση τους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης επιβάλλεται πρόστιμο, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του εντύπου, ενώ ο Δήμος αφαιρεί τα δέντρα εάν απαιτείται και αναδιαμορφώνει τη φύτευση.

ΑΡΘΡΟ 7: ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Τα πρόστιμα, που επιβάλλονται από το Δήμο στον κατά νόμο υπόχρεο σε περίπτωση παράβασης κάποιου από τους όρους που αναλύθηκαν προηγούμενα, παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

ΠΑΡΑΒΑΣΗ	ΥΨΟΣ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ	ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ*
Άρθρου 2	293,00 €	1 εβδομάδα
Άρθρου 3.1	146,00 € / υπολειπόμενο δέντρο	1 μήνας
Άρθρου 5.1	146,00 €	3 ημέρες
Άρθρου 6.2	293,00 €	

* Το πρόστιμο Θα επιβάλλεται εφόσον διαπιστωθεί παράβαση κατά την αυτοψία. Εφόσον η παράβαση διαπιστωθεί εκ νέου, μετά το πέρας του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος συμμόρφωσης από την επιβολή του προηγούμενου προστίμου, δύναται να επιβληθεί νέο πρόστιμο, κ.ο.κ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΔΗΜΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

1) ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΝΟΥ ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΑΣ;
ΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/ Η ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙ
ι) όχι ιι) αρκετά ιιι) πολύ ικανοποιημένος/ η ιν) πάρα πολύ ικανοποιημένος/ η

2) ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΠΑΡΚΟΥΝ ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΑΣ;
ι) όχι ιι) ναι

3) ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/ Η Ή ΟΧΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΠΡΑΣΙΝΟΥ;
ι) όχι ιι) αρκετά ιιι) πολύ ικανοποιημένος/ η ιν) πάρα πολύ ικανοποιημένος/ η

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ

1) ΟΙ ΚΑΔΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΕΙΝΑΙ ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΣΑΣ;
ι) όχι ιι) αρκετά κοντά ιιι) πολύ κοντά

2) ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ;
ι) όχι ιι) ναι

3) ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΤΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ;
ι) όχι ιι) αρκετά ιιι) πολύ ικανοποιημένος/ η ιν) πάρα πολύ ικανοποιημένος/ η

4) ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΑΣ;
ι) όχι ιι) ναι

5) ΟΙ ΚΑΔΟΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΣΑΣ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΜΕΝΟΙ ΣΕ ΕΜΦΑΝΗ ΣΗΜΕΙΑ;
ι) όχι ιι) αρκετά ιιι) πολύ κοντά και εμφανή ιν) πάρα πολύ κοντά και εμφανή

6) ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/ Η ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΣΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΠΟΥ ΣΑΣ ΠΑΡΕΧΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ.
ι) όχι ιι) αρκετά ιιι) πολύ ικανοποιημένος/ η ιν) πάρα πολύ ικανοποιημένος/ η

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Ο.Α.Σ.Α « Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνας »
Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. « Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων »
Ε.Σ.Δ.Κ.Ν.Α. « Ενιαίος Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αττικής »
Ε.Ε.Α.Α. « Ελληνική Εταιρία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης »
Ο.Τ.Α. « Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης »
Ε.Σ.Υ.Ε. « Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος »
Μ.Π.Ε. « Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων »
ΠΕ.Ε.ΥΔ. « Περιφερειακή Επιτροπή Υδάτων »
Π.Δ. « Προεδρικό Διάταγμα »
Φ.Ε.Κ. « Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως »
Δ.Ε.Η. « Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού »
Χ.Υ.Τ.Α. « Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων »
Ε.ΥΔ.Α.Π. « Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας »
Δ.Ε.Υ.Α. « Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης »
Ε.Ε. « Ευρωπαϊκή Ένωση »
Ε.Ο.Κ. « Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα »
Α.Ε.Π. « Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν »
Ο.Α.Ε.Δ. « Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού »
Α.Σ.Δ.Α. « Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αττικής »
Ο.Α.Κ.Α. « Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών »
Δ.Ε.Π.Α. « Δημόσια Επιχείρηση Παροχής Αερίου »
Σ.Δ.Π.Δ.Α « Σύνδεσμος Δήμων Πειραιά και Δυτικής Αττικής »
Κ.Ε.Π « Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών »
Τ.Ε.Ι « Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα »
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. « Κεντρική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας »
Η.Σ.Α.Π. « Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών Πειραιώς »
Ο.Δ.Δ.Υ. « Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού »
Κ.Υ.Α. « Κυβερνητική Υπουργική Απόφαση »
Κ.Τ.Ε.Α « Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων »
Ε.Ε.Τ.Α.Α « Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ανάπτυξης »

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Πρακτικά του διήμερου εργασίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 17 και 18 Φεβρουαρίου 2003 του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης και του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Θέμα: Βασική Και Χωροταξική Πολεοδομική Νομοθεσία
- 2) ΝΤΑΛΑΚΟΥ Β.,“Η Θεωρία του Βιώσιμου Πρότυπου Δημόσιας Πολιτικής:η Περίπτωση της Περιβαλλοντικής Πολιτικής”, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου,1997.
- 3) Η Περιβαλλοντική Πολιτική των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, “ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ”, Περιοδική έκδοση 1 / 1984.
- 4) “Η προστασία του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση”, Κορκοβέλος Χ. εκδόσεις Σάκκουλα ,1997.
- 5) “Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον.Η Ευρώπη σε εξέλιξη”, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1998.
- 6) Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Περιβάλλον. Καθήκοντα και δικαιώματα του Πολίτη. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Βασ. Σοφίας 2, 106-74 ΑΘΗΝΑ.
- 7) ΜΑΡΙΝΟΥ ΔΙΩΤΗ -ΣΠΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ,“Γλιον πορεία στους αιώνες”, Αθήνα 1995.
- 8) Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Γεν. Δ/ση Περιβάλλοντος “Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ”, Έκθεση 2001, Τμήμα Ποιότητας Ατμόσφαιρας.
- 9) “ΙΔΙΟΝ”, Νέα Περίοδος, Τρίμηνη Έκδοση Του Δήμου Ιλίου, τεύχη: Μάρτιος 1997, 1998, 2000, 2003, 2004, Ιούνιος 2001, Σεπτέμβριος 2003 και Δεκέμβριος 1999, 2003.
- 10) ΒΛΑΣΙΟΣ Ι. ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, “Πολεοδομία, Περιβάλλον, Απαλλοτριώση”, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2003.
- 11) “ΜΑΡΟΥΣΙ”, Εβδομαδιαία Εφημερίδα των Βορείων Προαστίων, Αρ.Φύλλου 37, 29/5/2003.
- 12) ΔΕΚΛΕΡΗΣ Μ., “Το Δίκαιο της Βιώσιμου Αναπτύξεως”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2000.
- 13) ΜΕΝΟΥΔΑΚΟΣ Κ.,“Προστασία του Περιβάλλοντος στο Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο.Η Συμβολή της Νομολογίας του Συμβουλίου Επικρατείας”, Εκδόσεις Νόμος και Φύση, 1997.
- 14) ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ., “Η Διείσδυση του Κοινοτικού Δικαίου Περιβάλλοντος στην Ελλάδα”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1994.
- 15) ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ Ε.,“Περιβαλλοντική Διοίκηση Επιχειρήσεων”, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2000.
- 16) ΣΙΟΥΤΗ ΓΛ.,“Το Δικαίωμα Πληροφόρησης των Πολιτών σε Θέματα Περιβάλλοντος στο: Παπαδημητρίου Γ.(επιμ.) Η Διείσδυση του Κοινοτικού Δικαίου Περιβάλλοντος στην Ελλάδα”, 1994.
- 17) ΣΠΑΝΟΥ Κ., “Διοικητικά Δίκτυα για την Πολιτική του Περιβάλλοντος στο: Παπαδημητρίου Γ.(επιμ.) Η Διείσδυση του Κοινοτικού Δικαίου Περιβάλλοντος στην Ελλάδα”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1994.
- 18) ΤΣΑΛΤΑΣ Ι., ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Π.“Κοινοτικές Στρατηγικές για το Περιβάλλον”,Εκδόσεις Παπαζήση, 1994.
- 19) Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.“Η Ελλάδα, Οικολογικό και Πολιτισμικό Απόθεμα. Δεδομένα, Δράσεις, Προγράμματα για την Προστασία του Περιβάλλοντος”, Αθήνα, 1995.
- 20) GREENPEACE, “Περιβάλλον Και Απασχόληση”, Εκδόσεις Νεφέλη, 1997.
- 21) Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, “Το Δικαίωμα στο Περιβάλλον: Προσβολές και Προστασία του.”Εκδόσεις Σάκκουλα, 1997.

- 22) ΚΑΛΛΙΑ-ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α., “Η Νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την Κοινοτική Πολιτική Βιώσιμης Ανάπτυξης και Προστασίας του Περιβάλλοντος”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1999.
- 23) ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ Γ., “Περιβάλλον και Δίκαιο”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2000.
- 24) ΤΕΓΟΥ- ΚΑΣΙΣΙΔΗ Κ., “Το Πρόβλημα των Αξιών στην Περιβαλλοντική Φιλοσοφία και την Ισχύουσα Νομοθεσία και ο Ρόλος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης”, Εκδόσεις Νόμος και Φύση, 1997.
- 25) ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Π., ΣΑΜΙΩΤΗΣ Γ., ΤΣΑΛΤΑΣ Γ., “Η Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη: Νομική και Θεσμική Διάσταση”, Εκδόσεις Παπαζήση, 1993.
- 26) ΔΕΛΛΗΣ, “Κοινοτικό Δίκαιο Περιβάλλοντος”, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1998.
- 27) ΤΙΕΤΕΝΒΕΡΓ Τ., “Οικονομική του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων”, Εκδόσεις Gutenberg, 1998.
- 28) BAUMOL W. και OATES W., “The theory of Environmental Policy”, Cambridge University Press, 1998.
- 29) FOUSEKIS P. και LEKAKIS N., “Greece’s Institutional Response to Sustainable Development”, Environmental Politics, Vol.6, Number 1, 1997.
- 30) PRIDHAM G., VERNEY S., KONSTANTOPOULOS D., “Environmental Policy In Greece: Evolution, Structures and Process”, Environmental Politics, Vol.4, Number 2, 1995.
- 31) JANICKE M. and JORGENS H., “National Environmental Policy Planning in OECD Countries: Preliminary Lessons from Cross-National Comparisons, Environmental Politics, Vol.7, Number 2, 1998.
- 32) Commission of the European Communities, “Towards Sustainability: A European Community Programme of Policy and Action in Relation to the Environment and Sustainable Development, Environmental Politics, Vol.6, Number 1, 1992.
- 33) ΤΑΧΟΣ Α, “Η Περιφρόνηση του Συντάγματος. Η Περίπτωση της μη Προστασίας του Περιβάλλοντος”, Εκδόσεις Νόμος και Φύση, 1998.
- 34) ΚΟΚΚΩΣΗΣ Χ., “Πολιτικές για το Περιβάλλον στις Πόλεις στο: Η Ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων”, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Gutenberg, 1999.
- 35) Π. Κ. Ιωακειμίδης «Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση. Θεωρία- Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές. Η συνθήκη του Μάαστριχ και η Ελλάδα». Εκδόσεις Θεμέλιο β’ έκδοση 1997
- 36) Π. Κ. Ιωακειμίδης «Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελληνικό Κράτος. Επιπτώσεις από την Συμμετοχή στην Ενοποιητική Διαδικασία». Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1998
- 37) Κ. Ιωάννου- Κ. Οικονομίδη- Χ. Ροζάκη- Α. Φατούρου «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο. Σχέσεις Διεθνούς και Εσωτερικού Δικαίου». Εκδόσεις Σάκκουλα. Αθήνα – Κομοτηνή 1990

ΦΟΡΕΙΣ

- 1) Δήμος Ιλίου
- 2) Δήμος Αμαρουσίου
- 3) Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- 4) GREENPEACE
- 5) Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθήνας
- 6) Ε.Ε.Τ.Α.Α.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΗΝΣΕΙΣ

- 1) www.europa.eu.int
- 2) www.eurostat.com